ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА

2021 - 2028

/Приета с Решение №371/29.10.2021г.; Изм. с Решение №376/26.06.2025 г./

СЪДЪРЖАНИЕ

I.ВЪВЕДЕНИЕ 9

II.ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА. ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ. АДМИНИСТРАТИВЕН ЦЕНТЪР 10

1.ГЕОГРАФСКО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ 10

2.РЕЛЕФ 11

3.КЛИМАТ 12

4.ВОДИ И ВОДНИ РЕСУРСИ 12

5.ПОЧВИ 13

6.ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ 13

7.НАСЕЛЕНИЕ И НАСЕЛЕНИ МЕСТА 13

III. СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 14

1.КЛИМАТ И КЛИМАТИЧНИ ИЗМЕНЕНИЯ 14

1.1.КЛИМАТ 14

1.2.КЛИМАТИЧНИ ИЗМЕНЕНИЯ В БЪЛГАРИЯ 20

2.АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ 23

2.1.ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ. ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ПРАВОМОЩИЯ НА ОБЩИНИТЕ В СЕКТОРА 23

2.2.КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ 26

3.ВОДИ 29

3.1.ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ. ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ПРАВОМОЩИЯ НА ОБЩИНИТЕ В СЕКТОРА 29

3.2.СЪСТОЯНИЕ НА ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ 31

3.3.СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИ ВОДИ 34

3.4.ВОДОСНАБДИТЕЛНА МРЕЖА 36

3.5.ПРЕЧИСТВАТЕЛНИ СТАНЦИИ ЗА ПИТЕЙНИ ВОДИ (ПСПВ) 38

3.6.КАНАЛИЗАЦИОННА МРЕЖА И ПСОВ 39

3.7.ТЕРИТОРИИ СЪС ЗНАЧИТЕЛЕН ПОТЕНЦИАЛЕН РИСК ОТ НАВОДНЕНИЯ (РЗПРН) 39

3.8.ИДЕНТИФИЦИРАНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ЗАМЪРСЯВАНЕ 40

4.ПОЧВИ 42

4.1.ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ. ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ПРАВОМОЩИЯ НА ОБЩИНИТЕ В СЕКТОРА 42

4.2.ПОЧВЕНА ПОКРИВКА И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ПОЧВЕНИ РЕСУРСИ 43

4.3.СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВИТЕ – ЗАМЪРСЯВАНЕ С НЕФТОПРОДУТИ, ЗАСОЛЯВАНЕ, ВКИСЛЯВАНЕ, ЗАПЕЧАТВАНЕ 45

4.4.СВЛАЧИЩА И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ 49

5.ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ, ГОРИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ 51

5.1.ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ. ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ПРАВОМОЩИЯ НА ОБЩИНИТЕ В СЕКТОРА 51

5.2.НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОГИЧНА МРЕЖА (НЕМ) 53
5.3.ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ 53
5.4.ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ 55
5.5.ГОРИ И ГОРСКО СТОПАНСТВО 58
5.6.БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ 59
6.ЗЕЛЕНА СИСТЕМА 63
6.1.ЗАКОНОВИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА МЕСТНА НОРМАТИВНА УРЕДБА 64
6.2.АСПЕКТИ И БЕЛЕЗИ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА В ОБЩИНА СТРАЖИЦА 65
7.ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ИЗПОЛЗВАНЕ 66
8.ЛАНДШАФТ 70
9.ОТПАДЪЦИ 72
9.1.КЛЮЧОВИ РАЗПОРЕДБИ НА ЗУО. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ОРГАНИТЕ НА МЕСТНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ ПО РЕДА НА ЗУО 72
9.2.ДАННИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ, ГЕНЕРИРАНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА 77
9.3.СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ В Т.Ч. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ 78
9.4.РЕГИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ РЕГИОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО 79
9.5.СТАРИ ЗАМЪРСЯВАНИЯ С ОТПАДЪЦИ 81
9.6.ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 82
10.АКУСТИЧНА СРЕДА (ШУМОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ) 85
10.1.ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ШУМА ВЪРХУ ЧОВЕКА 85
10.2.ПОКАЗАТЕЛИ НА ШУМ И ГРАНИЧНИ СТОЙНОСТИ 87
10.3.ОСНОВНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ШУМ, СВЪРЗАНИ С ПРЕВИШАВАНЕ НА ГРАНЧНИТЕ СТОЙНОСТИ НА ДАДЕН ПОКАЗАТЕЛ ЗА ШУМ 87
10.4.АНАЛИЗ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ПОВИШЕНИЕ НА НИВОТО НА АКУСТИЧНО НАТОВАРВАНЕ НА СРЕДАТА 89
11.РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА, ЙОНИЗИРАЩИ И НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ 90
11.1.ИЗТОЧНИЦИ НА ЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ 90
11.2.ИЗТОЧНИЦИ НА НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ 91
11.3.РАДИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ 91
11.4.ИЗТОЧНИЦИ НА ЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА 92
IV.СОЦИАЛНА СРЕДА 93
1.ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА 93
1.1.БРОЙ НА НАСЕЛЕНИЕТО 94
1.2.ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА 95
1.3.РАЖДАЕМОСТ И СМЪРТНОСТ 96
1.4.МЕХАНИЧНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО 97

2.ИКОНОМИЧЕСКА АКТИВНОСТ 98

V.УПРАВЛЕНЧЕСКИ ФАКТОРИ 99

1.АДМИНИСТРАТИВНА СТРУКТУРА НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА 99

2.МЕСТНА НОРМАТИВНА УРЕДБА 101

3.СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ И ОРГАНИЗАЦИИ 103

3.1.РЕГИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ РЕГИОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО 103

3.2.ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРЖАВНИ И ТЕХНИТЕ РЕГИОНАЛНИ СДРУЖЕНИЕ 104

3.3.ПРЕДЛАГАНИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ ОТ ОБЩИНА СТРАЖИЦА 104

3.4.ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ 105

3.5ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ ПО ВОДОСНАБДЯВАНЕ, КАНАЛИЗАЦИЯ И ПРЕЧИСТВАНЕ НА ВОДИ 105

3.6.ДЕЙНОСТИ ПО ОСИГУРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ВЪЗДУХА 106

3.7.ИЗДАВАНЕ НА ПОЗВОЛИТЕЛНО ЗА ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ 107

4.БЮДЖЕТ И РАЗХОДИ НА ОБЩИНАТА, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 107

4.1.БЮДЖЕТ НА ОБЩИНАТА 107

VI.ИНФОРМАЦИОННА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ ПО ВЪПРОСИТЕ СВЪРЗАНИ С ОКОЛНАТА СРЕДА 110

1.МЕСТНИ СРЕДСТВА ЗА МАСОВА ОСВЕДОМЕНОСТ 110

VII.АНАЛИЗ НА СИЛНИ И СЛАБИ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ (SWOT АНАЛИЗ) 111

VIII.ВИЗИЯ НА ОБЩИНАТА 117

IX.ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА 119

X.ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ 120

XI.АКТУАЛИЗАЦИЯ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА 132

1.МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 132

2.КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА 132

3.АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА И ДОПЪЛВАНЕ 133

XII.СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ, ДОКУМЕНТИТЕ, ПРОУЧВАНИЯТА, ИЗПОЛЗВАНИ ЗА ИЗРАБОТКА НА ПРОГРАМАТА 134

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1 Географско местоположение - община Стражица 11
Фигура 2 Климатично райониране на България 16
Фигура 3 Месечна и годишна температура на въздуха за ст. Горна Оряховица 18
Фигура 4 Средна месечна и годишна абсолютна температура на въздуха за ст. Горна Оряховица 18
Фигура 5 Средна месечна и годишна скорос на вятъра за ст. Горна Оряховица 20
Фигура 6 Средна годишна температура през 1961 -1990 г. (А); Песимистичен климатичен сценарии за средна годишна температура за 2080 (Б) 22
Фигура 7 Средна годишна сума на валежите за периода 1961 – 1990 г. (А); Очаквана сума към 2080 г., съгласно песимистичния сценарии 22
Фигура 8 Райони за оценка и управление на КАВ 27
Фигура 9 Загуба на вода по водопроводната мрежа в община Стражица 38
Фигура 10 Разпределение на площите засегнати от свлачищни процеси в България, ха 49
Фигура 11 Защитена местност „Железарци“, с. Железарци, община Стражица 55
Фигура 14 Население по пол в община Стражица 96

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1 Населени места в община Стражица 13
Таблица 2 Месечна и годишна температура на въздуха за ст. Горна Оряховица 17
Таблица 3 Средна месечна и годишна абсолютна темепартура на въздуха за ст. Горна Оряховица 18
Таблица 4 Средна месечна и годишна скорост на вятъра (m/sec) 19
Таблица 5 Средна скорост на вятъра по посока (м/сек) 20
Таблица 6 Повърхностни водни тела категория "река" на територията на община Стражица 31
Таблица 7 Химично и екологично състояние/ потенциал на повърхностни водни тела на територията на община Стражица 32
Таблица 8 Количествено и химично състояние на ПВТ на територията на община Стражица 35
Таблица 9 Водни ресурси, допустими за водочерпене от ПВТ 36
Таблица 10 Водоизточници на територията на община Стражица 36
Таблица 11 Райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) 40
Таблица 12 Регистрирани свлачища на територията на община Стражица към 2021 г. 50
Таблица 13 Местообитания от Червената книга на България, срещащои се на територията на Община Стражица 60
Таблица 14 Видове риби от Червената книга на България, срещащи се на територията на общината 62

Таблица 15 Видове птици от Червената книга на България, срещащи се на територията на Община Стражица 62
Таблица 16 Райони/зони с организирано сметосъбиране и сметоизвозване 77
Таблица 17 Количества събрани битови отпадъци в община Стражица за периода 2015 - 2020 г. 77
Таблица 18 Разделно събрани отпадъци от опаковки за 2020 г. (тона) 78
Таблица 24 Гранични стойности на нивата на шум в различни територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях 87
Таблица 25 Данни за броя на населението на община Стражица към 31.12.202 г. 94
Таблица 26 Население на община Стражица по данни на НСИ към 31.12.2020 г. 95
Таблица 27 Население във, под и над трудоспособна възраст в община Стражица към 31.12.2020 г. 95
Таблица 28 Основни демографски показатели за община Стражица 96
Таблица 29 Механично движение на населението в община Стражица 98
Таблица 30 Анализ на силни и слаби страни, възможности и заплахи в община Стражица 113

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АИС	Автоматична измервателна станция
АПИ	Агенция пътна инфраструктура
БАБХ	Българска агенция по безопасност на храните
БЕК	Биологични елементи за качество
БДДР	Басейнова дирекция Дунавски район
БФК	Битово – фекални води
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВТ	Водно тяло
ЗБР	Закон за биологично разнообразие
ЗЗТ	Закон за защитени територии
ЗМ	Защитена местност
ЗМДТ	Закон за местни данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местно самоуправление и местна администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗП	Закон за почвите
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КЕВР	Комисия за енергийно и водно регулиране
МАС	Мобилна автоматична станция
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторни превозни средства
НАСКАВ	Национална автоматизирана система за контрол качество на атмосферния въздух
НЕМ	Национална екологична мрежа
ОПООС	Общинска програма за опазване на околната среда
ПВТ	Подземни водни тела
ПКАВ	Програми за качество на атмосферния въздух
ПОВ	Производствени отпадъчни води
ПРЗ	Препарати за растителна защита
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПСПВ	Пречиствателни станции за питейни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗПРН	Райони със значителен потенциален риск от наводнения
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и водите
РОУКАВ	Райони за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СКОС	Стандарти за качество на околната среда
СМВТ	Силно модифицирани водни тела

СНМП	Стандартен набор от метеорологични параметри
СОЗ	Санитарно-охранителни зони
ФПЧ	Фини прахови частици
ХВП	Хранително-вкусова промишленост

УВОД

Опазването на околната среда е сред най-важните приоритети на съвременното общество. За опазване на природните богатства на страната и осигуряване на здравословна околна среда за живот, труд и отдих на населението е необходимо да се провежда целенасочена и комплексна екологична политика на държавата. Нейните задължителни елементи са изграждането и усъвършенстването на законодателството и нормативната уредба и наличието на институции, осигуряващи постоянен контрол и оценка на състоянието на околната среда, вземане на управленчески решения и тяхната реализация.

Законовите разпоредби в сферата на опазването на околната среда имат многопосочен характер, поради което те са практически ефективни само когато са подкрепени с конкретни форми на реализация. Една от тези конкретни форми е изготвянето на програма за опазване на околната среда приложима на местно ниво, като се интегрират икономическите и социалните цели при планиране на дейностите в тази област.

За начало в създаването на Общинските програми за опазване на околната среда (ОПООС) се счита Първата конференция на министрите по околна среда през 1991 г., на която е взето общо решение да се създаде Обща програма за опазване на околната среда за страните в Европа, която да послужи като рамка за по-добра координация на усилията за възстановяване и опазване на околната среда на национално и международно ниво.

Концепцията за устойчиво развитие, приета от ООН за околна среда и развитие, в Рио де Жанейро през 1992 г., формулира новите принципи за организиране на дейностите в обществото. Приетият план за действие на ООН „Дневен ред 21“, отрежда много важна роля на местните власти в процеса на вземане на решения за околната среда – те са най-близо до хората, най-близо до проблемите и в много случай най-близо до решенията.

Определенията дадени в справочната литература описват програмата, като изложение на основните цели и задачи на дадена организация в определена област. В много случаи понятието „програма“ се отъждествява с план за работа, план за действие. В този смисъл общинските програми за опазване на околната среда, би могло да се дефинират, като целенасочено планиране на дейностите в областта на околната среда за определен период от време и следва да се считат като инструмент за постигане на подобрения в областта на околната среда.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската програма за опазване на околната среда (ОПООС) на Община Стражица е разработена на основание чл. 79, ал. 1 и ал. 2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), както следва:

(1) *Кметовете на общините разработват програми за опазване на околната среда за съответната община в съответствия с указания на министъра на околната среда и водите;*
(2) *Програмите по ал. 1 обхващат период на изпълнение не по-малък от 3 години.*

Програмата се разработва за периода 2021 - 2028 г., обхващайки всички дейности, които произтичат като задължение на общината по опазване на околната среда. Основните задачи, които се поставят с Програмата са свързани с настоящи проблеми, по опазването на околната среда в община Стражица, бъдещи мероприятия за намаляване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на план за действие, съдържащ схеми за организация на изпълнение, източници на финансиране и др., което следва да доведе до дългосрочно планиране.

Принципното право за приемане на стратегии, прогнози, програми и планове по въпроси от местно значение, включително по опазване на околната среда, е дадено на Общинските съвети с чл. 21, т.12 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА). Програмата е периодичен и отворен документ, който може да бъде допълван съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство или други фактори.

Програмата е изготвена с цел да се открояят приоритетите на общината в областта на околната среда в т.ч. за да се набележат ефективни мерки за решаване на съществуващите екологични проблеми, да се насърчи прехода към кръговата икономика, да се подобри използването на природните ресурси на територията на общината, да се аргументират проектите, които ще бъдат предложени за финансиране от фондовете на Европейския съюз (ЕС).

II. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА. ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ. АДМИНИСТРАТИВЕН ЦЕНТЪР

1. Географско местоположение

Община Стражица се намира в Северна България и е една от съставните община на Област Велико Търново. Общината е с площ 508,3 km², което е около 10,9% от общата площ на област Велико Търново и заема 5-то място от общо 10-те общини на област Велико Търново. Разполага се в североизточната част на областта, като на юг граничи с община Златарица, на югозапад с община Лясковец, на запад с община Горна Оряховица, на северозапад с община Полски Тръмбеш. На север община Стражица граничи с община Бяла, част от област Русе, на североизток с община Попово от област Търговище и с община Антоново на изток.

Община Стражица е на четвърто място по територия спрямо общините в областта. Най-голяма е община Велико Търново, а най-малка община Сухиндол. По население Стражица е на шесто място сред съседните общини. Населението ѝ към 2020 г., по данни на НСИ, наброява 11427души.

Стратегическо предимство на общината е разположението ѝ в близост до областния град Велико Търново и зоната на новоизграждащата се магистрала „Хемус". Местоположението на общината предлага удобен достъп, както до областният град – Велико Търново, така и до София, Русе, Варна, черноморските пристанища и черноморските курорти. През територията на Община Стражица преминава първокласен път София - Велико Търново - Варна , както и София – Плевен - Варна.

Фигура 1 Географско местоположение - община Стражица

2. Релеф

Общината заема части от Предбалкана и Дунавската хълмиста равнина и обхваща надморска височина от 40 до 499 м. Релефът на общината е предимно хълмист и нископланински. Югозападно от село Железарци се издига връх Корукавак (499м), най-високата точка на общината. Югозападно от село Кесарево и долината на Стара река в

пределите на общината са разположени североизточните склонове на възвишение Романа. Земите северно от Стара река и Голяма река условно се причисляват към пределите на хълмистата част на Източната Дунавска равнина. Югозападната част на общината, западно от общинския център се заема от североизточните склонове на Драгановски височини с максимална кота 371 m, разположена южно от село Сушица. Останалата част на общината, северно от долината на Голяма река е заета от югозападните части на Поповските височини – връх Делдже (431 m), разположен северно от село Асеново. В района на град Стражица, Голяма река и в района на селата Бреговица и Кесарево, Стара река образуват обширни долинни разширения, заети от обработваеми земи. Западно от село Кесарево, в долината на Стара река се намира най-ниската точка на общината – 57 m н.в.

Характеристиката на релефа позволява безпроблемното развитие на техническата инфраструктура (система на сгради, съоръжения и линейни инженерни мрежи на транспорта, водоснабдяването и канализацията, газоснябдяването и електроснабдяването).

3. Климат

Община Стражица попада в умерено-континенталната климатична област на Дунавската хълмиста равнина (по Л. Събев, Св. Станев, Климатични райони на България и техният климат)., характеризиращ се с горещо лято със засушавания, прохладна и рано настъпваща пролет. Зимният период е с минимални валежи и незадържаща се дълго снежна покривка – средна продължителност 48 дни. Характерни са есенни и пролетни мразове. Климатичните условия са подходящи за отглеждане на повечето от разпространените в България селскостопански култури.

4. Води и водни ресурси

Община Стражица попада в Дунавска отточна област, чийто речни води се оттичат към акваторията на Черно море. Общината попада в Дунавския район за басейново управление с център гр. Плевен, който включва водосборните области на реките Искър, Ерма, Нишава, Огоста и западно от Огоста, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом и Дунавски Добруджански реки. Общо водните течения и водните площи разположени на територията на община Стражица заемат 7499 дка, което представлява 1,43% от територия на общината.

Условно района на общината може да бъде разделена на още два водосборни басейна – южната част към водосборния басейн на река Янтра, северната част – към водосборния басейн на река Русенски Лом. Към водосборния басейн на река Янтра се отнася Стара река, която протича през югозападната част на общината със своето долно течение и долното течение на нейния най-голям десен приток Голяма река. Към водосборния

басейн на река Русенски Лом се отнася най-горното течение на река Бански Лом, която води началото си от Драгановските височини и отводнява северната половина на общината. На територията на общината има изградени 30 микроязовира, най-големият от които е „Казълдере" с обем от 8 млн. m³. Всички от тях общината ги отдава на концесия.

5. Почви

По отношение на почвено-географското райониране на България, общината се отнася към Севернобългарска лесостепна почвена зона. Територията на общината е покрита с типични черноземни почви в землищата на с. Сушица, с. Лозен, с . Царски извор, с. Владислав и гр. Стражица, алувиално-ливадни – предимно около реките, алувиално-делувиални, както и сиви почви (гъмно и светло сиви), преобладаващи в целият район на общината. Основните фактори за почвеното разнообразие на територията на общината са вида на почвообразуващите материали, надморската височина, разчленението на релефа, хидроклиматичните условия, типа и разпространението на растителната покривка, а също така и антропогенната дейност.

6. Полезни изкопаеми

Територията на община Стражица е бедна на полезни изкопаеми. На територията на общината се срещат две кариери за добив на материали, приложими в керамичната промишленост, както и има кариера за декоративен камък в землището между селата Виноград и Нова Върбовка.

7. Население и населени места

Селищната система на общината включва общо 22 населени места - общинският център гр. Стражица и 21 села - Асеново, Балканци, Благоево, Бряговица, Виноград, Владислав, Водно, Горски Сеновец, Железарци, Кавлак, Камен, Кесарево, Лозен, Любенци, Мирово, Николаево, Нова Върбовка, Ново Градище, Сушица, Теменуга и Царски Извор

Таблица 1 Населени места в община Стражица

№	Населено място	Площ (ха)
1	гр. Стражица	335,3
2	с. Асеново	131,6
3	с. Балканци	73,0
4	с. Благоево	80,6
5	с. Бряговица	81,8
6	с. Виноград	142,6
7	с. Владислав	76,7
8	с. Водно	39,0

№	Населено място	Площ (ха)
9	с. Горски Сеновец	85,4
10	с. Железарци	19,8
11	с. Кавлак	52,5
12	с. Камен	202,7
13	с. Кесарево	160,9
14	с. Лозен	107,5
16	с. Любенци	25,2
17	с. Мирово	67,4
18	с. Николаево	70,1
19	с. Нова Върбовка	121,7
20	с. Ново Градище	92,5
21	с. Сушица	314,4
22	с. Теменуга	53,1
23	с. Царски Извор	148,2

Населението на община Стражица наброява 11 427 души (по данни на НСИ към 2020 г.) и по този показател се подрежда на шесто място в област Велико Търново. Населението й представлява 4,97% от населението на областта.

По данни от преброяването на населението на НСИ от 2011 г. в община Стражица има само две населени места освен общинският град с население над 1000 души – с. Камен (1347 души към 2011 г.) и с. Кесарево (1211 души към 2011 г.). С население под 100 души, съгласно данни от преброяването на НСИ за 2011 г. има пет населени места.

III. СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. КЛИМАТ И КЛИМАТИЧНИ ИЗМЕНЕНИЯ

1.1. Климат

България като част от Европа, разположена в нейната югоизточна част и в източната част на Балканския полуостров, попада в сферата на проявление на два климатични пояса - европейски-континентален, (и то в неговата континентална разновидност), и континентално-средиземноморски, както и на прехода между тези два климатични пояса.

Силно влияние върху климата в страната има характера на подсилващата повърхност. Тъй като различните повърхности (суша и вода) оказват различно влияние върху климата, поради географското си положение, територията на България е подложена на два основни типа влияние: океанско (морско) и континентално влияние.

Влиянието на водните басейни се проявява чрез общата атмосферна циркулация и местната циркулация покрай водните басейни. Макар, България да бъде отдалечена от Атлантическия океан, тя попада под неговото климатично влияние, поради западния пренос на въздушни маси в умерения пояс на Северното полукълбо. Образуваните над Атлантика и придвижващи се на изток въздушни маси със своите свойства и главно с по-високото съдържание на влага оказват пряко въздействие върху климата на страната.

Влиянието на Средиземно море, макар и по-близко разположено, е по-слабо, и се проявява по-значително, предимно в южните части на страната. То се чувства най-вече през зимното полугодие. Влиянието на Средиземно море върху климата на България е възпрепятствано от голямата надморска височина на Рило-Родопския масив. Въздушни маси от Средиземно и Егейско море достигат нашата територия предимно по долините на реките Марица, Места и Струма.

Влиянието на Черно море върху климата на България е незначително поради разположението му на изток и доминиращият въздушен пренос от запад на изток. Неговото влияние се чувства само в тясната крайбрежна ивица, т.е. до мястото до което достига черноморския бриз. Черноморското влияние е по-силно през топлото полугодие, когато бризовата циркулация на въздуха е по-силно изразена.

Незначително влияние върху климата имат река Дунав, по-големите езера и язовири в България. Край тях, в тясна ивица от сушата, се наблюдава повишаване на влажността на въздуха, по-често проявление на мъглите, намаляване на температурните амплитуди и др.

На фигура №2 е представено климатичното райониране на България (*по Л. Събев, Св. Станев, Климатични райони на България и техният климат).*

Фигура 2 Климатично районiране на България

Легенда:
А - Европейско континентална климатична област:
А1 - Умерено континентална климатична подобласт
А2 – Преходно-континентална климатична подобласт
В - Континентално-средиземноморска климатична област
В1 - Южнобългарска климатична подобласт
В2 - Черноморска климатична подобласт

Община Стражица, попада в Европейско континетална климатична област (А), умерено континетална подобласт (А1). В тази подобласт континенталният характер на климата е най-добре изразен. Откритостта и към североизток осигурява преобладаването на континентални въздушни маси през зимата. Поради това, зимата в тази климатична област е студена в сравнение с всички останали низини в страната.

Района обхваща Дунавската равнина (без Черноморското крайбрежие), Западния и Средния Предбалкан, Западна и Средна Стара планина, Софийската и ЗлатишкоПирдопската котловина, северната и западната част на Същинска Средна гора, Ихтиманска Средна гора с Ихтиманската котловина, Завалско-Планската планинска редица със Самоковската, Пернишката и Брезнишката котловина (Знеполе), Голо Бърдо, Черна гора, Стражата, Любаш, Руй и Милевска планина.

Най-характерните особености са: континенталност на климата, определена от голямата годишна температурна амплитуда (23–26°C), топло лято и студена зима, пролетно-летен максимум и зимен минимум на валежите, ежегодна и сравнително устойчива снежна покривка, чиято продължителност нараства в планините.Средната месечна температура през най- студения месец в годината – януари е около 2°C под нулата.

При антициклонно време студовете в низините на долните течения на реките са по-силни, отколкото по хълмовете и плоските възвишения. В някои случаи тези различия могат да достигнат до 5-6°C. Относително по-голямата суровост на зимата в този район се подчертава и от честите мразовити дни – средно за януари броят им е около 26, а броят на дните с минимални температури под –10°C е 5-6. Средната месечна температура за пролетния месец април е около 12-13°C. Около 20-22 от дните на април са със средноденонощна температура над 10°C и около 8-10 над 15°C. Лятото е топло със средни юлски температури 22,9 – 28°C. При по-интензивни летни затопляния максималните температури достигат около 32,5°C. При преобладаване на малко облачно или слънчево време в условията на слабоподвижен антициклон, температурата на въздуха може да достигне до 30°C.

Температура на въздуха

За района на общината, месечната и годишна температура на въздуха е дадена в следващите таблици (по данни от ст. Горна Оряхвица и съгласно данни от Климатични справочник на България, Институт по метеорология и хидрология - БАН, 1983 г.)

Таблица 2 Месечна и годишна температура на въздуха за ст. Горна Оряховица

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год
Горна Оряховица	-2,3	0,7	5,5	12,1	17,2	20,7	22,9	22,4	18,1	12,4	6,9	0,9	11,5

Фигура 3 Месечна и годишна температура на въздуха за ст. Горна Оряховица

Таблица 3 Средна месечна и годишна абсолютна темпартура на въздуха за ст. Горна Оряховица

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год
Горна Оряховица	2,1	5,7	11,4	18,6	23,4	27,0	29,6	29,8	26,0	19,4	12,4	5,1	17,5

Фигура 4 Средна месечна и годишна абсолютна температура на въздуха за ст. Горна Оряховица

Слънчево греене

За община Стражица, както и за другите непланински части от страната е характерна максимална продължителност на слънчевото греене през юли – август. Годишният ход на продължителността на слънчевото греене е с монотонно нарастване до максимума и намаляване до минимума през декември-януари, когато броят на дните без слънчево греене е 18-20. Важно и необходимо допълнение към средната многогодишна

продължителност на слънчевото греене е годишната амплитуда. В района на Община Стражица тя е една от най- големите за страната - над 250 часа. Обуславя се от сравнително по-голямата стойност на продължителността на слънчевото греене през лятото в този район – около 300 часа, като юлската сума представлява 14% от годишната. Друга метеорологична характеристика на района е ниската годишна сума на продължителността на слънчевото греене – тя е една от най-ниските за страната –_ около 2005 часа, а в отделни години и по–ниска. През декември – януари тук са регистрирани едни от най-ниските стойности на продължителността на слънчевото греене 50-76 часа, което представлява около 3% от годишната сума.

Влажност на въздуха

Относителната влажност на въздуха се влияе силно от годишния ход на температурата на въздуха. Годишните валежи в района на община Стражица са сумарно 520-580 л/м², като са неравномерно разпределени през годината. Месеците май и юни са с най-много валежи, докато през есенните месеци са най-слабоизразените стойности – около 120 л/м2. През зимата валежите са средно 60-80 л/м2. Зимният период е с минимални валежи и незадържаща се за дълъг период снежна покривка – средно 48 дни.

Мъгли

Като метеорологично явление мъглата е един от елементите, обуславящи климата на дадено място. За района на Стражица типично явление са мъглите през есента и пролетта, като най-продължителни са за общинският град Стражица – средно на година около 30 дни.

Вятър

В района на община Стражица преобладаващите ветрове са в посока запад и северозапад. Проявяват се предимно северозападни, западни и североизточни ветрове, като най-ветровито е през зимата и началото на пролетта, като максимумът на скоростта на вятъра е през месец април.

Таблица 4 Средна месечна и годишна скорост на вятъра (m/sec)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год
Горна Оряховица	1,9	2,6	3,0	2,8	2,4	2,3	2,1	2,1	1,8	1,8	1,9	1,7	2,2

Фигура 5 Средна месечна и годишна скорос на вятъра за ст. Горна Оряховица

Таблица 5 Средна скорост на вятъра по посока (м/сек)

Посока	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
N	3.2	3.0	3.6	3.5	3.1	3.1	3.6	3.4	3.3	2.8	2.8	2.9
NE	4.1	3.7	4.3	3.8	3.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.4	4.1	3.4
E	3.5	3.5	4.2	3.4	3.1	2.7	2.5	2.8	2.7	3.4	3.5	3.1
SE	2.9	3.9	3.6	3.5	3.5	2.9	2.6	2.5	2.6	3.0	3.6	3.6
S	5.0	6.5	6.1	5.8	4.6	3.8	3.2	2.8	3.2	4.6	6.0	6.9
SW	3.4	4.1	4.1	4.4	3.6	3.3	2.2	3.1	2.9	3.0	3.4	3.7
W	4.7	5.8	5.5	5.4	4.6	5.1	4.8	5.2	5.1	5.1	4.3	4.2
NW	3.7	5.5	4.9	4.8	4.6	4.7	4.6	4.5	4.6	4.4	3.6	3.5

Снежна покривка

Снежната покривка в този район е неустойчива. Образува се средно в първите дни на декември, като рядко се задържа по-продължително време. През януари тя се задържа главно през периодите на застудяване, докато през периодите на затопляне, тя се стопява напълно. Сумата на валежите е около 85-120 мм, като на валежен ден се пада по около 8 – 9 мм.

1.2. Климатични изменения в България

България е разположена в един от регионите, който е особено уязвим към изменението на климата (главно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи) и към нарастващата честота на екстремни събития, свързани с изменението на климата, като суши и наводнения. Най-често срещаните хидрометеорологични природния бедствия са екстремни валежи и температури, бури, наводнения, горски пожари, свлачища и суша.

Анализите на многогодишните климатични данни показват следните факти:

- повишението на средногодишните температури на въздуха през 20-ти век е най-голямо спрямо предишните векове за последните 1000 години;
- средната глобална приземна температура на въздуха се е увеличила от 0.74 °C през периода 1906-2005 година;
- над 10 от последните 15 години са измежду най-топлите от началото на регулярните инструментални метеорологични наблюдения, започнали около 1850 година;
- максималната продължителност на периода, през който земята е замръзвала е намаляла с около 7% през втората половина на 20 век;
- годишната температура на въздуха, осреднена за Европа се е повишила с 0.8 - 1.0 °C, а изминалите последни две десетилетия са били най-топлите на континента за периода на инструментални измервания;

В България по отношение на промените на климата се наблюдава следното:

- налице е тенденция към затопляне – последното десетилетие е по-топло от предходното, което от своя страна е по-топло от десет годишният период преди него.
- увеличават се случаите на проливни валежи;
- увеличава се броя на дните с гръмотевични бури и градушки в по-хладните десетдневия през април и септември;
- намалява годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо от максималната;
- намалява дебелината на снежната покривка;

Научните прогнози сочат, че средната температура ще се повиши между 1,8°C и 4°C до 2100 г., като покачването в Европа се очаква да бъде дори по-високо от прогнозната глобална средна стойност. Изследванията, проведени от департамента по метеорология на Националния институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките (НИМХ), предвиждат повишение на годишната температура на въздуха в България от 0,7 °C до 1,8 °C до 2020 г. Още по-високи температури се очакват до 2050 и 2080 г., като прогнозираните повишения са съответно от 1.6°C до 3.1°C и от 2.9 °C до 4.1 °C (фигура №6). Като цяло, повишаването на температурата се очаква да бъде по-голямо през летния сезон (от юли до септември).

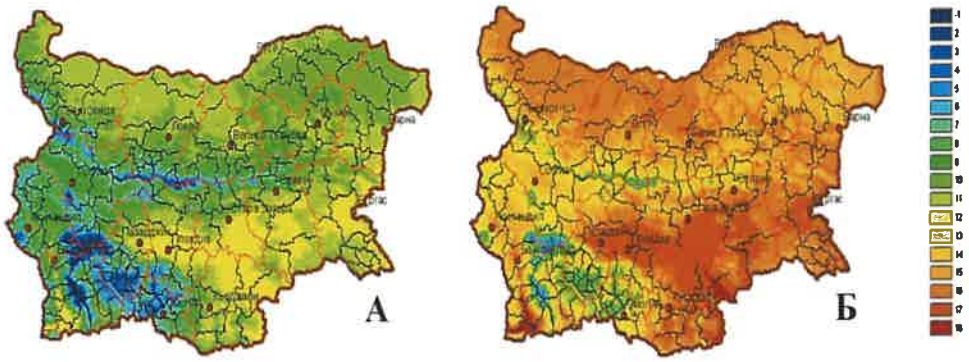

Източник: НИХМ

Фигура 6 Средна годишна температура през 1961 -1990 г. (А); Песимистичен климатичен сценарии за средна годишна температура за 2080 (Б)

В периода 1988-2018 г. средната годишна температура на въздуха за ниската част от страната (за районите с н.в. до 800 m) е нараснала средно с 0.87 °C спрямо нормата за референтния климатичен период 1961-1990 г., като се изменя в границите от 10.6 °C до 13.0°C (Фиг.6). Запазва се нарастващата тенденция на колебанията на средната годишна температура на въздуха, а температурните аномалии за всички години след 2007 г. (с изключение на 2011г.) са над +1°C.

От гледна точка на очакваните промени в режима на валежите, вероятно е да има намаляване на валежите, което ще доведе до значително намаляване на общите водни запаси в страната. В това отношение прогнозите сочат намаляване на валежите с приблизително 10% до 2020 г., 15 % до 2050 г. и от 30 % до 40 % до 2080 г. (фигура № 7). При повечето сценарии за изменението на климата валежите през зимните месеци вероятно ще се увеличат до края на века, но се очаква значителното намаляване на валежите през летните месеци да компенсира това увеличение.

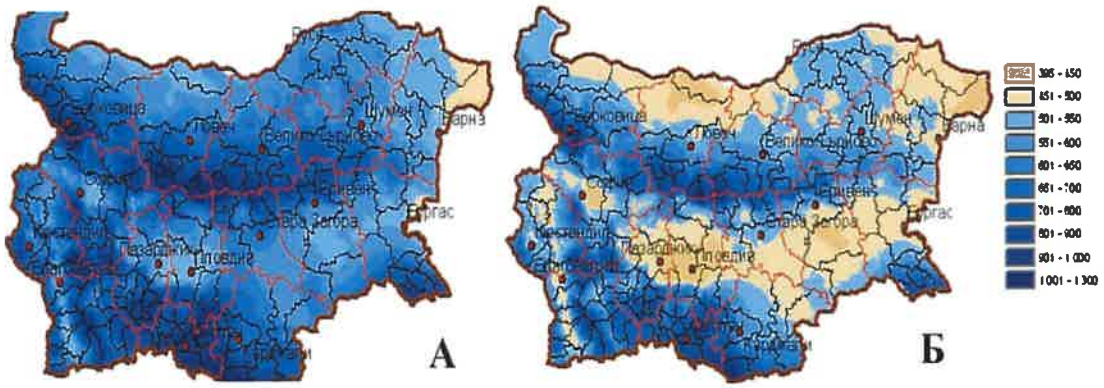

Източник: НИХМ

Фигура 7 Средна годишна сума на валежите за периода 1961 – 1990 г. (А); Очаквана сума към 2080 г., съгласно песимистичния сценарии

Климатичните и метеорологичните условия влияят на природните и антропогенни процеси, които въздействат върху състоянието на околната среда. Високите температури засягат отводняването, увеличават еутрофикацията на стоящите води, и могат да доведат до пожари. Метеорологичните условия също влияят на икономиката и по този начин увеличават натиска върху околната среда от тези сектори. Валежите оказват значителен ефект върху селското стопанство, чрез употребата на вода за напояване, торене, агрохимикали, разпространение на вредители и количеството на добивите. Други засегнати сектори включват горското стопанство и в малка степен - услугите.

2. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

2.1. Общи положения. Задължения и правомощия на общините в сектора

В България двата основополагащи закона в областта на качеството на атмосферния въздух са:

- ***Закон за опазване на околната среда (ЗООС)**, в сила от 25.09.2002г, посл.изм. ДВ. 21 от 12 Март 2021г.;*
- ***Закон за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ)**, в сила от 09.06.1996 г., обн. ДВ, бр. 18 от 2 Март 2021 г.*

1. Закон за опазване на околната среда (ЗООС)

Правомощията и задълженията на местната власт по отношение опазване и подобряване на КАВ, съгласно ЗООС са разписани към чл. 15, ал. 1 и се свеждат до:

1. Да информират населението за състоянието на околната среда, съгласно изискванията на закона.
2. Да разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината.
3. Да организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи, биологичното разнообразие, ландшафта и природното и културното наследство в тях.
4. Да определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване, и контролират изпълнението на техните задължения.
5. Да организират дейността на създадени с решение на Общ. съвет екоинспекции, включително на обюествени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения.
6. Да определят длъжностни лица, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения по реда на ЗООС.

7. Да осъществяват правомощията си по специални закони в областта на околната среда.
8. Да определят лицата в общинската администрация, притежаващи професионалната квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Член 4 от Закона за опазване на околната среда дефинира атмосферния въздух като компонент на околната среда, заедно с атмосферата, водите, почвата, земните недра, ландшафта, природните обекти, минералното разнообразие, биологичното разнообразие и неговите елементи. Законът (членове 60, 74 и 79) също така установява основните разпоредби относно източниците на финансиране на дейностите по опазване на околната среда.

2. ***Закон за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ)***

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя специфичните разпоредби за управление и планиране на качеството на атмосферния въздуха както на национално, така и на местно/общинско ниво. Съгласно последните изменения и разпоредби на ЗЧАВ (*ДВ, бр. 18 от 2 Март 2021 г)*, основните делегирани права и отговорности на местната власт по отношение подобрение и опазване на КАВ са:

- ***Да разработват, прилагат и изпълняват Програма за качество на атмосферния въздух (ПКАВ) (когато е приложимо)***

Програмите за качеството на атмосферния въздух се разработват в случаите, когато общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух.

В съответствие с чл.37, ал.4 от Наредба 12/2010 г. в районите, в които е налице превишаване на установените норми за повече от един замърсител, се изготвят комплексни програми за достигане на установените норми за всеки отделен замърсител. Програмите включват цели, мерки, етапи и срокове за тяхното постигане; организации и институции, отговорни за тяхното изпълнение; средствата за обезпечаване на програмите; система за отчет и контрол; и система за оценка на резултатите.

Общинската програма за подобряване и управление на КАВ е един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството на местно ниво за общините с проблемно КАВ. Наличието на този стратегически документ, помага на общините да структурират и планират своите намерения за подобрение в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен период, като ги обвържат с конкретни мерки, срокове за изпълнение, източници на финансиране, отговорни лица и показатели за наблюдение на изпълнението на заложените цели и мерки.

- ***Да създават „зони с ниски" емисии (по преценка и необходимост)***

Последните изменения в Закона за чистотата на атмосферния въздух от месец март 2021 г., предоставят на местната власт по-големи правомощия за справяне с наднорменото атмосферно замърсяване, посредством създаването на т.нар „зони с ниски емисии". Възможността за въвеждане на зоните с „ниски емисии" влиза в сила от 2022 г., като се предвижда в тях да се въвеждат временни забрани за ползването на определен вид горива и/или уреди за отопление и/или забрани за обществено ползване на пътища, участъци от пътища или определени зони от пътната мрежа. Зоните с ниски емисии на вредни вещества могат да се въвеждат чрез налагане на мерки, забрани, такси и ограничения.

С измененията на ЗЧАВ се цели да бъде въведен децентрализиран подход, с който ще се предостави възможност на всяка община да извършва самостоятелен анализ, съобразно местните условия, посредством които да определи дали е налице необходимост от създаване на „зони с ниски емисии", какъв да е обхватът на зоните, какви да са границите на създадените зони, както и за какво време ще се прилагат мерките и ограниченията в ЗНЕ за постигането на резултати във връзка с качеството на въздуха.

Правомощията и задълженията на общините по отношение осигуряване чистотата на атмосферния въздух (с изключение на изготвянето ПКАВ и създаването на ЗНЕ), обхващат и дейности по:

1. Управление и поддържане на елементите на техническата инфраструктура вкл. общински дейности с цел осигуряване на чистотата на атмосферния въздух (чл. 19, ал. 5);
2. За ограничаване на увреждания върху здравето на населението, когато съществува риск от превишаване на установените норми или алармени прагове, при неблагоприятни метеорологични условия и други фактори общинските органи съгласувано със съответната регионална инспекция по околната среда и водите могат да разработят оперативен план за действие, определящ мерките, които трябва да бъдат предприети с цел намаляване на посочения риск и ограничаване продължителността на подобни явления. (чл. 30, ал. 1). Оперативният план за действие се разработва въз основа на проучвания в района и на утвърдените алармени прагове, които се обсъждат със заинтересуваните лица и с екологичните организации и движения. (чл. 30, ал.2). Оперативният план за действие се привежда в изпълнение при необходимост по нареждане на кмета на общината (чл.30, ал.3);
3. Общинските органи съгласувано с органите на Министерството на вътрешните работи организират и регулират движението на автомобилния транспорт в населените места с оглед осигуряване качество на атмосферния въздух, отговарящо на установените норми за вредни вещества (замърсители) (чл. 29).

4. За отделни райони, в зависимост от характера на източниците на емисии и характерния здравен риск, по предложение на кмета на общината и/или министъра на здравеопазването, министърът на околната среда и водите може да определя допълнителни показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух, извън тези към чл. 4, ал. 1 от ЗЧАВ.
5. Общинските органи могат да предлагат за утвърждаване от министъра на околната среда и водите, по-строги норми за вредни вещества в определени селища, цялата община или райони в зависимост от нивото и характера на замърсяване на атмосферния въздух над тях. (чл. 6, ал. 5);
6. Общинските органи съгласувано с министъра на околната среда и водите могат да изграждат местни системи за наблюдение и контрол на качеството на атмосферния въздух в райони на тяхната територия.
7. В съответствие с *Наредба № 6 от 7 октомври 2019 г. за изискванията и контрола върху дървесината, която се използва за битово отопление* и в рамките на своите правомощия общината може да осигури/изисква за определени райони да бъдат доставяни и предлагани дърва с определено влагосъдържание. Общините, за които се прилага Наредбата, ще имат ангажимент да обявяват на интернет страниците си и на видно място в сградата на общината и кметствата изискванията към дървесината за битово отопление и начините и сроковете за нейното съхранение.

2.2. Качество на атмосферния въздух

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) се оценява чрез норми за концентрациите на основните замърсители в атмосферния въздух, регистрирани за определен период от време (1 час, 8 часа, 24 часа, 1 година), установени с цел избягване, предотвратяване или ограничаване на вредни въздействия върху здравето на населението и/или околната среда, като тези нива следва да бъдат постигнати в определен за целта срок, след което да не бъдат превишавани.

Съгласно изискванията на националното и европейско законодателство територията на България е разделена на шест Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) – Агломерация Столична, Агломерация Пловдив, Агломерация Варна, Северен/Дунавски район, Югозападен район и Югоизточен район. Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух (КАВ) се извършва по райони, като се отчита спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол (фигура № 8).

Източник: ИАОС

Фигура 8 Райони за оценка и управление на КАВ

Дейността на Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух (КАВ) се регламентира със Заповед на министъра на околната среда и водите № РД-489/26.06.2019 г., в това число: брой, вид на пунктовете, контролирани атмосферни замърсители, методи и средства за измерване. Община Стражица попада в район за оценка и управление на КАВ - „Агломерация Северен/Дунавски", в която са регистрирани превишения по показател фини прахови частици ($ФПЧ_{10}$). Общината не се отнася към зоните/териториалните единици в рамките на РОУКАВ Северен/Дунавски район, в който са превишени пределно допустимите норми за КАВ. На територията на община Стражица не са разположени пунктове за мониторинг, част от Националната автоматизирана система за контрол качеството на атмосферния въздух (НАСККАВ). Най-близко разположеният пункт, част от НАСККАВ се намира в гр. Горна Оряховица – автоматична измервателна станция (АИС).

Качеството на атмосферния въздух на територията на общината периодично се следи от мобилни автоматични станции (МАС). Мобилните автоматични станции се използват за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броят на стационарните пунктове, както и при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации, за проследяване ефекта от изпълнението на общинските програми за намаляване нивото на атмосферните замърсители.

Непосредственият контрол върху състоянието и експлоатацията на обектите и източници на емисии в атмосферния въздух, върху работата на пречиствателните съоръжения и върху емисиите от отделните източници на територията на общината се извършва от РИОСВ – Велико Търново, в съответствие с Закона за чистотата на атмосферния въздух /ЗЧАВ/.

Промишлеността в града също е със силно понижена активност и не оказва влияние върху качеството на атмосферния въздух с емитирани вредни вещества. Към настоящият момент на контрол от страна на РИОСВ – Велико Търново, подлежат парова централа „Велпа – 91“ АД и мазутна централа на „Корадо – България“. От действащите предприятия (осъществяващи дейности с източници на емисии и притежаващи комплексно разрешително по реда на глава VII от ЗООС), на територията на община Стражижа към 2020 г, няма такива с наложени санкции за замърсяване на атмосферния въздух.

По отношение на транспортния сектор, към настоящият момента на територията на общината няма данни за замърсяване на въздуха над допустимите норми от отработените газове от автомобилния транспорт. Важни предпоставки за нивото на замърсяване от МПС са гъстотата на пътната мрежа, наличието на пътища от висок клас и съответно интензивността на трафика. За община Стражица, пътищата от Републиканската пътна мрежа преминават през десет населени места, докато останалите 12 се обслужват от местни /общински/ пътища. Общинската пътна мрежа включва 21 пътя с дължина от 89,48 км.

Повечето от половината третокласни пътища на територията на общината са в лошо състояние, а една четврт в добро. През 2019 г. са реконструиран част от път III – 407 с обща дължина 11.33 км. За останалите пътища са извършени само текущи ремонти и изкърпване на отделни учстъци от тях. Поради тази причина, състоянието на всички общински пътища е незадоволително и са необходими инвестиции за подобряването им.

Като потенциално индикирани източници на замърсяване на въздуха в общината могат да се идентифицира индивидуалното отопление на жилищните сгради на твърдо гориво. Оценката на емисиите от битовото отопление на територията на общината като цяло е трудно да бъде определена, тъй като е необходимо да се разполага с точна информация за броя на домакинствата, тяхното разпределение по жилищни квартали и комплекси, начина на отопление и консумацията на течни, газообразни и твърди горива (дърва, въглища, брикети) от всяко домакинство. С такава информация, не разполага нито една община в България, тъй като няма изградена единна система за инвентаризация както на горивата ползвани от населението за отопление, така и за други битови нужди.

Към настоящият момент в община Стражица няма газифицирани райони, поради което основното отопление на населението е твърдо гориво (дърва и въглища).

В заключение може да се обобщи, че качеството на атмосферния въздух за района на община Стражица се характеризира като добро, главно поради липсата на големи промишлени предприятия и висока интензивност на автомобилния трафик в града. Замърсяванията са предимно с ФПЧ$_{10}$ от отоплението през зимния период, както и от лошата пътна инфраструктура – натрупан пътен нанос и недобро състояние на уличната мрежа в града и основни пътни артерии.

Изводи и препоръки:

- ✓ *Община Стражица не се отнася към зоните/териториалните единици в рамките на РОУКАВ Северен/Дунавски район, в който са превишени пределно допустимите норми за КАВ.*
- ✓ *Промишлеността в града е със силно понижена активност и не оказва влияние върху качеството на атмосферния въздух;*
- ✓ *Битово отопление може да се разглеждат като източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което ще допринесе за ограничаване на емисиите, свързани с използването на течни и твърди горива, които се характеризират с високо съдържание на сяра.*
- ✓ *Състоянието на пътната мрежа и автомобилния парк, може да се разглежда като втори по значимост фактор, включително вторичния унос на отложените върху пътните настилки прахови частици;*

3. ВОДИ

3.1. Общи положения. Задължения и правомощия на общините в сектора

Основополагащият закон, уреждащ собствеността и управлението на водите на територията на Р. България е **Закона за водите (ЗВ),** *в сила от 28.01.2000 г., изм. ДВ, бр. 17 от 26 Февруари 2021 г.* Целта на закона е да осигури интегрирано управление на водите в интерес на обществото в т.ч. да защити здравето на населението, като създаде условия за:

1. осигуряване на достатъчно количество и добро качество на повърхностните и подземните води за устойчиво, балансирано и справедливо водоползване;
2. намаляване на замърсяването на водите;
3. опазване на повърхностните и подземните води и водите на Черно море;
4. прекратяване на замърсяването на морската среда с естествени или синтетични вещества;
5. намаляване на зауствания, емисиите и изпусканията на приоритетни вещества;

6. прекратяване на заустванията, емисиите и изпусканията на приоритетно опасни вещества;
7. предотвратяване или намаляване на вредните последици за човешкия живот и здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност, свързани с вредното въздействие на водите.

Управлението на водите и на водностопанските системи и съоръжения се осъществява от голям брой институции на *централно, басейново, регионално и местно ниво,* поради което координацията и взаимодействието между тях е от изключително значение за провеждане на успешна политика в разглеждания сектор.

На местно ниво общините чрез общинските съвети и кметовете на общини са натоварени със следните функции, съгласно Закона за водите (ЗВ):

Общинският съвет:

- приема програма за развитието на водоснабдяването и канализацията на територията на общината в съответствие с Плановете за управление на речните басейни, Стратегията за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията, общинския план за развитие и програмата за реализация на общинския план за развитие, с регионалния генерален план на ВиК системите и съоръженията на обособената територия и генералните планове на агломерации над 10 000 е. ж. на ВиК системите и съоръженията;
- приема програма за преструктуриране на търговските дружества - ВиК оператори, в които общината е едноличен собственик на капитала;
- приема и предлага за одобряване от съответните общи събрания на търговските дружества - ВиК оператори, с общинско участие в капитала, програми за преструктурирането им;
- одобрява договорите за възлагане и за контрол на управлението на търговските дружества - ВиК оператори, в които общината е едноличен собственик на капитала;
- изразява становище по разработените от ВиК операторите бизнес планове;
- определя представители на общината в органите за управление на търговските дружества - ВиК оператори, с общинско участие в капитала;
- определя представител на общината в съответната асоциация по ВиК и съгласува мандата му;
- отговаря за координирането на управлението на ВиК системите и съоръженията на обособената територия в предвидените в закона случаи.

Кметът на общината:

1. разработва и предлага за одобрение от общинския съвет програмата за развитие на ВиК системите;

2. осъществява координацията по подготовката и реализацията на проектите за ВиК инфраструктура, които се реализират с безвъзмездна помощ чрез оперативните програми, финансирани от Кохезионния и Структурните фондове на Европейския съюз;
3. предвижда в общите и подробните устройствени планове мероприятията, необходими за развитието на водоснабдяването и канализацията в общината;
4. сключва договорите за възлагане на управлението на търговските дружества - ВиК оператори, в които общината е едноличен собственик, или когато е собственик на над 50 на сто от капитала, ако е оправомощен от общото им събрание;
5. определя основните показатели за дейността на ВиК операторите по предходната точка и за развитието им в съответствие с одобрените от КЕВР бизнес планове, контролира изпълнението им и го отчита пред общинския съвет;
6. участва като представител на общината в съответната асоциация по ВиК;
7. упражнява правата и задълженията на собственик на общински води и водни обекти;
8. издава разрешителни и осъществява контрол в предвидените от закона случаи.

3.2. Състояние на повърхностни води

В Р. България управлението на водните басейни се извършва от четирите Басейнови Дирекции, част от държавната администрация на Министерство на околната среда и водите (МОСВ). Управлението на водните басейни на територията на община Стражица се извършва от Басейнова Дирекция за управление на водите – Дунавски район (БДДР) с административен център гр. Плевен.

Водните обекти на територията на Басейновата дирекция се отнасят към две категории повърхностни води – „**река**“ и „**езеро**“. Към категория „река“ се отнасят речните водни тела и язовирите, образувани през прегражданe на река, която над язовира формира самостоятелно водно тяло. Към категория „езеро“ се отнасят естествените езера и язовири (водоеми), които са изкуствено създадени извън съществуващия водосбор на реките (изкуствени водни тела - ИВТ) или са разположени в началото на реките и над тях не е обособено самостоятелно водно тяло.

На база на тези показатели за територията на Община Стражица са идентифицирани следните повърхностни водни категория „река“, както следва:

Таблица 6 Повърхностни водни тела категория "река" на територията на община Стражица

Код на водното тяло	*Географско описание*	*Поречие*	*Категория водно тяло*
BG1YN600R1025	р. Биюкдере след язовир Ястребино до вливане в р. Лефеджа, вкл. приток р. Казълдере	Янтра	река

BG1YN600R1034	р. Лефеджа от Зайчари до вливане на р. Джулюница при Джулюница, вкл. приток р. Карадере	Янтра	река
BG1RL200R003	р. Баниски Лом до язовир Баниска, вкл. притоци - Дюлгердере и Каяджик след яз. Бойка	Банински Лом	река
BG1YN600R1134	р. Лефеджа от вливане на р. Джулюница при Джулюница до вливане в р. Янтра при Горски долен Тръмбеш	Лефеджа	река

Източник: ПУРБ 2016-2021 г. БДДР

На територията на общината има изградени и 30 микроязовира, използвани за риборазвъждане и частично за напояване. Най-големият е „Казълдере" с обем 8 млн. куб.м. и е разположен в благоприятна природна среда, на 6 км. източно от общинския център. Това е допринесло за неговото развитие, благоустрояване и развитие на възможностите за отдих.

През територията на общината протичат реките Стара, Голяма, Лефеджа, Казълдере, Шипка и няколко други по-малки и незнатителни притока на главните реки. В северната протича част от Банински Лом, ляв приток на р. Черни Лом. На територията на общината Банински Лом приема левият си приток Дюлгердере.

Повърхностният отток на територията на общината се формира от дъждовни води и в малка степен от топенето на снеговете. Честите и продължителни летни засушавания и високите изпарения през летния период водят до пресъхване на малките притоци, а по-големите реки силно намаляват водните си количества.

За оценка на химичното състояние на повърхностните водни тела на територията на общината са ползвани данни от ПУРБ БДДР 2016-2021 г. Съгласно данни от плана за управление на речните басейни (2016-2021 г.) , химичното и екологичното състояние на повърхностните водните тела на територията на община Стражица е както следва.

Таблица 7 Химично и екологично състояние/ потенциал на повърхностни водни тела на територията на община Стражица

№	Код на повърхностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло	Екологично състояние/потенциал	Химично състояние
1	BG1YN600R1025	р. Биюкдере след язовир Ястребино до вливане в р. Лефеджа, вкл. приток р. Казълдере	*Умерено*	*добро*
2	BG1YN600R1034	р. Лефеджа от Зайчари до вливане на р. Джулюница при Джулюница, вкл. приток р. Карадере	*Добро*	*неизвестно*

3	BG1RL200R003	р. Баниски Лом до язовир Баниска, вкл. притоци - Дюлгердере и Каяджик след яз. Бойка	*умерено*	*добро*
4	BG1YN600R1134	р. Лефеджа село Бряговица-преди вливане в р. Янтра	Добър и по-висок екологичен потенциал	добро

Източник: ПУРБ 2016 – 2021 г.

Оценката за състоянието на отделните елементи за качество към 2019 г., изготвена от БДДР, на база резултатите от изпълнения през периода 2018 – 2019 г. мониторинг за хидробиологични и физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества, показва следните резултати за повърхностните водни тела на територията на община Стражица:

- ✓ *BG1YN600R1025 с мониторингови пункта BG1YN06413MS150 на р.Биюкдере /Голяма река/ при гр.Стражица и BG1YN86411MS320 на р.Биюкдере /Голяма река/ след гр.Стражица на устие*

От анализа на физикохимичните елементи за качество е видно, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние спрямо изискванията на Наредба Н-4. При анализа на специфичните замърсители се наблюдават измерени концентрации над изискванията на стандарти за качество на околната среда (СКОС) за добро състояние по показатели манган и алуминий. Анализите на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

Химичното състояние на тялото е достигащо добро. Наблюдаваните биологични елементи за качество през 2019г. при р. Голяма река при гр. Стражица отчитат умерено състояние.

- ✓ *BG1YN600R1034 на р. Лефеджа от Зайчари до вливане на р. Джулюница при Джулюница, вкл. приток р. Карадере, с мониторингов пункт BG1YN00651MS160 при с.Кесарево*

От анализа на физикохимичните елементи за качество е видно, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние спрямо изискванията на Наредба Н-4. При анализа на специфичните замърсители се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние по показател манган. Анализът на приоритетни вещества не отчита концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото е достигащо добро.

Наблюдаваните биологични елементи за качество през 2019г. при р. Стара река (Лефеджа) мост след с. Кесарево отчитат влошаване на състоянието на водното тяло по биологични елементи за качество макрозообентос и фитопланктон.

- ✓ *BG1YN600R1134 с мониторингов пункт BG1YN00061MS140 на р. Лефеджа село Бряговица-преди вливане в р. Янтра*

От анализа на физикохимичните елементи за качество е видно, че водното тяло отговаря на изискванията за добро състояние спрямо изискванията на Наредба Н-4. Като по показател ортофосфати не отговаря на изискванията за добро състояние. При анализа на специфичните замърсители не се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Анализът на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото е достигащо добро. По последните налични данни от хидробиологичен мониторинг за пункта р. Лефеджа село Бряговица-преди вливане в Янтра са от макрозообентос, макрофити и фитобентос и според тях оценката по биологични елементи за пункта е добър потенциал.

- ✓ *р. Баниски Лом до язовир Баниска, включително притоци - Дюлгердере и Каяджик след яз. Бойка код BG1RL200R003.*

Мониторингова станция с код BG1RL922239MS1200 при с. Копривец. Водното тяло не е планирано за анализ през периода по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества. Данните от хидробиологичен мониторинг за пункта на р.Баниски Лом преди яз. Баниски, с. Копривец са от БЕК макрозообентос (2018г.) и отчитат умерено състояние.

3.3. Състояние на подземни води

Състоянието на подземните води се оценяват въз основа на информация, която ИОАС изпраща до Басейнова Дирекция „Дунавски район ". За всеки отделен мониторингов пункт, пробонабирането се извършва по схема, както следва:

1.) **I група – основни-физико-химични показатели** - разтворен кислород, pH, електропроводимост, нитратни йони, амониеви йони, температура, перманганатна окисляемост, обща твърдост, калций, магнезий, хлориди, натрий, калий, сулфати, хидрокарбонати, карбонати, сух остатък – анализират се всички показатели във всички пунктовете за подземни води сезонно (четири пъти в годината) или на полугодие (два пъти годишно – в пет мониторингови пункта).
2.) **II група - допълнителни физико-химични показатели** – нитритни йони, фосфати, желязо (общо), манган – анализират се всички или отделни показатели във всички мониторингови пунктове сезонно (четири пъти в годината) или на полугодие (два пъти годишно).
3.) **III група – метали и металоиди** – олово, кадмий, арсен, живак, мед, цинк, никел, хром (общ), хром – тривалентен, хром – шестивалентен, обща α – активност, обща β – активност, естествен уран, радий R226 – анализират се всички или отделни

показатели във всички мониторингови пунктове веднъж годишно през трето тримесечие, а в четири мониторингови пункта, в които са фиксирани съдържания на радиоактивни компоненти над стандарт съгласно Наредба № 1/2007г. за проучване, ползване и опазване на подземните води – тези показатели се анализират четири пъти в годината.

4.) **IV група – органични вещества** – четири пъти в годината е предвидено да се извършват анализи на трихлоретилен и тетрахлоретилен.

Оценката на химичното състояние на подземни водни тела (ПВТ) в БДДР се извършва съгласно подход за оценка на химичното състояние на подземните водни тела в две категории – добро и лошо. Подходът е разработен в съответствие с изискванията на Директива 2000/60/ЕС, Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване, Наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води, Ръководство № 18 за състоянието на подземните води и оценка на тенденциите, Ръководство №17 за предотвратяване или ограничаване на преките и непреките отвеждания, и Ръководството за докладване по РДВ през 2016 г.

Получените резултатите се сравняват със стандарт за качество съгласно Приложение № 1 към чл. 10, ал. 2, т. 1 на Наредба № 1 от 10.10.2007г. (ДВ, бр. 87 от 2007г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 102 от 23 декември 2016 г.) за проучване, ползване и опазване на подземните води и с референтни стойности (РС) (определени по реда на чл. 118б от Закона за водите) на отделните показатели.

На територията на община Стражица е разположено едно подземно водно тяло – Порови води в Кватернера – р. Янтра.

Резултатът от извършената обща оценка на химичното и количествено състояние на подземното водно тяло на територията на община Стражица, съгласно данни от ПУРБ 2016 – 2021 г. е както следва:

Таблица 8 Количествено и химично състояние на ПВТ на територията на община Стражица

Код на ВТ	Наименование на ВТ	Обща оценка на химичното състояние	Обща оценка на количественото състояние	Експлоатационен индекс (разполагаеми ресурси)
BG1G0000QAL020	Порови води в Кватернера – р. Янтра.	добро	добро	13%

Източник: ПУРБ 2016-2021 г., БДДР

В следващата таблица са представени определените водни ресурси, допустими за черпене от кладенци за собствени потребности на гражданите на община Стражица и

максимален брой на кладенците от подземно водно тяло с код BG1G0000QAL020, разположено на територията на общината.

Таблица 9 Водни ресурси, допустими за водочерпене от ПВТ

Наименование на ПВТ	Код на ВТ	Населено място	Допустимост за черпене водни количества (л/сек.)	Максимален брой кладенци в населено място, бр.
Порови води в Кватернера - р. Янтра	BG1G0000QAL020	гр. Стражица	0,9	107
Порови води в Кватернера - р. Янтра	BG1G0000QAL020	Гр. Стражица	0,5	57
Порови води в Кватернера - р. Янтра	BG1G0000QAL020	с. Кесарево	1,7	199

Източник: БДДР, гр. Плевен

3.4. Водоснабдителна мрежа

Водоснабдяването за населените места в общината се осъществява от местни водоизточници, а за гр. Стражица и селата Кесарево, Благоево, Балканци и Владислав – от хидровъзел „Йовковци".

Водоснабдяването на населените места от областта се осигурява основно от местни водоизточници на подземни води. Град Стражица и селата Кесарево, Бряговица, Благоево, Владислав и Балканци получават вода за питейно-битови нужди от хидровъзел „Йовковци". Останалите селища са с местни водоизточници (дренажи, каптажи, шахтови и тръбни кладенци), разположени на тяхна територия.

Водоизточниците за с. Горски Сеновец са 2 бр. шахтови кладенци, южно от село Горски Сеновец. Водата постъпва в помпена стания и с 4 групи помпи се доставя до с. Сушица, Царски извор, Асеново, м. „Тасладжа", с. Горски Сеновец. Водоснабдяването на селото се допълва и от допълнителни подземни водоизточници.

В таблицата по-долу са представени за водоизточниците на територията на общината, по данни от община Стражица.

Таблица 10 Водоизточници на територията на община Стражица

Нас. място	Водоизточник	Техническо описание и параметри
с. Ц. Извор	Тласкателен водопровод от ПС Г. Сеновец до НВ Царски извор	тласк. водопр. – АЦ Ø125 мм, дълж. 3230 м Хран. водопр. за с. Сушица Ø300 мм, дълж. 570 м
с. Сушица	Тласкателен водопровод от ПС Г. Сеновец до ВН с. Сушица	тласк. водопр. –Ø273 мм, дълж. 530 м Хран. водопр. Ø300 мм, дълж. 570 м
с. Асеново	Напорен водопровод от разпр. водоем до НВ Асеново	Хран. водопр. за с. Асеново Ø200 мм, дълж. 150 м. Напорен водоем от ПС Г. Сеновец до разпр. водоем Ø200 мм, дълж. 6900 м
с. Горски Сеновец	Тласкател от ПС Г. Сеновец до НВ Горски Сеновец	тласк. водопр. –Ø80 мм, дълж. 850 м Хран. водопр. за с. Г. Сеновец Ø80 мм, дълж. 400 м

с. Николаево	От каптаж с площен дренаж	От ПС до нап. водопровод Ø150 мм, дълж. 150 м до НВ гравитачен водопровод Ø150 мм, дълж. 1200 м
с. Благоево, с. Владислав, с. Балканци	Шахтов кладенец в земл. на с. Благоево	Водата от ШК постъпва в ЧВ и чрез ПС и тласк. водопр. Ø200, дълж. 2300 м достига до НВ От НВі по грав. водопр. Ø125мм, дълж. 700 м за с. Благоево От НВ дрег. гравитачен водопрод до ПС с. Владислав и по тласкателен водопровод до НВ с. Владислав. От водоема по гр. водопр. Ø125 мм с дълж. 300 м до водопр. мрежа на с. Владислав. От ПС Владислав тласкател към НВ на с. Балканци. От НВ водата се довежда до вътр. водопр. мрежа на с. Балканци по грав. водопр. Ø125 мм, дълж. 230 м
с. Камен	Шахтов кладенец на запад от селото	Чрез ПС и тласк. водопровод Ø200 мм, дълж. 3200 м достига до НВ, откъдето по грав. водопровод Ø200 мм, дълж. 700 м захр. вътр. водопр. мрежа
с. Ново Градище с. Любенци с. Кавлак	Шахтов кладенец в земл. на с. Любенци в северна посока	От ШК чрез ПС и напорен водопр. Ø159 мм, дълж. 2200 м до ПС втори подем и чрез нап. водопр. Ø159 мм, дълж. 2800 м до НВ. От водоема тръгват 2 грав. водопр. Ø159 мм за с. Кавлак с дълж. 1700 м и с. Н. Градище с дълж. 2300 м
с. Лозен	дренаж и шахтов кладенец	От двата водоизточника чрез ПС и тласк. водопр. Ø150 мм с дълж. 1380 до НВ, от НВ по грав. водопрв. Ø200мм, с дълж. 1590 м захр. вътр. вод. мрежа
с. Мирово	Шахтов кладенец, северно от селото	От ШК по тласк. водопр. Ø100 мм, с дълж. 200 м до ПС I-ви подем, по тласк. водопр. до ПС II-ри подем, от нея по напорен водопр. Ø100 мм с дълж. 1600 м до НВ откъдето по грав. водопр. Ø80мм с дълж. 200 м захр. вътр. водопр. мрежа
с.Нова Върбовка	Шахтов кладенец, североизточно от селото	От ШК чрез ПС и тласк. водопр. Ø200 мм, дълж. 2600 м до НВ, откъдето по грав. водопр. Ø150 мм с дълж. 450 м захр. вътр. вод. мрежа
с. Водно	Два броя каптажи	от каптажи до черпателен водопровод по два отделни грав. водопровада Ø80 мм с дълж. 250 и 52 м. От ПС по тласк. водопр. Ø80 мм с дълж. 200 м до НВ, откъдето по грав. водопр. Ø100 мм с дълж. 100 м захр. вътр. водопр. мрежа
с. Виноград	Два броя каптажи, западно от селото	I-ви каптаж - чрез грав. водопр. Ø150мм с дълж. 2740 м до НВ в селото; II-ри каптаж – чрез ПС и тласк. водопр. Ø100 мм с дълж. 1200 м достига до НВ, откъдето по грав. водопр. Ø125 мм с дълж. 600 м захр. вътр. водопр. мрежа

Източник: Община Стражица

Проблеми с водоснабдяването има в с. Теменута и с. Железарци при които има сезонен недостиг на вода, а количеството вода е 9.5 м³ за 24 часа в останалото време.

Въпреки постоянните инвестиции от страна на ВиК оператора, силно амортизиранатта водопроводна мрежа води до увеличаващи се загуби на вода по нея. Към 2019 г. те достигат до 82.3%, докато през 2014 г. те са 77.7% (фигура №9).

Фигура 9 Загуба на вода по водопроводната мрежа в община Стражица

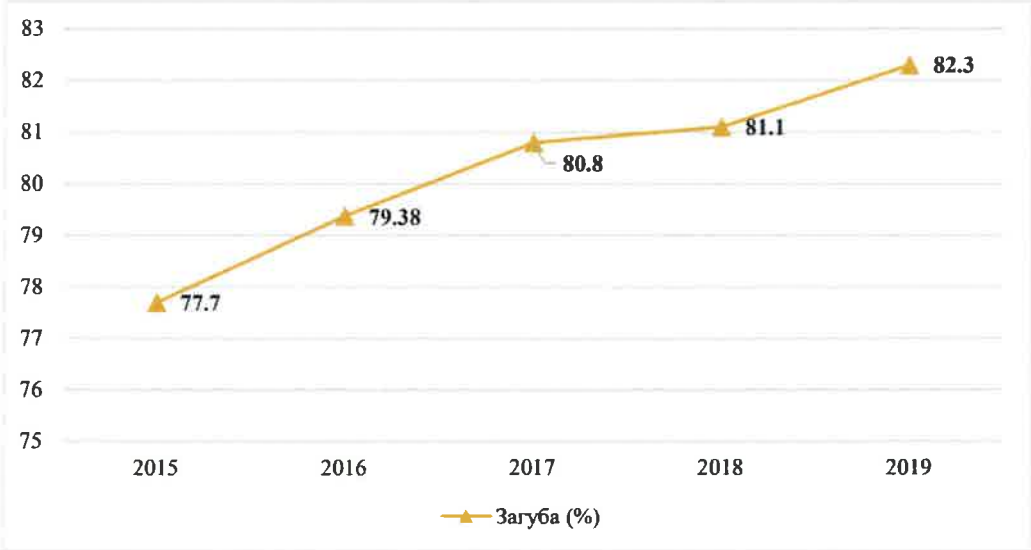

Източник: ПИРО Стражица 2021 – 2027 г. (проект)

За територията на общината, загубите във водопреносната мрежа са все още високи, независимо от частичната подмяна на тръбопроводите за питейна вода.

Амортизираните азбестоциментови тръби създават предпоставки за непрекъснати аварии, както в междуселищните водопроводи, така и в селищните водопроводни мрежи, изградени основно през 60-те и 70-те години на миналия век.

3.5. Пречиствателни станции за питейни води (ПСПВ)

На територията на ВиК дружеството има една пречиствателна станция за пречистване на питейни води, която пречиства водите от хидровъзел „Йовковци“ и общо около 80% от доставената вода, в това и число и доставената вода за друг ВиК оператор.

Пречиствателната станция за питейна вода "Йовковци" е построена на около 6 км. от с. Велчево и пречиства подадената вода от язовирно езеро "Йовковци" за градовете Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Дряново, Елена, Стражица, Златарица, Полски Тръмбеш, Дебелец, Килифарево и редица села в региона.

Пускът на ПСПВ "Йовковци" е на 01.05.1979г., като по настоящем в експлоатация са 95% от съоръженията. Пълния проектен капацитет на ПСПВ е 2500л/с, като това водно количество може да бъде пречистено при работа на всички съоръжения.

Технологията на пречистване е – предхлориране, утаяване, филтриране и на изхода дезинфекция. Предхлорирането и дезинфекцията се извършват с хлор – газ. Утаяването

е по механичен път – в хоризонтални утаители. Филтрирането се осъществява чрез бърза пясъчна филтрация. Водата преминава през слой с дебелина 1 m от кварцов пясък с размер на частиците Ø = 0,6:1.6 mm. Водата, с която се извършват промивките на филтрите, се отвежда в калохранилище в непосредствена близост до Пречиствателната станция, където се утаява и постъпва в р. Плачковчица.

Основно контрола по качеството на питейната вода за битови нужди се осъществява от РЗИ – Велико Търново и ВиК дружеството. През 2019 г. е направен мониторинг на питейната вода при консуматорите в зона на водоснабдяване с. Виноград, с. Лозен и с. Камен, които показват отклонение на показателител нитрати, превишаващо наднормените стойности от 50 мг/л за питейна вода. В с. Виновград са установени следните стойности от 59.64 мг/л до 68.82 мг/л и средногодишна концентрация 63.11 мг/л. В с. Лозен са установени следните стойности: от 47.2 мг/л до 76,42 мг/л и средногодишна концентрация 57,06 мг/л, като тенденцията е към понижение спрямо предходните години. В с. Камен са установени следните стойности от 47.9 мг/л до 68,52 мг/л и средногодишна концентрация 55.9 мг/л, като тенденцията е към повишаване спрямо предходната година 2018 г.

Наднорменото съдържание на нитрати в питейната вода е най-вече в резултат от прекомерно неправилно торене на почвата с органични и минерални торове във водосборната област на плитките подземни води.

3.6. Канализационна мрежа и ПСОВ

Канализационна мрежа е изградена в град Стражица (95,6%) и частично изградена в селата Кесарево (85%), Камен (54%) и Сушица (50%). Реализирани са първите етапи на проекти за изграждане на вътрешна канализационна мрежа с пречиствателни съоръжения в селата Сушица, Камен и Кесарево, чийто проекти са финансирани по ПРСР 2007-2013 г., Мярка 3.2.1 – „Основни услуги за населението и икономиката в селските региони".

Липсата на изградени канализационни мрежи в района е причина за заустването на отпадъчни води директно в реки и дерета или отвеждане в септични изгребни ями. Към настоящият момент има изградена една ПСОВ – гр. Стражица, която работи без изградено биологично стапало. Към края на 2016г. от ВиК Дружестворо са предадена за експлоатация и три броя ПСОВ за селата Камен, Кесарево и Сушица в Община Стражица– също с третично пречистване.

3.7. Територии със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН)

Наводненията са едни от най-често срещаните природни бедствия, които регистрират през последните години най-унищожителните си проявления. Наводненията най-често са предизвикани от проливни дъждове и градушки, които освен, че стават причина за

икономически проблеми, водят и до проблеми свързани със здравословното състояние на населението в бедстващите райони. Наводненията са причина за огромни щети на заливните зони, засягайки обширни територии с жилищни и промишлени обекти, земеделски земи и горски масиви.

Определените райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл. 146г от ЗВ, съгласно ПУРН 2016-2021 г. за територията на община Стражица са представени по-долу както следва:

Таблица 11 Райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН)

Код на РЗПРН	Име на РЗПРН	поречие	Код на водното тяло	Населено място	Степен на риск
BG1_APSFR_YN_022	Голямата река	Янтра	BG1YN600R1025	Гр. Стражица	Висок

Източник: ПУРН 2016 – 2021 г., БДДР

Този РЗПРН обхваща поречието на Голяма река (десен приток на р. Лефеджа) в рамките на землището на гр. Стражица, с дължина 12,3 км. Районът е удължен надолу по течението към с. Благоево, поради близостта на ж.ш. линията до реката. Самото с. Благоево е разположено далеч и не включва с. Благоево.
Съгласно ПУРН, в този район има регистрирани множество минали наводнения, някой от които с близо 1000 потърпевши.

3.8. Идентифицирани източници на замърсяване

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите, от които идват и съответните проблеми са земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води. Състоянието на водните тела се определя в зависимост от следните категории значими натоварвания:

- Значими точкови източници на замърсяване на повърхностните води;
- Значими дифузни източници на замърсяване на повърхностните води;
- Значими водовземания от повърхностните води;
- Други въздействия върху повърхностните води - морфологични изменения и регулиране на оттока.

Точкови източници на замърсяване

Точковите източници на замърсяване са битово - фекалните води (БФВ), които се образуват в жилищните и обществените сгради и производствените отпадъчни води

(ПОВ). Битовите води съдържат най-различни органични и неорганични замърсяващи вещества. В канализационните мрежи на населените места протичат както битови, така и производствени отпадъчни води (ОВ). Съставът на ОВ от населените места зависи и от характера на производствените ОВ, които се отвеждат в канализационната мрежа. В битовите отпадъчни води е увеличено съдържанието на синтетични миещи и перилни препарати, които са повърхностно активни вещества. Тяхното присъствие в битовите отпадъчни води и от там във водоприемниците, води до рязко влошаване на условията за постъпване на кислород чрез дифузия. Смесването на непречистени битови отпадъчни води с водите на водоприемниците води до замърсяването им с неразтворени, колоидни и разтворени примеси, до интензивното изразходване на съдържащия се кислород поради наличието на лесно окисляващи се вещества, както и до протичането на вторични процеси на замърсяване (в резултат на анаеробно разлагане).

Дифузни източници на замърсяване

Дифузни източници на замърсяване са от населени места без ПСОВ и без канализация, промишлени зони без канализация, сметища без изолация. При дифузно внесените вещества от значение са биогенните вещества, пестицидите (препарати за растителна защита) и тежките метали. Проблемите произлизащи от дифузното натоварване на повърхностните води с азот се влияе основно от притока от подземните води (разтворените вещества), а с фосфор се предизвиква основно от ерозията (внесените количества твърди частици). Други замърсявания, които имат значение са стари замърсявания и/или опасни замърсявания на почвата, (включително от депа, аварии), при изоставени минно-технически съоръжения или значително сухо или мокро отлагане от атмосферата.

Морфологични изменения и регулиране на оттока

Морфологични изменения, водят до следните проблеми.

- Проблеми възникнали в резултат на водочерпения за питейно-битови, промишлени, селскостопански, хидроенергийни и др. цели.
- Проблеми от регулиране на оттока - това са проблеми възникнали в следствие изграждане на хидроенергийни съоръжения (МВЕЦ).

Въздействия, свързани с хидроморфологични промени значително се отразяват върху водните организми. Особено силно е въздействието на напречни строителни съоръжения, тъй като се прекъсва проходимостта за онези водни организми, които не са в състояние да преодолеят тези прегради. Прекъсването на естествената дължина на реките, физически изменения на коритото, развитие на инфраструктурата (пътища, мостове), инженерни дейности, земекопни работи са важни и съществени въздействия, които влияят върху натоварването с вредни и биогенни вещества. Често те отнемат на

водните организми тяхната жизнената среда и достъпа до хранителни вещества, а с това и възможността им за оцеляване.

Основен замърсител на водни обекти на територията на Община Стражица е липсата на цялостна изградена канализационна мрежана част от населениете места. Липсата на канализационни мрежи води до отвеждане на отпадъчните води в земните пластове или заустват в прилежащи отводнителни канали, дерета и реки. В много от селищата отпадъчните води се отвеждат и в попивни ями.

Изводи и препоръки:

- ✓ *Повърхностните водни тела на територията на общината се намират в добро химично и екологично потенциал/ състояние;*
- ✓ *Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL020 се намира в добро количествено и химично състояние.*
- ✓ *Основен замърсител на водни обекти на територията на община Стражица е липсата на канализационни системи за част от населените места;*
- ✓ *Необходимо е в община Стражица да продължи подмяната на водопроводната мрежа от страна на ВиК „Йовковци" ООД, гр Велико Търново, с цел да се минимизират загубите на питейна вода;*
- ✓ *Необходимо е в община Стражица да се осъществи подмяна/изграждане на цялостната канализационна система;*

4. ПОЧВИ

4.1. Общи положения. Задължения и правомощия на общините в сектора

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс, с което опазването им е приоритет както на държавните органи, така и общински органи, физически и юридически лица.

Съгласно Закона за почвите (ЗП), политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на местно ниво се осъществява от кметовете на общини. В рамките на своите правомощия, кмета на общината осигурява участие на обществеността при вземане на решения и разработване на стратегии, програми и планове за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

Кметовете на общини имат задължение да разработят Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите в съответствие с Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите за период не-по-кратък от 3 години. Тези програми са неразделна част от общинските програми за опазване на околната среда съгласно чл. 26 от Закона за почвите.

Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите се изготвя съгласно Методическите указания за разработване на областни и общински програми, разработени на основание Мярка 1.1.3 от Плана за действие към Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)

Съгласно Закона за почвите, кметовете на общините правят предложения за включване на площи с увредени почви, към регистър, поддържа от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), съдържащ информация за местоположението, източника на замърсяване/ увреждане, вида на площта на увреждането, оценка на риска и др.

В съответствие със Закона за почвите, кметовете на общините осъществяват контрол върху изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане, изоставяне и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност, включително на селскостопански отпадъци, извън обхвата на приложното поле на Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

4.2. Почвена покривка и разпределение на почвени ресурси

По отношение на почвено-географското райониране на България, общината се отнася към Севернобългарска лесостепна почвена зона. На територията на общината се срещат следните почвени типове: черноземи, алувиално-ливадни, алувиално-делувиални, тъмносиви, сиви и светлосиви горски почви, кафяви горски почви, хумусно-карбонатни почви, алувиални почви.

Черноземни почви – черноземните почви са се оформили под влияние на ливадно-степна и лесостепна растителност. Почвообразуващите скали в района на черноземните почви са предимно от льосови образувания. Характерна особеност на черноземите е отделянето на карбонатите от скалната основа във вид на „карбонатен мицел". Черноземните почви имат мощен хумусен хоризонт, добре развит преходен, който преминава направо в почвообразуваща скала. Привързани са към равнинно-хълмистия релеф на равнината и льосовата, глинеста или варовика покривка, и сухия умереноконтинентален климат и сухолюбива растителност.

- ***Кестеняви черноземи*** – разположени са главно в низините на Дунавската равнина между 50 и 150 м.н.в. Формирали са се под влияние на ливадно – степна растителност, чиято дълбока коренова система е допринесла са формирането на мощен хумусен хоризонт – до 80 -100 см. Почвообразуващата скала основно е льоса и в малка степен варовика, разкрит при разцепването или измиването на льоса от водните течения.

- ***Обикновени черноземи*** – формирали са се изцяло под въздействието на лесостепна растителност. Скалите върху които са се образували са разнообразни. С най-голямо значение е льоса, но се срещат още варовици и мергели.
  Тези почви са предимно дълбоки и много дълбоки, но на места по склоновете на платата и хълмистите части са по-измити и дълбочината им намалява. Механичният им състав варира в рамките на песъчливо-глинести почви – от леко до тежко песъчливо – глинести. Сумата от фракциите по-малки от 0.01 мм за А-хоризонт се дължи от 15.20% за песъчливо-глинести почви, през 21.68% за средно-песъчливо глинести.
- ***Сиви горски тъмни почви*** – срещат се до северните и близките до тях изложения, главно в равнините, падините и по долните части на склоновете. Формират се под церово-благунови насаждения с добра производителност. Отличават се с голяма мощност, добре изразен хумусно-акумулативен хоризонт и малка скелетност.
  Това са дълбоки, до много дълбоки почви, песъчливо-глинести по механичен състав. Сумата на фракциите по-малки от 0.01 мм се движи от 15,55 до 34,25 % за А-хоризонт. Реакцията на почвата в повечето случаи е кисела – pH, средно е около 6.00 за най-горния почвен слой, но в дълбочина под влияние на варовиковата основа на почвообразуващите скали, реакцията става все по-слабо киселинна до неутрална в С-хоризонт.

Алувиално-ливадните почви са плодородни почви, които се образуват по поречията на големи реки върху неспоени чакълесто-песъчливи алувиални наноси, при различен климат. Имат само един тънък повърхностен хоризонт – по-тъмен, до 10 см., след което има само слоеве, различаващи се по вида на фракцията. Те са със сиво-жълт цвят и са много плодородни (зеленчуци, ориз, коноп и други). Основните дейности за повишаване на плодородието им, освен торене, са насочени към предпазването им от заливане, заблатяване и засоляване.

Алувиално-делувиалните почви се характеризират като песъчливи до тежкопесъчливи, а в някои случаи като тежко глинести. Лекият механичен състав и свързаните с него по-благоприятни водни, въздушни и топлинни свойства правят алувиалноделувиалните почви едни от най-предпочитаните за земеделие.

Сивите горски почви са характерни за хълмист и нископланински релеф, дълбоко разчленен и изграден от кредни и терциерни седименти - мергели, варовити пясъчници, мергелни варовици. Формирани са при по-влажен умерено-континентален климат и широколистна растителност. Сивите горски почви са свързани с по-активното почвообразуващо участие на горската растителност и по-малка мощност на хумосноелувиалния хоризонт на почвообразуващия субстрат. Отличават се с глинесто съдържане във вертикалния почвен профил, по-високо хумусно съдържание (2-5%) и по-

малка дебелина на хумусния хоризонт от черноземните почви. Сивите горски почви се поделят на тъмносиви, сиви и светлосиви горски почви.

Тъмносивите горски почви се срещат в съчетание с деградираните черноземи и сивите горски почви. Образувани са върху льосовиден субстрат и редки смесени широколистни гори, при преобладаващото участие на ливадно-степна растителност. Те са с най-мощен хумусен хоризонт (до 45 см) и мощен алувиален хоризонт (до 110 см). Характеризират се с тежък механичен състав.

Светлосивите /псевдоподзолисти/ горски почви са образувани върху безкарбонатен скелетен субстрат и при участие на широколистни дъбови гори. Отличават се с ниско съдържание на органично вещество, слаба водопропускливост и повърхностно преувлажнение.

Кафявите горски почви са разпространени в пояса 1 000 - 2 000 м. Образувани са върху леко-песъчливо глинест елувий, делувий или пролувий, при влажен климат и широкото участие на широколистни /букови/, иглолистни и смесени гори. Отличават се с малка мощност на почвения хоризонт (40-80 см), незначителен хумусен хоризонт и незначително съдържание на хумус (3-9%). Поделят се на светлокафяви (разпространени в по-ниския пояс на буковите гори) и тъмнокафяви (разпространени по северните склонове и високопланинския пояс иглолистни гори).

Рендзини (хумусно-карбонатни почви) - предпоставка за образуването им е наличието на карбонатни почвообразуващи скали. Разпространени са в комплекс с черноземите, смолниците, сивите, канелените и кафявите горски почви. Те са богати на хумус, сухи и силно дренирани почви.

4.3. Състояние на почвите – замърсяване с нефтопродути, засоляване, вкисляване, запечатване

4.3.1. Замърсяване с тежки метали

Различните почви имат различна устойчивост към химическо замърсяване, поради което концентрациите на тежки метали – „предохранителни", „максимално допустими" и „интервенционни" са определени в зависимост от редица показатели на почвата като pH, механичен състав, дълбочина, начин на ползване на земите – обработваеми, постоянно затревени, населени места, паркове, спортни площадки и индустриални/ производствени терени (Наредба 3 от 12 август 2008г.). Съгласно данните от проведените наблюдения по пунктове в рамките на Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), почвите в страната са в сравнително добро екологично състояние по отношение на замърсяванията с тежки метали.

За района на община Стражица не са известни райони с трайно замърсяване на почвите с тежки метали. Като цяло съдържанието на тежки метали в почвите не превишава "Максимално допустима концентрация" (МДК). Съгласно т. 3 на § 1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №3 от 1 Август 2008 г. за нормите на допустимо съдържание на вредни вещества в почвите, *"Максимално допустима концентрация"* е съдържание на вредни вещества в почвите в mg/kg, превишаването, на която при определени условия води до нарушаване на почвените функции и до опасност за околната среда и здравето на човека. На територията на община Стражица не се наблюдава замърсяване на почвите в т.ч. на земеделски земи.

4.3.2. Замърсяване на почвата с продукти за растителна защита (ПРЗ)

Излезлите от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност представляват опасни отпадъци и за тях се прилагат съответните разпоредби на ЗУО, касаещи третиране на тези отпадъци. Едни от основните устойчиви органични замърсители са хлорорганичните пестициди, които масово са използвани в селското стопанство през 60-те години на миналия век. След прекратяване на дейността на ТКЗС и АПК след 1990 г., в България възниква въпросът за съхраняване и обезвреждане на останалите количества неизползвани препарати за растителна защита (ПРЗ).

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. На територията на община Стражица се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики с използване на течна торова маса. Няма данни от Националната система за мониторинг на почви на почвени проби от района за замърсяване с нитрати вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

На територията на община Стражица има 1 терен, в които се съхраняват забранени и негодни за употреба пестициди: в 21 броя стоманобетонни „Б-Б" кубове, намиращи се в землището на с. Благоево, община Стражица, на около 3 км. югозападно от гр. Стражица, съхраняващи около 42 000 кг. излезли от употреба продукти за растителна защита. Кубовете са обезопасени с огради и снабдени със знаци за опасност. Складовете са снабдени с изискващото се противопожарно оборудване – пожарогасители, одеяла и индивидуални средства за защита (ИСЗ). За обекта има назначени със заповед на кмета отговорни лица, които водят стриктна отчетност на количествата съхранявани пестициди в отчетни книги, заверени от Директора на РИОСВ – Велико Търново.

До 2019 г. пестициди се съхраняваха и в обект „Варово стопанство". Склада за съхранение на негодни за употреба пестициди, съхраняваше около 5 500 кг. прахообразни и 8 400 л.

течни пестициди, но същият беше освободен и почистен от фирми „Людон Транс" ЕООД (България) и „Треди" АД (Франция) на 05.09.2019 г., след стартиране на проект : „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и др. препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност" по Българо-Швейцарска програма.

4.3.3. Замърсяване с отпадъци

Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци) на територията на община Стражица съществува въпреки предприетите мерки и положените усилия от общината. При извършване на проверките по чистотата на населените места от експертите на РИОСВ, констатираните видове отпадъци са основно от битов характер, голям е процента и на строителните отпадъци, биоразградимите и в по-малка част животинска торова маса.

4.3.4. Ерозия на почвата

Ерозията на почвата е явление, свързано с отделяне и пренасяне на почвени частици чрез вятър, дъждовни и поливни води при протичане на естествени и/или антропогенни процеси. Загубата на почвен материал оказва съществено влияние върху функциите на почвата, както в мястото на проявлението на ерозията, така и върху прилежащите територии.

Ерозията води до намаляване на дълбочината на коренообитаемия слой, количеството на хранителните елементи и запасите на почвена влага, изчерпване на филтриращия и буферния капацитет на почвата, намаляване на съдържанието на почвено органично вещество, загуба на биоразнообразие, деградация на почвената структура, образуване на почвена кора, разпространение и акумулация на замърсители във водните течения и в зоните на акумулация на наноси.

За района на Великотърновска и Габровска област на ветрова ерозия са подложени над 80 хил. дка. Земи, предимно в равнинните и обезлесените части на общините Свищовска, Павликенска и Полскотръмбешка. Обикновено на 4-5 години веднъж през пролетта силни ветрове и суховеи отнасят стотици тонове плодородна почва, което довежда до загуби на хумус, торове и засети култури. В полупланинската част на региона на наклонени терени, водната ерозия е в помалка степен изразена поради естественото затревяване и самозалесяване на земите, които не се обработват

Като цяло на територията на Велико Търновска област няма сериозни проблеми по отношение на почвената ерозия. Единствено равнинният характер на областта е причина за проява наветрова ерозия, която нанася щети, налагащи противоерозионни мероприятия.

Ерозирали терени в общината се наблюдават предимно в наклони и обезлесени райони. Скоростта на ерозия е различна при различните типове растителна покривка. Човешката дейност много често усилва естествената ерозия. Видът на почвообработките и начина на трайно ползване на земите са основните фактори определящи на процеса на водоплощна ерозия ако се изключат природните и климатични фактори. Площите в община Стражица не се характеризират с висок ерозионен риск. Реални резултати за ограничаване на процеса се получават при извършване на залесяване и прилагане от земеделските производители противоерозионни дейности - агротехнически мероприятия, като подходящи почвообработки, засяване и поддържане на култури, имащи за цел нейното укрепване - постоянна тревна покривка и т.н.

Незасетите обработваеми земи са подложени на около 30 пъти по-интензивни ерозионни процеси в сравнение с почви под горска покривка. Широколистните насаждения в горския фонд, със своите водозадържащи функции имат изключителна роля за предотвратяване на ерозионните процеси.

4.3.5. Вкисляване и засоляване на почвите

Вкисляването на почвите се дължи на емисии от промишлени процеси, природни биохимични цикли, а за обработваемите почви - и от едностранчивото (без фосфор и калий) торене с азотни торове. За ограничаване на развитието на процеса на вкисляване при обработваемите почви е необходимо прилагане на подходящи модели на торене. При изоставените терени се налага ограничаване на процесите на ерозия, прилагане на стопански решения за увеличаване на почвеното плодородие и извършване на варуване, съобразно конкретните условия на засегнатите площи. До осемдесетте години на миналия век държавата предприемаше действия, чрез финансиране на мероприятия целящи намаляване и ограничаване на вкислените почви (варуване, гипсуване) на засегнатите райони и прилагане на подходящо екологосъобразно земеделие.

По данни от РИОСВ Велико Търново, почвите във Великотърновска и Габровка области варират от слабо до средно кисели. Налице са обаче и терени с много кисели почви, които са включени в програмата за почвен мониторинг II ниво – функционална система „Контрол и опазване на почвите от вкисляване". На тези места са изградени полигони с обособени пунктове, в които се проследяват промените в стойностите на вредната киселинност. Почвените проби се анализират за реакция на почвата и лесно подвижни обменни йони на водород, алуминий и манган (обуславящи вредната за растенията киселинност) и антагонистите им - калций, магнезий. Оценката на резултатите се прави чрез pH (в KCl) и V3% (степен на наситеност на почвата с бази).

Резултатите от анализите на провеждания мониторинг II ниво (вкисляване) за територията на областта през годините показват промени в стойностите на вредна киселинност на почвата в пунктовете, в която тя се проследява, изразяваща се в

намаляване стойностите на вредна киселинност. Степента на наситеност с бази през годините също се изменя в положителна посока, като стойностите ѝ, изразени в процентно съдържание, се увеличават

4.4. Свлачища и нарушени терени

Свлачищата нанасят щети върху инженерната инфраструктура и облика на територията във всички области в страната. Активизирането на свлачищата се обуславя от неблагоприятни природни явления като земетресения, движения на разломи, колебания в нивата на подземни води и др. В отключването на свлачищните процеси въздействие може да окаже и човешката дейност – при извършване на дълбоки изкопи, прекарване на пътища, добив на полезни изкопаеми и др. Като цяло в България тенденцията е към увеличаване на свлачищните процеси, като те обикновено се засилват след снеготопене и обилни валежи.

На следващата фигура е представено разпределението на площите в страната, засегнати от свлачищни процеси. (фигура № 10).

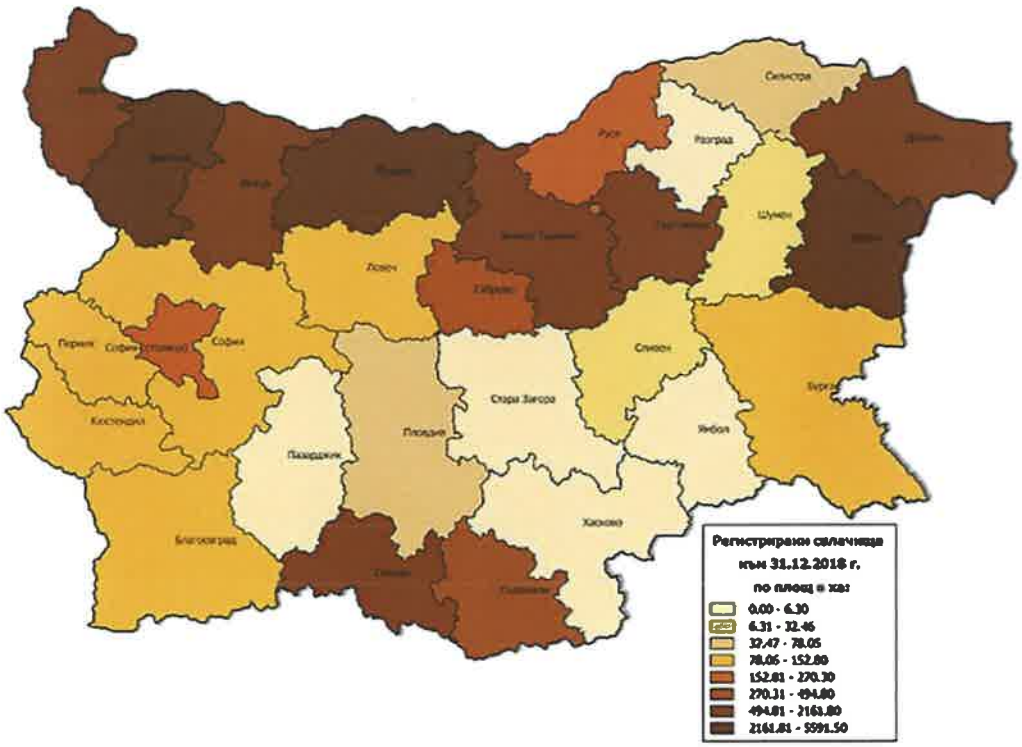

Източник: ИАОС

Фигура 10 Разпределение на площите засегнати от свлачищни процеси в България, ха

На територията на община Стражица има регистрирани пет[1] свлачища в землищата на гр. Стражица и с. Балканци. В таблицата по-долу е представена информация за вида на свлачището, годината на регистриране, местонахождение, големина по данни на „Геозащита ЕООД“ гр. Плевен към 2021 г.

Таблица 12 Регистрирани свлачища на територията на община СТРАЖИЦА към 2021 г.

№	Местоположение	Национален идентификатор	Възраст	Година на регистриране
1	с. Балканци, участък на път VTR 1285 /III-40045, жп гара Кесарево-Стражица/ - Благоево-Балканци-Кесарево- /III-4082/, от км 10+182 до км 10+305	VTR31.02470.01	Съвременно	13 май 2019 г.
2	гр. Стражица, ул. "Черни Връх"	VTR31.69633.02	Съвременно	26 юни 1976 г.
3	гр.Стражица, югоизточно от града	VTR31.69633.03	Съвременно	26 юни 1976 г.
4	гр. Стражица, централната част на града	VTR31.69633.04	Съвременно	5 март 1992 г.
5	Път IV-53355 Стражица-Кесарево-Теменуга, km 1+150	VTR31.72237.03	Съвременно	5 април 2006 г.

Източник: Геозащита ЕООД – клон Плевен

Изводи и препоръки:

- ✓ *Град Стражица и районът около него са антропогенизирани и съответно почвите и земите са повлияни от това. Като цяло, почвите за района на общината се намират в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи /органично вещество, съдържание на тежки метали и металоиди и устойчиви органични замърсители;*
- ✓ *На територията на община Стражица се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики в следствие на което, почвите в района не са замърсени с нитрати, както и в резултат на предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.*
- ✓ *Проблеми по отношение състоянието на почвите се явяват периодичните паления на стърница и замърсявания с отпадъци, в резултат на което се нарушават почвените функции в най-плодородния (хумусен) слой и намаляват плодородието и самопречистващата способност на почвите;*
- ✓ *Площите заети от горскостопанската единица имат изключително равнинен характер, поради което ерозионни процеси в тях не се наблюдават. В местата, където съществува опасност от ерозионни процеси, превантивни мерки следва да бъдат следните:*

- *своевременно залесяване на площите с ерозионна опасност с подходящи дървесни видове.*

[1] Данните на Геозащита ЕООД, гр. Плевен към 2021 г.

- *сечищните отпадъци да се използват за запълване на стръмни дерета;*
- *при строеж на нови пътища да се предвидят мерки за недопускане развитието на ерозионни процеси чрез изграждането на отводнителни съоръжения;*

5. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ, ГОРИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

5.1. Общи положения. Задължения и правомощия на общините в сектора

Правомощията на общините в областта на „Натура 2000" и биоразнообразието са разписани в Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и Закона за защитените територии (ЗЗТ), и най-общо се свежда до:

Закон за защитени територии (ЗЗТ)

1. Кметовете на общините правят предложения за обявяване на национални и природни паркове.
2. Представители на общините участват в комисии, назначени от Министъра на околната среда и водите за обявяване на защитени територии.
3. Общините - собственици на гори, земи и водни площи в защитените територии извън тези, които са обект на изключителна държавна собственост, осъществяват тяхното стопанисване, опазване и охрана, съгласно разпоредбите на този и други специални закони.
4. Съответните общини съгласуват плановете за управление на резервати и поддържани резервати, природни забележителности и защитени местности преди тяхното утвърждаване от министъра на околната среда и водите.
5. Органите на местната власт се задължават да оказват съдействие на служителите от парковата охрана при изпълнение на служебните им задължения.
6. Кметовете на общини са длъжни да спират дейности и строителство в предоставени за ползване гори, земи и водни площи в защитени територии - държавна, общинска и частна собственост, извършвани в нарушение на утвърдените планове за управление и устройствени и технически планове и проекти.
7. Нарушенията по чл. 81 и 83 от Закона се установяват с акт на длъжностно лице, определено от министъра на околната среда и водите или от министъра на земеделието, храните и горите, или от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите, или от кмета на общината. Наказателните постановления се издават съответно от министъра на околната среда и водите, от министъра на земеделието, храните и горите, или от кмета на общината, или от упълномощени от тях лица.

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР):

Общините, в сферата на своята компетентност:

1. осъществяват дейности по опазване на биологичното разнообразие;
2. интегрират опазването на биологичното разнообразие и устойчивото управление на биологичните ресурси във всички планове, проекти, програми, политики и стратегии в съответния сектор, като включват в тях преди всичко дейности по опазване на биологичното разнообразие, в съответствие с приоритетите на ЗБР, на Националната стратегия и на Националния план за опазване на биологичното разнообразие;
3. разработват и внедряват планове за управление на защитени зони и планове за действие за приоритетни растителни и животински видове;
4. сътрудничат с други компетентни органи, когато дейностите имат взаимосвързани или натрупани ефекти върху биологичното разнообразие или когато тяхната компетентност засяга един и същ обект или територия;
5. организират отраслови системи за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие и на защитените зони и създават бази от данни и географски информационни системи за характеристиките им, като предоставят на Министерството на околната среда и водите информация, съгласувана по вид и период на представяне;
6. финансират приоритетно научни изследвания и дейности, свързани с опазване на биологичното разнообразие и устойчивото управление на биологичните ресурси;
7. използват резултатите от проучването на биологичното разнообразие при изготвянето на планове, проекти, програми и политики в сектора или между секторите;
8. контролират дейността на собствениците или ползвателите на земи, горски територии и водни площи, включени в Националната екологична мрежа;
9. санкционират нарушители в предвидените в този закон случаи;
10. осъществяват международно сътрудничество по въпроси от обща загриженост, свързани с опазване на биологичното разнообразие и защитените зони.
11. общините - собственици и ползватели на горски територии, земи и водни площи в Националната екологична мрежа, осъществяват тяхното стопанисване и охрана съгласно разпоредбите на този закон и другите специални закони.
12. кметовете на общини спират дейности и строителство в гори, земи и водни площи - държавна, общинска и частна собственост, извършвани в нарушение на утвърдените планове за управление и устройствени и технически планове и проекти.
13. Нарушенията по чл. 124, ал. 1 и 3, чл. 125 и чл. 128 от ЗБР в се установяват с акт на длъжностно лице, определено от Министъра на ОСВ, или от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите, от областния управител или от

кмета на общината. Наказателните постановления се издават съответно от министъра на околната среда и водите, от министъра на земеделието, храните и горите, от областния управител или от кмета на общината, или от оправомощени от тях лица.

5.2. Национална екологична мрежа (НЕМ)

Националната екологична мрежа (НЕМ) се изгражда според изискванията на Закона за биологичното разнообразие. Нейните цели са: дългосрочно опазване на биологичното, геологично и ландшафтно разнообразие; осигуряване на достатъчни по площ и качество места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линеене и зимуване на дивите животни; създаване на условия за генетичен обмен между разделени популации и видове; участие на Република България в европейските и световни екологични мрежи; ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитени територии.

Националната екологична мрежа (НЕМ) най-общо включва:

- защитени зони като част от Европейската екологична мрежа „НАТУРА 2000", обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР);
- защитени територии, обявени по реда на Закона за защитените територии (ЗЗТ);

Към настоящият момент в България са обявени 1015 защитени територии, които обхващат приблизително 5,3 % от територията на страната. Според Закона за защитените територии, защитените територии са 6 категории: резервати (55), национални паркове (3), природни забележителности (348), поддържани резервати (35), природни паркове (11), защитени местности (563).

Натура 2000 е общоевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Местата, попадащи в екологичната мрежа, се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

5.3. Защитени територии

Законът за защитените територии (*Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998 г., посл. доп. ДВ, бр. 21 от 12 Март 2021 г.*) урежда категориите защитени територии, тяхното

предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Със закона за защитените територии са обособени шест категории защитени територии:

1. резерват;
2. национален парк;
3. природна забележителност;
4. поддържан резерват;
5. природен парк;
6. защитена местност;

За всяка от горепосочените категории в ЗЗТ са определени съответен режим на защита и допустими видове дейности на човешка намеса.

За природни паркове се обявяват територии, включващи разнообразни екосистеми с многообразие на растителни и животински видове и на техните местообитания, с характерни и забележителни ландшафти и обекти на неживата природа.

Природните паркове се управляват с цел:

- поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях;
- предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности;
- устойчиво ползване на възобновимите природни ресурси при запазване на традиционни форми на поминък, както и осигуряване на условия за развитие на туризъм. За защитени местности се обявяват:
- територии с характерни или забележителни ландшафти, включително такива, които са резултат на хармонично съжителство на човека и природата;
- местообитания на застрашени, редки или уязвими растителни и животински видове и съобщества. Защитените местности се управляват с цел:
- запазване на компонентите на ландшафта;
- опазване, поддържане или възстановяване на условия в местообитанията, отговарящи на екологичните изисквания на видовете и съобществата – обект на защита;
- предоставяне на възможности за научни изследвания, образователна дейност и екологичен мониторинг;
- предоставяне на възможности за туризъм и за духовно обогатяване.

На територията на община Стражица е обявена една защитена територия – Защитена местност ЗМ " **Железарци**", разположена в землището на с. Железарци, община Стражица. Общата площ на защитената територия е 31.2 хектара. През 1979 г. е обявена като историческо място, а през 2002 г. - като защитена местност; (фигура №11)

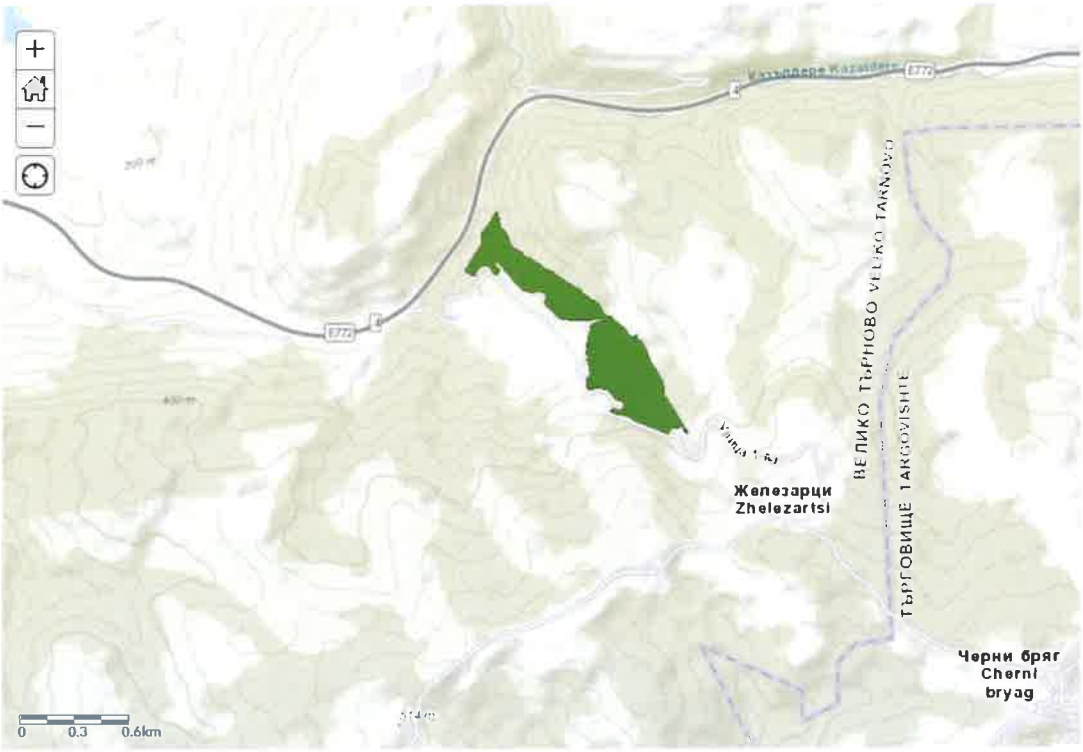

Фигура 11 Защитена местност „Железарци", с. Железарци, община Стражица

5.4. Защитени зони

Защитените зони (ЗЗ) са територии, предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение. България се нарежда на второ място в ЕС с процент от територията, попадащи в мрежата „Натура 2000" (34.3% или 3 905 989 ха обща площ). Освен защитените територии, обявени по реда на ЗЗТ, на територията на общината са разположени и зони под специална защита по единната европейска мрежа НАТУРА 2000. Мрежата гарантира поддържането, и където е необходимо възстановяването на благоприятния природозащитен статус на природните местообитания и местообитанията на съответните видове в естествената им област на разпространение.

На територията на община Стражица попадат изцяло или частично 4 (четири) защитени зони по реда на ЗБР, както следва:

1. ***Защитена зона BG0000231 „Беленска гора"*** по Директива за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Площта на защитената зона е 7312,21 хектара, включваща с. Стрелец от Община Горна Оряговица, с. Каранци и Орловец от Община Полски Тръмбеш, с. Виноград от община Стражица и гр. Бяла, с. Бистренци, с. Дряновец, с. Полско Косово от гр. Бяла.

Предмет на опазване в зоната са: *Безгръбначни* - Алпийска розалия (R. alpina), Бисерна мида (U. crassus), Брумбар рогач (L. cervus), Буков сечко (M. funereus), Ивичест теодоксус (T. transversalis), Обикновен сечко (C. cerdo); *Земноводни и влечуги* - Смок (E. sauromates); *Бозайници, без прилепи* - Вълк (C. lupus); Прилепи - Голям подковонос (Rh. ferrumequinum).

2. ***Защитена зона BG0000432 „р. Голяма река"*** по Директива за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

Площта на защитената зона е 7451.74 хектара, включваща р. Стражица, с. Асеново, с. Благоево, с. Кавлак, с. Кесарево, с. Любенци, с. Мирово, с. Ново градище от община Стражица; гр. Антоново, с. Горна Златица, с. Добротица, с. Долна Златица, с. Изворово, с. Любичево, с. Моравица, с. Пиринец, с. Присойна, с. Разделци, с. Семерци, с. Язовец, с. Ястребино от община Андоново; с. Баба Тонка, с. Берковски, с. Бракница, с. Горица, с. Долец, с. Иванча, с. Конак, с. Манастирица от община Попово.

Предмет на опазване в зоната са: *Растителни видове* - Обикновена пърчовка (H. caprinum); *Безгръбначни* - Алпийска розалия (R. alpina), Бисерна мида (U. crassus), Брумбар рогач (L.cervus), Буков сечко (M. funereus), Ивичест теодоксус (T. transversalis), Обикновен сечко (C. cerdo); *Риби* - Горчивка (Rh. sericeus), Обикновен щипок (C. taenia), Черна мряна (B. meridionalis); *Земноводни и влечуги* - Горчивка (Rh. sericeus), Обикновен щипок (C. taenia), Черна мряна (B. meridionalis); *Бозайници, без прилепи* - Видра (L. lutra), Вълк (C. lupus), Добруджански хомяк (M.newtoni), Пъстър пор (V. peregusna); *Прилепи* - Голям подковонос (Rh. ferrumequinum), Малък подковонос (Rh. hipposideros), Остроух нощник (M. blythii), Трицветен нощник (M. emarginatus), Южен подковонос (Rh.euryale).

3. ***Защитена зона BG0000610 „река Янтра"***, по Директива за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

Площта на защитената зона е 13899.88 хектара, включваща гр. Велико Търново, с. Ветринци, с. Леденик, с. Никюп, с. Пушево, с. Самоводене, с. Шемшево от община Велико Търново; гр. Горна Оряховица, гр. Долна Оряховица, с. Върбица, с. Горски долен Трумбеш, с. Драганово, с. Крушето, с. Писарево, с. Поликраище, с. Правда, с. Първомайци, с. Янтра от общиназ Горна Оряховица; гр. Лясковец, с. Козаревец от Община Лясковец; гр. Полски Трумбеш, с. Каранци, с. Куцина, с. Петко Каравелово, с. Раданово; с. Бряговица от община Стражица; гр. Габрово, с. Гръблевци, с. Мичковци от община Габрово; с. Гостилица, с. Каломен, с. Скалско, с. Славейково, с. Чуково, с. Янтра от община Дряново; с. Брестовица, обища Борово; гр. Бяла, с. Ботров, с. Пейчиново, с.

Полско Косово, с. Стърмен, община Бяла и с. Белцов, с. Беляново, с. Джулюница, с. Долна Студена, с. Кривина, с. Новград, с. Ценово от община Русе.

Предмет на опазване в зоната са: *Безгръбначни* - Алпийска розалия (R. alpina), Бисерна мида (U. crassus), Брумбар рогач (L. cervus), Буков сечко (M. funereus), Ивичест теодоксус (T. transversalis), Лицена (L. dispar), Обикновен сечко (C. cerdo), Ручеен рак (A. torrentium), Ценагрион (C. ornatum); *Риби* - Балканска кротушка (G. kessleri), Балкански щипок (S. aurata), Белопера кротушка (G. albipinnatus), Високотел бибан (G. baloni), Виюн (M. fossilis), Голям щипок (C.elongata) Голяма вретенарка (Z. zingel), Горчивка (Rh. sericeus), Ивичест бибан (G. schraetzer), Малка вретенарка (Z. streber), Обикновен щипок (C. taenia), Распер (A. aspius), Сабица (P. cultratus), Украинска минога (E. Mariae), Черна мряна (B. meridionalis); *Земноводни и влечуги* - Голям гребенест тритон (T. karelinii), Добруджански тритон (T. dobrogicus), Жълтокоремна бумка (B. variegata), Об. блатна костенурка (E. orbicularis), Смок (E. sauromates), Червенокоремна бумка (B. bombina), Шипоопашата костенурка (T. hermanni); *Бозайници*, без прилепи - Видра (L. lutra), Вълк (C. lupus), Добруджански хомяк (M. newtoni), Лалутер (S. citellus), Пъстър пор (V. peregusna); *Прилепи* - Голям нощник (M. myotis), Голям подковонос (Rh. ferrumequinum), Дългокрил прилеп (M. schreibersii), Дългопръст нощник (M. capaccinii), Дългоух нощник (M. bechsteinii), Малък подковонос (Rh. hipposideros), Остроух нощник (M. blythii), Подковонос на Мехели (Rh. mehelyi), Средиземноморски подковонос (Rh. blasii), Трицветен нощник (M. emarginatus), Широкоух прилеп (B. barbastellus), Южен подковонос (Rh. euryale).

4. ***Защитена зона BG0000279 „р. Стара река“***, по Директива за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

Площта на защитената зона е 146.17 хектара, включваща с. Горско ново село, с. Калайджии, с. Сливовица, с. Средно село от община Златарица; с. Джулюница от община Лясковец; с. Бряговица, с. Кесарево от община Стражица; с. Боринци от община Котел; с. Богомолско, с. Великовци, с. Крайполе, с. Мечово, с. Равно село, с. Стара речка, с. Стеврек, с. Черна вода от с. Антоново;

Предмет на опазване в зоната са: *Безгръбначни* - Алпийска розалия (R. alpina), Бисерна мида (U. crassus), Брумбар рогач (L. cervus), Буков сечко (M. funereus), Ивичест теодоксус (T. transversalis), Обикновен сечко (C. cerdo), Ручеен рак (A. torrentium); *Риби* - Балкански щипок (S. aurata), Главоч (C. gobio), Горчивка (Rh. sericeus), Обикновен щипок (C. taenia), Резовски карагьоз (A.tanaica), Черна мряна (B. meridionalis); *Земноводни и влечуги* - Голям гребенест тритон (T. karelinii), Жълтокоремна бумка (B. variegata), Обикновена блатна костенурка (E. orbicularis), Смок (E. sauromates), Червенокоремна бумка (B. bombina), Шипобедрена костенурка (T. graeca), Шипоопашата костенурка (T. hermanni);

Бозайници, без прилепи - Видра (L. lutra), Вълк (C. lupus), Пъстър пор (V. peregusna); *Прилепи* - Голям нощник (M. myotis), Голям подковонос (Rh. ferrumequinum), Дългокрил прилеп (M. schreibersii), Дългоух нощник (M. bechsteinii), Малък подковонос (Rh. hipposideros), Остроух нощник (M. blythii), Трицветен нощник (M. emarginatus).

5.5. Гори и горско стопанство

Горският фонд на общината към 31.12.2019 г. е 145 882 дка. Горските площи в община Стражица съставляват 28,7% от общата ѝ територия. Дърводобивът е умерено развит и има налични дивечовъдни станции. Общинските гори са разположени в землищата на селата Асеново, Благоево, Горски Сеновец, Мирово, Кавлак и Лозен с обща територия – 8 153,872 дка. Преобладават широколистните гори. Видовият състав на горите съдържа: цер, благун, келяв габър, сребролистна липа, акация, зимен дъб, габър, черен бор, клен и др. Община Стражица разполага със следният общински горски фонд:

- с. Асеново – 720 000 дка;
- с. Благоево – 3 605.00 дка;
- с. Горски Сеновец – 1 000.000 дка;
- с. Мирово – 973.375 дка;
- с. Кавлак – 1 658 000 дка;
- с. Лозен – 197.497 дка;

Горският фонд на територията на община Стражица се управлява от ДГС „Горна Оряховица", което е подразделение на РДГ „Велико Търново". Поради обобщените данни, предоставени за всички общини на сайта на Изпълнителна агенция по горите (ИАГ) е невъзможно да се оцени потенциала на дърводобива за производство на дървесни пелети или чипс конкретно за територията на община Стражица. За управлението на общинския горски фонд има изготвен и одобрен Горскостопански план от 2015 г. до 2025 г.

На територията на горския фонд се осъществяват редица странични ползвания – паша на едър и дребен добитък, добив на сено от голите площи и др.

В горското стопанство на общината протичат типични негативни процеси като: сравнително голям добив на дървесина, хаотично и недостатъчно контролиране провеждане на различните видове сеч, липса на адекватни грижи за подлеса и възпроизводството, почти пълна липса на залесителни и други горскостопански дейности. Това нанася съответни щети на горските фондове като стопански и ландшафтен ресурс, а също така оказва и негативно влияние върху флората и фауната.

Негативните процеси на територията на общината не са в застрашителните мащаби, типични за други региони и естественият облик на горския ландшафт е в значителна степен съхранен, със сравнително успешно възпроизводство и добри възможности за

бъдещо развитие.

Горите в общината и района имат социално-хигиенни, защитно-водоохранни, противоерозионни и здравно-укрепващи функции. Те предпазват прилежащите земи от развитието на ерозионни процеси и увеличават плодородието им, подобряват климата, акумулират големи количества от падналите дъждовни води и намаляват скоростта на водния отток, с което и предпазват почвата от ерозия. Горският фонд предоставя възможности за дърводобив и преработване, възраждане на традиционните за района бъчварство и дърводелство, гъбарство и билкарство.

5.5.1. Видове обекти на ловен туризъм

На територията на община Стражица се ловуват предимно лисици, зайци, диви свине, фазани, яребици, пъдпъдъци. Наличните язовири дават възможност за риболов – основно шаран, каракуда, бял амур и толстолоб. В много случаи горите осигуряват защита на околната среда, осигуряване на отдих и са териториална основа за лова и дивечовъдството. Други странични ползвания на териториите на горския фонд са паша на едър и дребен добитък и добив на сено от голите площи.

Най-важните лесокултурни дейности са:

- Създаване на нови високостъблени гори;
- Залесяването след сечи, ново залесяване и залесяване при реконструкция на насажденията;
- Попълване на редини и подпомагане на естественото възобновяване;
- Запазване и обогатяване на видовото разнообразие на видовете.

Основните проблеми за подобряване на горския сектор са свързани с трудности при управлението на горския фонд поради ограничените налични ресурси за лесовъдни мероприятия, ниското ниво на защита от пожари и други бедствия и лошото състояние на горските пътища.

5.6. Биологично разнообразие

5.6.1. Флора

Районът на общината е със специфична флора. На територията на общината се срещат както широко разпространени, така и редки и защитени видове включени в червената книга на България и Закона за биологичното разнообразие. Характерно за общината е голямото разнообразие от ценни лечебни растения – повсеместно се среща мащерка, риган, бял и жълт кантарион, невен, лайка и други. Запазени са естествени гори от дъб и бук. В някои землища има запазени вековни дървета (с. Владислав, община Стражица). Община Стражица попада в границите на два флортистични района - Североизточна България и Стара планина (източна) (Асьов и др. 2006).

По данни на Червена книга на РБ (2011) на територията в общината се среща един вид защитено растение елвезиево кокиче - (Galanthus elwesii). Видът е с категория Застрашен и е включен в приложенията на Закона на биологичното разнообразие. Според данните събрани по проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I" (МОСВ) на територията на общината се срещат пет вида растения от Директива 92/34/ЕИО (цел на проекта е картиране и установяване на природозащитното състояние на природните местообитания и видове по Директива 92/34/ЕИО) и съответно – включени в приложенията на Закона на биологичното разнообразие). Това са Fritillaria gussichiae, Ruscus aculeatus, Himantoglossum caprinum и Echium russicum. В община Стражица се срещат 22 вида природни местообитания от Червена книга на РБ, Том 1 (2011) (Таблица № 13).

Таблица 13 Местообитания от Червената книга на България, срещащи се на територията на Община Стражица

№	Код (ЧК)	Местообитание	ЗБР
1	08H3	Варовикови скали с хазмофитна растителност Приложение I	Приложение I
2	11H3	Варовикови стръмни скали с лишейна	Приложение I
3	30G1	Гори и храсталаци от полски бряст (Ulmus minor)	-
4	23G1	Гори от сребролистна липа (Tilia tomentosa)	Приложение I
5	07E1	Дунавски льосови степи	Приложение I
6	04C1	Естествени или полуестествени мезотрофни до еутрофни езера и блата с макрофитна растителност	Приложение I
7	21C3	Кални речни брегове с полурудерални съобщества от високи едногодишни хигрофити	Приложение I
8	28E5	Крайречни високотревни съобщества в равнините	Приложение I
9	01G1	Крайречни върбово-тополови гори	Приложение I
10	04G1	Крайречни гори от елши (Alnus spp.) и планински ясен (Fraxinus excelsior)	Приложение I
11	11E1	Ксеротермни ливади и пасища от садина (Chrysopogon gryllus), белизма (Bothriochloa ischaemum) и валезийска власатка (Festuca valesiaca)	Приложение I
12	18G1 Приложение I	Лесостепни гори от цер (Quercus cerris)	Приложение I
13	05E1	Ливадни степи	Приложение I
14	10G1	Мизийски букови гори	Приложение I

15	14G1	Мизийски гори от космат дъб (Quercus pubescens)	Приложение I
16	15G1 I	Мизийски смесени термофилни дъбови гори	Приложение I
17	15E2	Низинни сенокосни ливади	Приложение I
18	01E1	Пионерни термофилни тревни съобщества на варовити скалисти и каменисти места	Приложение I
19	05C1	Плитки пресъхващи водоеми с плаваща растителност	Приложение I
20	26G1	Равнинни мезофилни дъбови и габърови гори	Приложение I
21	04E1	Субконтинентални петрофитни степи	Приложение I
22	20F3	Храсталаци от люляк (Syringa vulgaris)	

По данни на МОСВ (проект"Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I") 13 местообитания от Приложение 1 на ЗБР се срещат на територията на общината: 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа Magnopotamion или Hydrocharition; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи); 6240 *Субпанонски степни тревни съобщества; 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс; 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; 9170 Дъбово-габърови гори от типа Galio-Carpinetum; 9180 *Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове; 91E0 *Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (AlnoPandion, Alnion incanae, Salicion albae); 91G0 *Панонски гори с Quercus petraea и Carpinus betulus; 91H0 *Панонски гори с Quercus pubescens; 91I0 *Евро-сибирски степни гори с Quercus spp.; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори и 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа.

5.6.2. Фауна

Богато разнообразие от животински видове обитават територията на общината. На територията на общината се срещат както широко разпространени, така и редки и защитени видове включени в червената книга на България и Закона за биологичното разнообразие. По данни на Червена книга на РБ (2011) местообитания на видове безгръбначни от червената книга не попадат на територията на общината. По данни на МОСВ (проект"Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I") 27 вида безгръбначни животни от Директива 92/34/ЕИО се срещат на територията на общината. Това са: Austropotamobius torrentium, Cerambyx cerdo, Coenagrion ornatum, Cordulegaster heros Cucujus cinnaberinus,

Dioszeghyana schmidtii, Euphydryas aurinia, Euplagia quadripunctaria, Lucanus cervus, Lycaena dispar, Morimus funereus, Ophiogomphus cecilia, Osmoderma eremita, Rosalia alpina, Theodoxus transversalis, Unio crassus, Vertigo angustior, Vertigo moulinsiana, Apatura metis, Astacus astacus, Helix pomatia, Hirudo medicinalis, Maculinea arion, Parnassius apollo, Parnassius mnemosyne, Proserpinus proserpina и Zerynthia polyxena. На територията на общината се срещат пет вида риби от Червената книга на РБ (2011). Видовете и природозащитния им статус (категорията им на защитеност съгласно червената книга и приложенията на Закона за биологично разнообразие, в които са включени) са дадени в Таблица №14.

Таблица 14 Видове риби от Червената книга на България, срещащи се на територията на общината

Вид		**ЗБР**
Балканска кротушка	Romanogobio kesslerii	-
Балкански щипок	Sabanejewia balcanica	**Приложение II**
Белопера кротушка	Romanogobio albipinnatus	**Приложение II**
Обикновена мряна	Barbus barbus	**Приложение II, IV**
Речна змиорка	Anguilla anguilla	-

На територията на общината се срещат дванадесет вида птици от Червената книга на РБ. Видовете и консервационният им статус (категорията им на защитеност съгласно червената книга и приложенията на Закона за биологично разнообразие, в които са включени) са дадени в Таблица №15.

Таблица 15 Видове птици от Червената книга на България, срещащи се на територията на Община Стражица

Вид		**ЗБР**
Бял щъркел	Ciconia ciconia	**Приложение II, III**
Голям гмурец	Podiceps cristatus	**Приложение III**
Горски бекас	Scolopax rusticola	**Приложение IV**
Гривеста чапла	Ardeola ralloides	**Приложение II, III**
Малък воден бик	Ixobrychus minutus	**Приложение II, III**
Малък гмурец Tachybaptus ruficollis	Малък гмурец Tachybaptus ruficollis	**Приложение III**
Осояд	Pernis apivorus	**Приложение II, III**
Сив кълвач	Picus canus Gmelin	**Приложение II, III**
Синявица	Coracias garrulus	**Приложение II, III**
Сокол орко	Falco subbuteo	**Приложение II, III**
Черен кълвач	Dryocopus martius	**Приложение II, III**
Черен щъркел	Ciconia nigra	**Приложение II, III**

От грабливите птици се срещат Accipiter brevipes, Accipiter gentilis, Accipiter nisus, Asio otus, Falco cubbuteo, Falco tinnunculus и др. Водоплаващи птици, установени на територията на община Стражица са Anas platyrhynchos, Ardea cinerea, Ardea purpurea, Gallinula chloropus и др.

Изводи и препоръки:

- ✓ *Община Стражица се характеризира с богато биологично разнообрази и висок процент на площите заети от защитени територии и защитени зони.*
- ✓ *Необходимо е да бъде извършено проучване на биоразнообразието на територията на общината извън защитени територии и зони, като специално внимание следва да се обърне на биологичното разнообразие в агроценозите и в урбанизираните територии. Данните следва да бъдат систематизирани и публично достъпни;*
- *Препоръчително е община Стражица да провежда информационни кампании с цел запознаване на населението в общината с биологичното разнообразие на нейната територия, както и с неговия природозащитен и законов статут и начините за опазването му;*

6. ЗЕЛЕНА СИСТЕМА

Съгласно Закона за устройство на територията в териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението.

Зелената система на община Стражица се състои от съществуващите и новопредвидените озеленени площи за широко и ограничено обществено ползване в урбанизираните територии, защитни и рекреационни гори (курортни гори и местности, горски паркове и зелени зони извън урбанизираните територии), горите и земите от горския фонд, попадащи в защитените територии, обявени по реда на Закона за защитените територии и в защитените зони, обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие.

Основа на зелените системи на община Стражица са озеленените площи за широко обществено ползване – общоградски паркове, градски и квартални градинки, улично озеленяване, защитни зелени пояси около водни обекти, озеленяването на сервитутни ивици на линейните съоръжения на техническата инфраструктура и др.

Допълващи зелената система са озеленените площи за ограничено обществено ползване – озеленени площи на жилищните, вилни, обществени, производствени и спортни сгради и комплекси, както и озеленените площи с друго специфично предназначение - озеленените площи в терените със специално предназначение: гробищни паркове,

защитни насаждения, мелиоративно озеленяване покрай деретата, санитарнозащитно озеленяване, зелени пояси около магистрали и промишлени зони и др.

6.1. Законови изисквания за разработване на местна нормативна уредба

Съгласно чл. 62 от ЗУТ, Община Стражица има приета и влязла в сила Наредба за опазване и поддържане на зелените площи, градините, трайните насаждения и чистотата на територията на община Стражица. Наредбата е приета с Решение №685/31.05.2019 г. на Общински съвет – гр. Стражица, с която се определя редът за опазване на озелененитe площи, градините, трайните насаждения и чистотата на територията на Община Стражица.

Общинският съвет на Община Стражица чрез бюджета на общината осигурява необходимите средства за поддържане на декоративната растителност и общинските зелени площи.

Зелената система на община Стражица обхваща всички площи, оформени със средства на парко-устройството и декоративната дървесно-храстова растителност в тях на територията на общината, независимо от тяхната собственост:

- Озеленени площи и алейни (улични) насаждения върху общински терени;
- Озеленени площи и декоративна дървесна и храстова растителност на терени, които не са общинска собственост;

Управление на зелената система се осъществява от:

- Общинският съвет на община Стражица;
- Кметът на община Стражица;
- Кметове на кметства в общината;

Кметът на Общината:

- Ръководи, координира цялостната дейност по опазване, изграждане и поддържане на зелената система на общината, организира изпълнението на бюджета по дейност „озеленяване“ и на дългосрочните програми за развитие на зелената система и дава указания по приложението на наредбата.
- Кмета на община Стражица организира съставянето и актуализирането на публичен регистър на озелененитe площи, дълготрайните декоративни дървета и дървета с историческо значение на територията на общината, в съответствие с чл. 63, ал. 1 от ЗУТ;
- Кмета на общината назначава специализиран общински експертен съвет по устройство на територията по озеленяване. В състава му се включват и специалисти по озеленяване;

Кметовете на кметства:

- Изпълняват бюджета по дейност „озеленяване" в частта за населеното място и организират провеждането на необходимите мероприятия;
- Изпълняват делегираните им от кмета на общината функции.

Общинските зелени площи за широко обществено ползване на всеки пет години се подлагат на преглед и преценка за необходимостта от частична реконструкция на амортизирани биологични или благоустроени фондове. Прегледът и преценката се извършва от общинската служба към общината.

6.2. Аспекти и белези на зелената система в община Стражица

Зелената система има пет важни аспекта: социален, функционален, естетичен, ландшафтен и екологичен. Тези аспекти имат икономически ефект за развитието на общината. Най-общо зелените площи в община Стражица могат да се класифицират по следните няколко белега:

- *Ландшафтно-пространствен белег*: към тази група се отнасят масираните горски насаждения в извънселищните територии на общината; зоната на жилищните комплекси и др.
- *Урбанизационен белег*: селищни зелени площи и паркове, крайселищни зелени зони и паркове;
- *Функционален белег*: обществени зелени площи (градски паркове – паркове за широко обществено ползване, паркове със специално предназначение, горски паркове), обслужващи зелени площи (озеленяване на жилищна среда на административни сгради, промишлени терени, озеленяване на спортни съоръжения и комплекси и др.)
- *Градски паркове* има важно общоградско значение свързано със социално – икономическото развитие, и носят основни функции на отдиха, еколого-хигиенни и други специфични функции. В тях се допуска изграждането на обекти със спортни и атракционни функции, при спазване на предидените параметри за устройствената зона.

Териториите за озеленяване, парковете и градините в община Стражица заемат площ от 4,01 ха. или 0,01% от територията на общината.

Извън населените места от територията на община Стражица има паркове за отдих, но повечето от тях са неподдържани, поради липсата на финансов ресурс. Парковете разполагат с изградена инфраструктура, посещаеми са, но не са с осигурени с транспорт. Дейностите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване в община Стражица, се извършват от Общинско предприятие „Странични дейности", както и от лица, назначени по програми за заетост.

Развитието на системата от зелени площи в общинския център и зоните за отдих е особено важно, тъй като те оказват положителен ефект върху качеството на въздуха, допринасят за намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, особено през зимата, както и за подобряване на общия изглед на града и селата. През пролетния сезон в общината се извършва ежегодно пролетно почистване.

Като проблем с опазването на зелените площи се откроява нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Необходимо е в общината зелените площи във вътрешноквартални паркове и градини да бъдат обогатени и системно да бъдат поддържане във всички населени места.

Преобладаващите видове растителност в наличните зелени площи е преимно дървесна, храстова и тревна в т.ч. липа, кестен, бреза, смърч, бор, акация, каталпа и др.

Премахването на декоративните дървета се осъществява единствено и само по основателни причини и съгласно ЗУТ и Наредбата за опазване и поддържане на зелените площи, градините, трайните насаждения и чистотата на територията на община Стражица

Необходимо е да се състави и актуализира публичен регистър на озеленените площи, дълготрайните дървета с историческо значение на територията на общината по чл.63, ал.1.

Изводи и препоръки:

- ✓ *Основните фактори, които имат въздействие върху общата площ и качество на зелените площи в общината са в следствие на урбанизация на града, която води до намаляване на общите зелени площи;*
- ✓ *Необходимо е обогатяване на вътрешноквартални паркове и градини и системно им поддържане във всички населени места.*
- ✓ *Необходимо е община Стражица да състави и актуализира публичен регистър на озеленените площи в т.ч, дълготрайните дървета с историческо значение;*

7. ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ИЗПОЛЗВАНЕ

Билките, наричани още лечебни растения и лечебни треви, обхващат голяма група растения, които се използват в медицинската и ветеринарномедицинската практика за профилактика и лечение на болести.

Макар и в малки количества, билките съдържат лекарствено-активни вещества, които благотворно влияят на човешкия организъм. Наред с тях съдържат и придружаващи вещества, които могат да подсилят ефекта на лечебното вещество или да окажат вредно влияние.

Във връзка с това е необходимо да бъдат опазени, както самите лечебни растения, така и техните естествени находища. За опазването им е приет Закон за лечебните растения, който цели, чрез контролирано и организирано използване на лечебните ресурси да се следи за тяхното състояние и количество. В обхвата на Закона е включен списък с лечебните растения, които подлежат на контрол и опазване.

Находищата на лечебните растения се определят от почвените (типовете месторастения) и климатичните условия, наличието на естествена и изкуствена хидрографска мрежа, надморската височина, наклона на терена, и други биотични и абиотични фактори. Абиотичните фактори са свързани с ползването от горския фонд (сечите), залесяванията, прокарване на нови горски пътища, пашата от дребен и едър домашен добитък, построяването на изкуствени водоеми, сезонното събиране на билки, цвят, горски плодове, добив на сено и др., които в своята съвкупност дават пряко или косвено отражение върху популациите от лечебни растения.

На основание чл. 10, ал. 1,2 и 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР), Министъра на околната среда и води издава и ежегодно заповед за определяне на допустимите количества билки за събиране (които са извън териториите на националните паркове) и забрана за събиране на определен вид билки от естествените им находища. Последната Заповед №РД-162/25.02.2021 г., определя събирането и забраната на следните билки:

1. Божур червен (*Paeonia peregrine* Mill);
2. Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill);
3. Иглика лечебна (*Primula veris l.*)
4. Катраника, пелин бял (*Artemisia alba Turra*);
5. Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.)
6. Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)
7. Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)
8. Решетка безстъблена (*Carlina acanrhifolia* All.)
9. Тлъстига лютива, жълто прозориче (*Sedum acre* L.);
10. Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.);
11. Шапиче (*Alchemilla vulgaris complex*);

Изцяло забранени за добив в цялата страна със заповедта на Министъра на околната среда и водите са следните лечебни растения :

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)
- Горицвет, пролетен (*Adonis vernalis* L.)
- Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L,)
- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
- Изтравниче, страшниче (*A s p I e nium t r i c h o m a n e s* L.)
- Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)

- Исоп лечебен (*Hys s opus ffi cinalis L. s sp. aris tatus*) - Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill.)
- Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill)
- Копитник (*Asarum europaeum* L.)
- Мечо грозде (*Arctostaphyllos uva-ursi* (L.) Spreng)
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)
- Оман бял (*Inula helenium* L.)
- Папаронка жълта, жълт мак (*Glauciumflavum Crantz*)
- Пелин сантонинов (*Artemis ia s antonicum* L.)
- Пиренски (мурсалски алибушки)чай (*Sideritis scardica Grisb.*)
- Пищялка панчичева (*Angelica pancici Vand*);
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.);
- Риган бял (*Origanum vulgare L. Ssp. Hirtum(Link) Ietswaart*)
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.);
- Салеп (Orchis sp. diversa);
- Смил жълт (*Helichrysum arenarium (L.) Moech.*);
- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Hup erzia inundata (L.) B ernh: L. s elago*);
- Цистозира (*Cystoseira barbata (Good et Vood) Ag.*)

Ограниченията и забраните за гореописаните лечебни растения не се отнасят за количества билки, събирани за лични нужди. Изключението не се прилага за Пиренски (мурсалски алибушки) чай.

Със Закона за лечебни растения се урежда управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки, за което са поставени конкретни изисквания при събирането на билките:

1. Извършва се от находища, в които лечебните растения не са подложени на отрицателното въздействие на естествени или предизвикани от човешка дейност фактори;
2. Обект на събиране са само растителните части, които се използват като билки;
3. Събирането се извършва при подходящи атмосферни условия с оглед получаването на качествени билки;
4. Не се допуска увреждане на находищата в резултат на дейността;
5. Не се събират билки в замърсени с тежки метали, пестициди, други химически или минерални вещества, животински или битови отпадъци райони;
6. Събирането се извършва след издаване на разрешително за ползване съгласно чл. 21, ал. 2 от Закона за лечебните растения
7. Не се допуска попадане на чужди примеси, в т.ч. камъни, пръст, органични замърсители;

8. Не се допуска контакт на събраните свежи билки с почвата;
9. Съдовете, използвани при събиране на билки, се поддържат чисти и се съхраняват на места, недостъпни за домашни животни, гризачи, птици;
10. Транспортните средства, с които се превозват свежите билки, се поддържат чисти, сухи и при нужда се застилат или покриват.

Позволително за ползване на лечебните растения се издава от Кмета на Общината, в случай, когато ползването е от:

а) земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места – общинска собственост, след заплащане на такса в Общината;

б) териториите и акваториите в строителните граници на населените места – общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в Общината;

Позволително се издава на физическо лице, което събира билки за продажба или първична обработка на генетичен материал от лечебни растения и определя: вида на ползването, разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване.

До момента нито на национално ниво, нито на местно са правени проучвания на ресурсите от лечебни растения. Точна количествена оценка за ресурсите от популациите на лечебните растения на територията на община Стражица не може да се даде, поради липса на изготвена методика за наблюдението и оценката им. Точните количества и местообитания на определените видове билки не могат да се определят, тъй като не е правено обследване на районите в България. Единствения ориентир за това са местните билкари, които ежегодно добиват билки от обследвани от тях местности.

Необходимо е да се разработи приблизителна оценка на ресурса лечебни растения от земи- общинска собственост, както и оценка на ресурсите на национално ниво.

Тъй като обследването на ресурсите би отнело много време и финансов ресурс, който общината не може да отдели е добре да се направи приблизителна оценка като се използват данни от местните билкари, както и кметовете и кметските наместници по населените места.

Съгласно чл. 50, ал. 3 от ЗЛР като Приложение №2 към настоящата програма е разработен раздел „лечебни растения“, представляващ неделима част от Общинската програма за опазване на околната среда.

Изводи и препоръки:

- ✓ *Община Стражица се характеризира с богато разнообразие на ресурси от лечебни растения*

- ✓ *Препоръчително е да се направи приблизителна оценка за ресурсите от лечебни растения на територията на общината като могат се използват данни от местните билкари, както и кметовете и кметските наместници по населените места.*

8. ЛАНДШАФТ

Взаимодействието между природо-географските условия и дадености – климат, релеф, вода, почви, растителност в тяхното естествено развитие и човешката дейност е формирало ландшафти на територията на общината, които в пространствено отношение са средно големи по площ.

Елементите, които конкретно ги обуславят на територия на община Стражица са: горите, естествените формации, нивите, ливадите, реките, деретата, овразите, населените места, производствените съсредоточия и другите урбанизиращи се територии, селищни формации и др.

Определящ критерий за състоянието на ландшафтите е устойчивостта им, респ. възможностите им за естествено развитие и възпроизвеждане на ресурси и условия за благоприятна околна среда. Природните и антропогенни елементи, формиращи видовете ландшафт на територията на общината, са:

1. *Паркове, градини и зелените площи за ограничено ползване в населените места;*
2. *Гробищни паркове;*
3. *Обекти за спорт и рекреация;*
4. *Транспортни обекти и развити зелени зони около тях;*
5. *Ниви;*
6. *Трайни насаждения;*
7. *Ливади;*
8. *Гори*
9. *Водни течения и площи и дървесно-храстовата растителност около тях.*

На територията на община Стражица са определени следните видове ландшафти:
1) Урбогенен/Селищен ландшафт;
2) Агрогенен ландшафт;
3) Дендрогенен ландшафт;
4) Дендрогенен ландшафт, около водни течения и обекти;
5) Техногенен ландшафт.

1. Урбогенен/ Селищен ландшафт (Зелена система в урбанизираните територии)

Доброто състояние на зелената система е една от най-значимите предпоставки за устойчивото развитие на всяко населено място. По своята същност зелената система се основава на вписването на естествената природна среда в урбанизираната структура. Тя

трябва да отговаря на конкретни нормативни изисквания и специфични параметри. Трябва да допълва градоустройствената композиция и да спомага за екологичното равновесие в селищната екосистема. Добре устроената и поддържана зелена система спомага за обособяването на завършена жизнена среда. Не е за подценяване ефективното ѝ влияние върху редица екологични параметри: пречистването на въздуха, подобряването на микроклимата, туширането на шума и естетизация на заобикалящото ни пространство. Тя се характеризира с количествени и качествени показатели. В община Стражица, както и на доста други места в България, е на лице тенденцията за количествена достатъчност на озелененните площи, като се има предвид площния им дял спрямо този на урбанизираната територия и броя на жителите. Основни проблеми се явяват неравномерното разпределение и недостатъчно добра поддръжка. Зелената система на община Стражица се формира от всички паркове, градини, зелени пояси около водни обекти и улично озеленяване в границите на урбанизираните територии. Тя се допълва от зелените площи със специално предназначение, като гробищните паркове и такива за ограничено ползване, които включват дворищното озеленяване и зелените зони около обществени сгради, здравни и учебни заведения.

Зелените площи за широко обществено ползване са гръбнака на зелената система във всяко населено място и изпълняват изключително разнородни функции. Те са местата за ежедневен отдих, спорт и занимания на открито на населението, имат важна екологична функция и естетическо въздействие. Предвид характерното за цялата община застрояване, зелените площи, развити около жилищните имоти и богатото улично озеленяване са предпоставка за хармоничното оформяне на селищния ландшафт и създаване на възможности за естественото му развитие.

2. ***Агрогенен ландшафт***

Този тип ландшафт включва всички селскостопански територии – ниви, мери, ливади, зеленчукови градини, овощни градини, пасища и др. Общата площ на земеделските територии в община Стражица, заемат повече от половината и територия – 63,8%.

3. ***Дендрогенен ландшафт***

Горските територии, формиращи дендрогенния ландшафт в общината, заема 28.7% общинска площ. Преобладават широколистните гори. Видовият състав на горите съдържа: цер, благун, келяв габър, сребролистна липа, акация, зимен дъб, габър, черен бор, клен и др.

4. ***Дендрогенен ландшафт около водни течения и обекти***

Към този тип ландшафт спадат териториите около водни течения и обекти, заето с влаголюбиви дървесно-храстова растителност, която подчертава и засилва

изразителността на брегoвия силует. Визуалното въздействие на този тип ландшафти е най-силно.

5. ***Техногенен ландшафт***

Този тип ландшафти включва дървесно-храстови композиции, развити около елементи на инженерно-техническата инфраструктура – пътища, надземни и подземни проводи. Озеленяването около транспортните трасета е сложен процес, с който се решават технически, екологични и композиционно – пространствени задачи.

Изводи и препоръки:

- ✓ *Територията на общината притежава разнообразни типове ландшафти, при което доминират типовете с подчертано естествен характер.*
- ✓ *Запазените възможности за естествено развитие, които характеризират повечето типове ландшафти и изразяват тяхната устойчивост, са индикация за това, че територията се нуждае предимно от дейности и действия с превантивен (поддържащ) характер по отношение запазване и обогатяване на основните видове ландшафти.*
- ✓ *Необходимо е да бъдат извършвани целенасочени залесителни мероприятия, с цел повишаване лесистостта в рамките на общината и подпомагане развитието на местни видове. Благоприятно влияние би имало подпомагането на местни инициативи и дейности в областта на екоземеделието.*

9. ОТПАДЪЦИ

9.1. Ключови разпоредби на ЗУО. Задължения на органите на местната администрация по реда на ЗУО

Законът за управление на отпадъците (ЗУО), приет 2012 г. въвежда изискванията на Рамковата директива за отпадъци (РДО) 2008/98/ЕО, включително принципите „замърсителят плаща", „разширена отговорност на производителя" и йерархията на управление на отпадъците. Той въвежда за първи път конкретно адресирани оперативни цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци, въвежда икономически и регулаторни механизми и инструменти за прилагане на законодателството; правила за управление на масово разпространените отпадъци; урежда подхода за „край на отпадъка" и „странични продукти", определя детайлно контролните функции на институциите и конкретните глоби и санкции за неспазване на закона.

Някой от ключовите разпоредби, произтичащи от ЗУО са:

1.) *Регламентира количествени цели за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, за изпълнение от общините на територията на Р. България*

Целите за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци са разписани към чл. 31 ал. 1 на ЗУО, предоставяйки информация за конкретните параметри, които следва да изпълняват общините, а именно:

- т. 1. най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- т. 2. най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.[2]

Със последните изменения на ЗУО (Обн. ДВ, бр. 19, 05.03.2021г.) се предвиждат ключови промени в постигането на целите по чл. 31 ал. 1., а именно:

1.) най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
2.) най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г
3.) най-късно до:

а.) 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 % от общото тегло на тези отпадъци;

б.) най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 % от общото тегло на тези отпадъци;

в.) най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 % от общото тегло на тези отпадъци;

[2] количеството депонирани биоразградими битови отпадъци в Република България през 1995 г. е 2 247 500 t

ЗУО предвижда и най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да бъде намалено до 10 % или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).[3]

2.) *ЗУО, въвежда изиксвания към общините да организират системи за разделно събиране на битови отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население по-голямо от 5000 жители и за курортните населени места.*

3.) *Кметовете на общините да осигурят площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др. във всички населени места с население по-голямо от 10 000 жители и при необходимост в други населени места*

4.) *Позлвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места над 5 000 жители и в курортните населени места са задължени от началото на 2013 г. да събират разделно отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метали в съответствие с наредбите на общините по чл. 22 от ЗУО;*

5.) *Въвеждане на детайлни правила и изиксвания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организации;*

6.) *Въвеждане на икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъците преди депонирането.*

9.1.1. Законово основание за разработване на Програма за управление на отпадъците (ПУО)

Програмата за управление на отпадъците (ПУО) се разработват на основание чл. 52 от Закона за управление на отпадъците. Програмите се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците и може да бъдат актуализирани при промяна на фактическите или нормативните условия, при които е създадена.

При разработване на програмите се взимат в предвид Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците (издадени на основание чл. 52, ал.10 от ЗУО и утвърдени със Заповед №АД-211/31.03.2015 г.), както и приложимите общински наредби на местно ниво.

---

[3] *Целите по ал. 1, т.3 и 4 ще се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби*

Програмата включва и необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, съгласно Глава втора, Раздел III на ЗУО. Приложени са необходимите административни, технически и финансови мерки за осигуряване на практическото прилагане на програмата и упражняване на дейности по контрол и мониторинг на практическото ѝ изпълнение.

Програмата е динамичен и отворен документ, който може да бъде допълван по предложение на кмета на общината, съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение.

Съгласно ЗУО, програмите за управление на отпадъците се приемат от общинският съвет, който контролира изпълнението ѝ. Ежегодно в срок до 31 март, кмета на общината внася до общинския съвет отчет по изпълнение на програмата за предходната година. Копие от отчета се изпраща до РИОСВ и се публикува на интернет страницата на общината.

9.1.2. Задължения на органите на местната власт в областта на управлението на отпадъци

- ***Разработване на Програма за управление на отпадъците (ПУО)***

Програмите за управление на отпадъците се разработват на основание чл. 52 иот Закона за управление на отпадъците. Съгласно ЗУО, програмите се разработват с целите, структурата и придвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Програмите за управление на отпадъците се приемат от общинския съвет , който контролира изпълнението ѝ. Ежегодно в срок до 31 март, кмета на общината внася отчет за изпълнението на ПУО до общинския съвет за предходната календарна година. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ и се публикува на интернет страницата на общината.

Законът за управление на отпадъците и подзаконовите актове по неговото прилагане регламентират и редица други задължения към общините, свързани с управлението на отпадъците. Съгласно ЗУО, кмета на общината има ангажимента:

1. Участва в Регионално сдружение в съответствие с чл. 24, ал. 2 от ЗУО.
2. Осъществява контрола на експлоатацията на регионалната система за управление на отпадъците и дейността на избрания оператор на територията на РСУО;
3. Определя реда и начина за събиране и разпределение на дължимата цена от потребителите на системата (общини – членове на регионално сдружение)
4. Осигурява съдове за събиране на битови отпадъци – контейнери, кофи и др.
5. Събира битови отпадъци и транспортирането им до депа или други инсталации и съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждането им.

6. Почиства уличните платна, площадите алеите, парковете и другите територии от населените места предназначени за обществено ползване.
7. Избира площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации и съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови отпадъци.
8. Организира събирането, оползотворяването и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на общината.
9. Разделно събира битови отпадъци на територията на общината най-малко на следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло.
10. Организира на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци в т.ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци.
11. Изпълнява решенията на общото събрание на регионалните сдружения за управление на отпадъците на регионален принцип и съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба
12. Организира разделно събиране на опасни битови отпадъци извън обхвата на Наредбите по чл. 13, ал.1 от ЗУО и предаването им за оползотворяване и обезвреждане;
13. Разделно събира и съхранява битови биоразградими отпадъци в т.ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане.
14. Осигурява площадки за разделно събиране на отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;
15. Почистване от отпадъци на общинските пътища в съответствие с чл. 12 от ЗУО - почистване на отпадъци от пътя, земното платно, пътните съоръжения, обслужващите зони, крайпътните обслужващи комплекси, както и осигуряване на съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжения за тяхното третиране;
16. Осигуряване информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 от ЗУО, както и информация относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;

17. Поддържа регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаса, стъкло, хартия, картон на територията на общината;
18. Предотвратява изхвърлянето на отпадъците на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища и организиране на почистването им.

9.2. Данни за отпадъците, генерирани на територията на общината

9.2.1. Битови отпадъци

На територията на община Стражица 100% от населението е обхванато от услугите по сметосъбиране и сметоизвозване. Във всички населени места на територията на общината са поставени съвременни съдове тип „Бобър", тип „Бургаски", тип „Ракла", както и кофи за събиране на битови отпадъци. Сметосъбирането и транспортирането на смесения битов отпадък до РУСО се извършва от фирма „Глобъл Клинър" ООД – гр. Хасково по Договор № 33/01.03.2018 г. (със срок 5 год.), както следва:

Таблица 16 Райони/зони с организирано сметосъбиране и сметоизвозване

ОБЩИНА СТРАЖИЦА					
№	**Вид контейнер**	**Собственост**	**Обем м³**	**Брой**	**Честота на обслужване на контейнерите**
1	Бобри и Ракли	Глобъл Клинър ООД	1,1 куб.м	574 бр.	По график: - гр. Стражица – 2 пъти седмично - с. Кесарево и с. Камен – 4 пъти месечно; - с. Асеново, с. Сушица и с. Царски извор – 3 пъти месечно -с.Балканци, с. Благоево, с. Бряговица, с. Виноград, с. Владислав, с. Горски Сеновец, с. Лозен, с. Мирово с. Николаево, с. Нова Върбовка и с. Ново градище,– 2 пъти месечно; с. Водно, с. Железарци, с. Кавлак, с. Любенци и с. Теменута – 1 пъти месечно
2	Пластмасови кофи	Глобъл Клинър ООД /Община Стражица	0,240 литра	1751 бр.	
3	Пластмасови кофи	Глобъл Клинър ООД	0,140 литра	159 бр.	
4	Пластмасови зелени Ракли	РУСО	1,1 куб.м.	28 бр.	

Източник: Община Стражица

Събраните от територията на община Стражица отпадъци се транспортират до инсталация за сепариране (част от МБТ инсталация), разположена на регионално депо за неопасни отпадъци (РСУО) Велико Търново. За предходните пет години, количествата на събраните битови отпадъци за община Стражица както следва:

Таблица 17 Количества събрани битови отпадъци в община Стражица за периода 2015 - 2020 г.

година	***2016***	***2017***	***2018***	***2019***	***2020***
тона/год.	2046,540	2407,960	2337,580	3065,060	2924,180

Източник: Община Стражица

9.2.2. Разделно събрани отпадъци от системата за разделно събиране

В община Стражица е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки с организация по оползотворяване на отпадъци на отпадъци „Булекопак „АД и МЕТАЛ ГРУП 2006" ООД за разделно събиране на отпадъци от черни и цветни метали, ИУГ, ИУМПС и др.

В общината функционира и система за събиране на биоразградими отпадъци от населението, чрез разположени зелени контейнери тип „Бобър". Контейнерите се транспортират по график до инсталация за компостиране на Регионалното депо за неопасни отпадъци на общините.

В следващата таблица са посочени количествата разделно събрани отпадъци от опаковки от годишни отчети на „Булекопак" АД, вкл. техният процент от общите количества генерирани битови отпадъци:

Таблица 18 Разделно събрани отпадъци от опаковки за 2020 г. (тона)

Вид разделно събран отпадък	**2020 г.**
	тона
Хартия и картон	2,720
Пластмаса	8,940
Стъкло	2,320
Метали	15,811
Общо	**29,791**
% от общото тегло на отпадъци, генерирани през годината	1,02 %

Източник: Община Стражица

През 2020 г. общото количество отпадъци от опаковки, предадени за рециклиране възлиза на 29,791 тона. Делът на отпадъците, предадени за рециклиране посредством изградената система за разделно събиране на отпадъци от опаковки на „Булекопак" АД към 2020 г. е 1,02% спрямо общото количество генерирани смесени битови отпадъци, за същия период (поради липса на данни тук не е включена информация за отпадъците предадени в пунктовете за вторични суровини).

9.3. Събиране и транспортиране на отпадъци в т.ч. разделно събиране

Общинската системата за сметосъбиране и сметоизвозване в община Стражица обхваща 100% от населението на общината. Генерираните битови отпадъци от домакинствата се събират в стандартни съдове за битов отпадък, конструктивно пригодени за сметосъбиращата техника в общината. Използват се следните по вид съдове за събиране на битови отпадъци:

- Бобри и Ракли с обем 1,1 куб.м - 574 бр.

- Пластмасови кофи с обем 0,240 литра - 1751 бр.
- Пластмасови кофи с обем 0,140 литра - 159 бр
- Тротоарни кошчета;

Дейността на община Стражица по сметосъбиране и сметоизвозване е обезпечена с необходимите съдове за събиране, така че да обхване 100% от населението на общината и да осигури необходимата честота на извозване, която да не допуска препълване на контейнерите. Дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване в общината се осъществяват от Глобъл Клинър" ООД – гр. Хасково по Договор № 33/01.03.2018 г. (със срок 5 год.)

9.4. Регионална система за управление на отпадъците Регион Велико Търново

Регионалната система за управление на отпадъците Регион Велико Търново, включва депо за неопасни отпадъци, от което първоначално е изградена само първа клетка, разположена в югоизточната част на имота, инсталация за механично-биологично третиране, състояща се от инсталация за сепариране на постъпващите отпадъци и инсталация за третиране на биологично разградимите сепарирани отпадъци и разделно събраните зелени такива, пречиствателна станция за отпадъчни води и други спомагателни съоръжения, обслужващи сгради

Непосредствено до входа в северната част на площадката са разположени контролно-пропускателният пункт, електронната везна и площадката за вземане на проби от постъпващите отпадъци. В най-високата, северозападна част на парцела е разположен резервоар за питейни и противопожарни нужди. Непосредствено след контролно-пропускателния пункт се ситуира площадка (на приблизителна надморска височина 346,50 м), на която е разположена административно-битова сграда. На около 150 м след нея се разполага втора такава (на приблизителна надморска височина 335,50 м), на която са ситуирани работилница и мивка за камиони.

Непосредствено под тази площадка се разполага трета такава (на приблизителна надморска височина 325,00 м), на която се ситуира сградата с инсталацията за сепариране на постъпващите отпадъците със складова площ за рециклируеми материали с прилежащата й постройка – склад за RDF. В инсталацията за механично сепариране се осъществява отделяне на рециклируемите и органичните отпадъци от потока смесени отпадъци: стъкло, смесена хартия, фолио, PE/PP, PET, черни метали, цветни метали, RDF и органични фракции подлежащи на компостиране. На изхода от инсталацията за механично сепариране рециклируемите материали се балират, след което се насочват за съхраняване в склад до тяхната реализация, биоразградимите отпадъци се насочват към зоната за компостиране, а остатъците, които не могат да бъдат

използвани за рециклиране или оползотворяване се насочват към клетка на депото за депониране.

В зоната за компостиране протичат процеси по биологично третиране на биоразградимите отпадъци, изходящи от разделно събраните зелени такива. Полученият краен продукт – висококачествен компост, се съхранява в зоната за складиране до неговата реализация. В същата зона при необходимост временно ще се съхранява и стабилизирания биоразградим отпадък, който се използва като материал за ежедневно запръстяване. Остатъците от инсталацията за компостиране се насочват към клетка на депото за депониране

Инсталацията за сепариране е свързана с инсталацията за компостиране посредством транспортна лента. Инсталацията за компостиране е разположена на отделна площадка (на приблизителна надморска височина 320,00 м). Сградите на инсталацията за компостиране следват технологичната последователност на процеса – една за ферментация на компоста и втора - за узряване и рафиниране на компоста с прилежащи складови площи за съхранението му.

Предвижда се изграждането на общо три клетки на депото за неопасни отпадъци към южната и източната граница на имота. Първоначално е изградена най-ниско разположената клетка №1, в югоизточната част на площадката. Спомагателните сгради на системата – ретензионен резервоар за събиране на инфилтрат /2 броя съединени в план/, и контейнерът за обратна осмоза са в технологична близост една до друга, разположени в найниската част на парцела, на площадка на средна надморска височина 290,00 м. Факелът за изгаряне на биогаз, отделян от клетките на депото, е ситуиран на разстояние, по-голямо от 50 м от всички сгради, в съответствие с нормативните изисквания /за целите на проекта е предвидено разположението му, а доставката се предвижда на по-следващ етап от развитието на системата.

Сгради в системата са разделени според функционалното им предназначение и включват:

- ✓ Производствени сгради - сграда на инсталацията за сепариране на постъпващите отпадъци, сгради на инсталацията за компостиране и складиране на произведения компост, навес за складиране на рециклируеми материали и RDF;
- ✓ Обслужващи сгради - административно-битова сграда, работилница и мивка за камиони, контролно-пропускателен пункт;
- ✓ Спомагателни сгради – резервоар за питейно-битови и противопожарни нужди, пречиствателно съоръжение за отпадъчни води, контейнер за обратна осмоза, ретензионен резервоар за събиране на инфилтрат. Всички сгради са едноетажни. Размерите им са определени в съответствие с нормативната уредба и

технологичните изисквания за съответните инсталации. Резервоарът за питейно-битови и противопожарни нужди е изцяло вкопан, а резервоарът за събиране на инфилтрат и пречиствателната станция за отпадъчни води – полувкопани;

Капацитетът на инсталациите обхванати от КР № 467/Н0/2013 г. е както следва:

Инсталации	Капацитет т/24h	Капацитет (t)
1. Регионална система за управление на отпадъци на общинте Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражица, включваща: - Клетка 1 - Клетка 2 - Клетка 3	105,95	826 395.06
2. Инсталация за компостиране (част от МБТ)	89,74	

Източник: КР № 467/Н0/2013

9.5. Стари замърсявания с отпадъци

Към натоящият момент общинското депо, находящо се в ПИ №126015 по КВС, в землището на гр.Стражица е рекултивирано.

Периодично се констатират и нерегламентирани замърсявания на терени, най-често в малките населени места, край дерета на реките и прилежащите им територии. При установяване на нерегламентирано замърсяване с отпадъци, служители от общинската администрация изготвят констативни протоколи до сметопочистващите фирми, обслужващи съответния район/населено място, с предписания за почистване на замърсяването.

Експерти от РИОСВ Велико Търново също извършват периодични проверки на речните легла и прилежащите територии и при установяване на нерегламентирано замърсяване, задължават кметовете на общините да предприемат действия за почистването им, както и недопускането на последващо замърсяване.

До момента на територията на община Стражица не са констатирани замърсявания с отпадъци, които да крият риск от замърсяване на водоизточници за питейно водоснабдяване. Около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване, се учредяват санитарно-охранителните зони (СОЗ), които осигуряват:

- физическа охрана на водоизточника и/или съоръжението;
- защита срещу постъпване на замърсители във водоизточниците;
- запазване на водоизточника в състояние, позволяващо ползването му за питейни цели.

В санитарно-охранителните зони – пояси II и III около водоизточници за питейно-битово водоснабдяване от подземни води и около водоизточници на минерални води,

използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди са въведени забрани за преработка и съхраняване на отпадъци.

9.6. Финансиране на дейности по управление на отпадъците

Механизмът за финансиране изпълнението на задълженията на общините по управление на битовите отпадъците е регламентиран със Закона за местните данъци и такси. Събирането на такса битови отпадъци и постъпването ѝ в бюджета на общината е регламентирано в Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Общинският съвет определя размера на такса „битови отпадъци" за населените места от общината.

9.6.1. Дейности, финансирани от приходите от такса „битови отпадъци"

Таксата за битови отпадъци се заплаща за услугите по сметосъбирането, транспортирането и обезвреждането или оползотворяването в депа или други съоръжения за битови отпадъци, както и за поддържане на чистотата на теритоиите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя по реда на чл. 66 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ) за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане/оползотворяване на битовите отпадъци в депа или други съоръжения; чистотата на териториите за обществено ползване. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност.

Отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО като елемент на такса за битови отпадъци

При извършване на дейности по обезвреждане на отпадъци чрез депониране всеки собственик на депо е длъжен да осигури пълния размер на средствата за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото съобразно с инвестиционния проект/ или проекта за рекултивация на депото чрез обезпечения по чл. 60, ал. 1 от ЗУО.

Редът и начинът за определяне размера и предоставянето на обезпеченията, разходването на средствата от отчисленията и случаите, в които РИОСВ има право да иска условяване на банквата гаранция се определя с Наредба №7 от 19.12.2013 г. за реда и начина на изчисляване и определяне размера на обзчпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.

Отчисленията по чл. 64 от ЗУО имат за цел да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване. Те се превеждат от собственика на депото ежемесечно по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото.

Натрупаните средства се разходват за дейнсто по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови отпадъци, осогуряващи изпълнение от общините на изискванията на закона и подзакновите нормативни актове по прилагането му.

9.6.2. Икономически инструменти при формирането на такса битови отпадъци

Икономическите инструменти в сектора за управление на отпадъците са менизми, въведени от държавата, които правят по-изгодно за населението и бизнеса да рециклират и оползотворяват отпадъците, вместо да ги депонират. Въвеждането на такива менизми в различни европейски страни е довело до намаляване на депонираните количества отпадъци и до преминаване към по-високите нива в йерархията за управление на отпадъците.

Част от икономическите инструменти и стимули, свързани с управлението на отпадъците, могат най-общо да бъдат сведени до следните групи:

- Отчисления за депониране и третиране;
- Схеми „плащане при извхърляне“
- Схеми за отговорност на производителя и вносителя;
- Екологични данъци и такси върху продукти – въвеждат се с цел да се ограничи, намали или дори премахне употребата на определени продукти, които са вредни за околната среда;
- Банкови гаранции и застраховки за осъществяване на определени дейности;
- Подпомагане на публични проекти в областта на управление на отпадъците с частично или непълно безвъзмездно финансиране (чрез подкрепа от еврофондове и националните бюджети).

9.6.3. Стимули в сектора на управление на отпадъците

ЗУО предвижда съществени финансови стимули за общините, ако посочените количествени цели за определените потоци битови отпадъци бъдат изпълнени поетапно за всеки от регионите.

Чл. 64 от ЗУО регламентира как се намалява размерът на отчисленията за битови отпадъци при изпълнение на целите. В ЗИД на ЗУО към чл. 64, ал. 5 са разписани в т.3 и т. 4[4]:

Чл. 64 (5) Размерът на отчисленията за битови отпадъци се намалява, когато целите в съответния регион по чл. 49, ал. 9 са изпълнени от общините в съответствие с решението по чл. 26, ал. ч. т. 6, както следва:

1. с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал.1, т. 1

2. с 50 на сто за целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци, определени с наредбата по чл. 43, ал. 5

[4] Тук следва да отбележим, че чл. 64, ал. 5, т. 1 и 2 касаят периода до 2020 година, обхванат от чл. 31, ал. 1. т. 1 и 2; съответно чл. 64, ал. 5, т. 3 и 4 касаят периода след 2020 година, обхванат от чл. чл. 31, ал. 1, т.3-4

3. с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т.3-4[5] съгласно сроковете в §15, ал.2 ;

4. с 50 на сто за целите за намаляване на депонираните битови отпадъци, съгласно сроковете в §15, ал.3.

Важно е да се отбележи и следното допълнение към чл. 60 на ЗУО

Чл. 60 За извършване на дейности по обезвреждане на отпадъци чрез депониране всеки собственик на депо предоставя обезпечение, покриващо бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото.

ЗИД на ЗУО предвижда следните допълнения към разпоредбите на чл. 60:

- За осигуряване на обезпечението е отговорен и всеки ползвател на депото, като ежемесечно превежда на собственика на депото дължимите средства за осигуряване на обезпечението на база на количествата отпадъци, които е депонирал.
- Акт[6] се съставя на ползвателя на депото, който не е превел на неговия собственик дължимите средства за осигуряване на обезпечението. Когато обезпечението не е внесено от собственика, но ползвателят е превел дължимите средства за осигуряване на обезпечението, актът се съставя на собственика на депото.

Следвателно, ако общините изпълняват целите в съответствие с чл. 31, ал. 1 от ЗУО, те се освобождават 100% от заплащане на отчисления по реда на чл. 64 от ЗУО.

Изводи и препоръки:

- ✓ *В община Стражица всички населени места са обхванати от организирана система за сметосъбиране и сметоизвозване;*
- ✓ *Община Стражица е осигурила съдове и техника за събиране на смесени битови отпадъци, която обслужва 100% от населението на общината;*
- ✓ *Приключено е изграждането на инфраструктура за управление на битовите отпадъци на територията на РСУО Велико Търново, включващо изграждането на първа клетка от регионалното депо;*
- ✓ *На територията на РСУО Велико Търново са изградена и функционира инсталация за сепариране (част от МБТ инсталация), кочто обслужват общините част от РСУО;*
- ✓ *В община Стражица е препоръчително да бъде създадена интегрирана система за управлението на отпадъците. Необходимо е да бъде е да се назначат служители, чийто*

[5] В ЗИД на ЗУО чл. 64, ал. 5, т. 3 има техническа грешка: изписването „чл. 31, ал. 1, т.3-5" е некоректно тъй като чл. 31, ал. 1 няма точка 5. В настоящият доклад изписването е адаптирано на „чл. 31, ал. 1, т.3-4"

[6] Акт за установяване на публично държавно вземане, издаден по реда на чл. 166 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс от директора на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. Актът се съставя въз основа на документи, определени с наредбата на министъра на околната среда и водите относно редът и начинът за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.

основни задължения да бъдат свързани с управлението на отпадъците – да водят отчетност за вида и количествата отпадъци (в т.ч. строителни), третирани, депонирани, рециклирани и др. отпадъци; да правят необходимите разчети, анализи и планове за екологосъобразно управление на отпадъците и за постигане на целите, поставени в законодателството;

10. АКУСТИЧНА СРЕДА (ШУМОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ)

10.1. Въздействие на шума върху човека

Шумът и шумовото "замърсяване" на околната среда представляват един от големите екологични проблеми на нашето време. От физична гледна точка шумът представлява звук, състоящ се от тонове, чиито честоти и интензитет имат случаен характер. От хигиенна гледна точка шум е всеки звук, който действа неблагоприятно върху здравето, нарушава отдиха, смущава контакта на човека с околната среда.

Шумът е един от основните физични фактори с неблагоприятно въздействие върху населението и водещ до акустичен дискомфорт в околната среда особено в големите градове. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Не случайно законодателството в областта на защита от шума в околната среда урежда проблемите, свързани с разработването на мерки за избягване, предотвратяване и намаляване на вредното въздействие на шума, целящи чрез тяхното осъществяване защита на човешкото здраве и околната среда, както и осигуряване на качество на живот на населението.

Развитието на промишленото производство, интензивното развитие на пътническите, товарните и въздушните транспортни средства и масовият градски транспорт са източници на шум. Шумът оказва въздействие при хората върху:

- централната нервна система – преумора, смущения в психиката и паметта, главоболие, нарушен сън, увреждане на слуха, раздразнителност, смущения в цветоусещането, нарушения при оценката на разстояния;
- вегетативната нервна система - усилен съдов тонус, циркулаторни прояви;
- сърдечно-съдовата система - повишено кръвно налягане, нарушен сърдечен ритъм;
- дихателната система – ускорено и повърхностно дишане;
- храносмилателната система - забавено преминаване на храната през храносмилателните органи, различни по вид и степен увреждания на стомаха;
- ендокринната система – промени в количеството на кръвната захар, повишаване на основната обмяна, задържане на вода в организма;
- слуха – при над 80 dB настъпва невъзвратимо увреждане на слуховия анализатор, а при над 120 dB – пълна глухота, която понякога настъпва изведнъж.

Действащ като стресов фактор, шумът атакува почти всички органи и системи. Индивидуално оценено, въздействието на шума най-често оказва влияние като: предизвиква раздразнение, главоболие, пречи на съня и почивката, затруднява възприемането на речта, пречи на умствената работа.

Във връзка с изискванията на Закон за защита от шума в околната среда (ДВ., бр. 74/2005 г; изм. ДВ бр. 60 от 30 юли 2020 г.) Министърът на околната среда и водите, Директорите на РИОСВ или упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху инсталациите и съоръженията от промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по приложения № 4 към чл. 117 от Закона за опазване на околната среда. Същият закон регламентира компетенциите на държавните органи както следва:

- Министъра на здравеопазването организира извършването на измерването, управлението и контрола на шума в околната среда, предизвикан от локални източници на шум. На регионално ниво контролът се извършва от РЗИ (РЗИ – Велико Търново).
- Министъра на околната среда и водите организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума излъчван от промишлените инсталации и съоръжения. На регионално ниво контролът се извършва от РИОСВ (РИОСВ- Велико Търново.)
- Министъра на вътрешните работи, чрез определени от него служби осъществява контрол върху пътните превозни средства, движещи се по пътищата, по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда.
- Кметовете на общини или упълномощени от тях длъжностни лица упражняват контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежите, по отношение на шума излъчван по време на строителството, организират и регулират движението на автомобилния транспорт в населените места с оглед намаляване на шумовите нива до допустимите норми.

В РИОСВ – Велико Търново, приоритетно се проверяват промишлени източници, емитери на шум в околната среда, разположени в жилищни зони или в близост до тях, с цел избягване, предотвратяване или намаляване на шумовото натоварване в урбанизираните територии. Контрола се извършва чрез контролни измервания на място на площадките на производствените обекти и по документи (представени доклади с резултати от собствените периодични измервания на шум в околната среда). Излъчвания шум в околната среда се контролира съвместно с лабораторията на ИАОС, чрез измервания на показателите при работата на промишлените източници. Измерванията се извършват по Методика утвърдена със заповед № РД-199/19.03.2007 г. по контура на площадката на предприятието.

10.2. Показатели на шум и гранични стойности

Нормирането на шум в България се извършва с Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите на шум в околната среда, отчитащ степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението. Показателите за шум са дневно Lден (от 7 фо 19 ч., с продължителност 12 часа), вечерно Lвечер (от 19 до 23 ч, с продължение 4 часа), нощно Lнощ (от 23 до 7 ч, с продължителност 8 часа) и денонощно L24 ниво на шум. Гграничните стойности на нивата на шума са дадени в таблицата по-долу:

Таблица 19 Гранични стойности на нивата на шум в различни територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях

№	Територии с устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шума в dB (A)		
		ден	вечер	нощ
1	Жилищни зони и територии	55	50	45
2	Централна градска част	60	55	50
3	Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
4	Територии, подложени на въздействието на релсов железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
5	Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	65
6	Производствено-складови територии и зони	70	70	70
7	Зони за обществен и индивидуален отдих	45	45	35
8	Зони за лечебни заведеия и санаториуми	45	35	35
9	Зони за научно-изследователска дейност	45	40	35
10	Тихи зоно извън агломерациите	40	35	35

10.3. Основни източници на шум, свързани с превишаване на гранчните стойности на даден показател за шум

Община Стражица не се характеризира с постоянно задържане на високи нива на шум от диапазона 68-72 dBA. Основните източници на шум в общината са свързани с вътрешноградския и транзитно преминаващ автомобилен транспорт. Натоварени от движението на превозни средства са по-големите улиците в града, както и входно изходните направления. Въздействие оказват различните дейности на населението – работилници, търговски обекти и др.

С най-голям дял за шумово замърсяване в общината заема автотранспорта. За транспортния шумов поток е характерна флуктуалност, периодичност и променлива интензивност. Нивото на автотранспортния шум е в пряка зависимост и от интензивността на движението, скоростта и структурата на транспортния поток, пропускателната способност на пътните артерии, възрастта на автомобилния парк, вида

и качеството на пътната настилка, ситуационното и нивелетно разположение на пътя и характера на терена встрани от него. Основният шумов фон се създава от автомобилите - леки, товарни и тези на междуградския транспорт. През последните години в резултат на масовия внос на автомобили предимно "втора употреба" автомобилният парк е основно подменен. Въпреки, че повечето от автомобилите са втора употреба, нивото на излъчвания от тях шум е значително по-ниско от използваните преди това, но същевременно техният брой се увеличава интензивно.
Източници на шум в околната среда са и влаковите композиции движещи се по железопътните трасета на територията на общината. Шумовата характеристика на релсовия ж.п. транспортен поток (еквивалентно ниво на шума) зависи от параметрите на потока (брой влакове - пътнически и товарни, дължина на влаковите композиции, вид на спирачките, скорост) и на ж.п. трасето (вид на горното строене). Източници на шум в околната среда са и другите инфраструктурни ж.п. обекти - гари, помощни ж.п. стопанства (депа, заводи, бази и др.), индустриални ж.п. клонове и разтоварища.

На второ място по отношение на източниците на шум са локалните източници от битов характер — строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, сметоизвозване, игри на деца (училища, детски градини, детски площадки) и др. Следващият по значение фактор, който влияе върху акустичната среда на града е шума, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервизи и авторемонтни работилници, разположени в непосредствена близост до жилищни сгради. С най-висока интензивност, шумът се проявява в централната градска част, основно през работно време и делнични дни. В зависимост от разглеждания район битовия шум има различно значение. В централната градска част, където са съсредоточени повечето обществени и увеселителни заведения шумът е с по-висока интензивност. В крайните жилищни квартали битовия шум е с по- високи нива в извънработно време, но те са сравнително ниски по отношение на централната част. Шумът, породен от строителни дейности е характерен за районите в които се извършва строителство. Към настоящия момент значителни интензивни строителни мероприятия в общината не се осъществяват и поради това не се генерира сериозен строителен шум. Освен това този вид шум е ограничен по време (предимно в светлата част на денонощието) и е с невисок интензитет.

Обществените отношения, свързани с осигуряване и опазване на обществения ред на територията на община Стражица се уреждат с ***/Изм. с Решение №376/26.06.2025 г. на Общински съвет Стражица, § 7 от Заключителните разпоредби на Наредба за опазване на обществения ред, безопасността на движението и сигурността на гражданите на територията на община Стражица*** / Наредба за опазване на обществения ред, безопасността на движението и сигурността на гражданите на територията на община Стражица /Приета с Решение №592/27.12.2018 г./. С наредбата се уреждат обществените отношение свързани с опазване на обществения ред, на общинските имоти, предназначени за общо ползване, осигуряване почивка и спокойствие на гражданите на община Стражица.

10.4. Анализ на причините за повишение на нивото на акустично натоварване на средата

За територията на община Стражица може да се направи изводът, че акустичната обстановка на територията на общината не се различава от типичната за урбанизираните зони. Нивата на акустичното натоварване зависят предимно от следните фактори:

а. Източник „пътен трафик"

- Висока интензивност на пътния трафик и непрекъснато нарастване на автомобилите;
- Движение в режим на тръгване и спиране и неспазване на ограниченията за скорост (особено по най-ошумените трасета);
- Съществуваща организация на движение и обособените зони за паркиране;
- Вид и състояние на пътните настилки по уличната мрежа (първостепенната улична мрежа – ПУМ), брой ленти и платна за движение, наличие/отсъствие на разделителна ивица - състоянието и видът на уличната мрежа са от съществено значение за нивата на транспортния шум.
- Застроителни характеристики на средата – вид на застройката (едностранна/двустранна), разположение спрямо платното (успоредно/ перпендикулярно на оста), сключена, индивидуална в обособени парцели и т.н.- прилежащата на уличната мрежа изграденост също има съществено влияние върху разпространението на шума в дълбочина на жилищните квартали. Сключената по протежение на ПУМ застройка препятства разпространението на шума, поемайки върху себе си високите шумови натоварвания. Обратно – несключената застройка, разположена напречно на ПУМ, многократно отразява уличния шум, пропускайки го в дълбочината на кварталните пространства. По този начин се получават различни ситуации по отношение на засегнатите територии и население от евентуален наднормен шум.
- Шумопоглъщащи пояси и ограждения до пътните артерии и жилищните райони. Изграждането на такива съоръжения се отразява благоприятно на акустичната среда в населените места.

б. Източник „ж.п. Трафик"

- Релсови трасета и ж.п. мотриси с ниски показатели по отношение на предаване и генериране на шум;
- Необходимост от програми за шумоизолации на съществуващите сгради, особено покрай основните ж.п. трасета

Изводи и препоръки:

- ✓ *Акустичната обстановка на територията на общината не се различава от типичната за урбанизираните зони. Община Стражица не се характеризира с постоянно задържане на високи нива на шум. С най-голям дялово отношение за шумово замърсяване в общината може да бъде отнесен автотранспорта, следван от шумът породен от битов характер и производствения шум.*
- ✓ *Основните мероприятия, които се препоръчват, са свързани с подобряване организация на транспорта, пътната инфраструктура, начина на застрояване и организация на териториите, създаване и поддържане на "тихи зони" и зони, подлежащи на усилена шумова защита, прилежащи към детските, здравните и учебните заведения, жилищата и местата за отдих.*

11.РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА, ЙОНИЗИРАЩИ И НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

11.1. Източници на йонизиращи лъчения

Йонизиращи са лъченията, които при взаимодействие с веществото (органична или неорганична материя) водят до образуване на електрични товари с различни заряди – йонизират веществото. Йонизиращи лъчения са алфа- и бета-частиците, гама-лъчите, електроните, позитроните, протоните, рентгеновите лъчи, неутроните, тежките йони и др. естествени и изкуствени радиоактивни източници.

Естествени източници на йонизиращи лъчения
Основната част от облъчването на населението се получава от естествени източници на радиация. Естествени източници на йонизиращи лъчения са: космични лъчи, земна радиация, води, строителни материали и др.

1. **Космичното лъчение** е природна даденост и облъчването от него не може да се предотврати или ограничи. Типичната стойност на средната индивидуална годишна доза, която се получава при външно облъчване от космичното лъчение за средни географски ширини на Земята, включително за България, е равна на 0,4 mSv/y (0,4 милисиверта за година).
2. **Земна радиация** – най-важният от естествените източници е радона. Най-високо е съдържанието на естествени радионуклиди във вулканичните скали (например гранит), както и в земни утаечни породи като глина, фосфати и други природни минерали. Гама-фонът в планински райони, богати на гранити, минерали и почви с високи концентрации на естествени радионуклиди, е по-висок. Резултатите от проведените по света изследвания показват, че гама-фонът вътре в помещенията на сгради е среднос 20% по-висок отколкото на открито. Това зависи от количественото съдържание на естествени радионуклиди в използваните

строителни материали и от локалния гама- фон на открито.

Изкуствени източници на йонизиращи лъчения

Към изкуствените източници на йонизиращи лъчения се отнасят:

- Газоаерозолни и течните радиоактивни изхвърляния на обекти на атомната енергетика;
- Отпадъчни води и отбита скална маса при миннодобивната дейност в т.ч. и от бивши обекти на уранодобива;
- Отпадъци от изгаряне на въглища при експлоатация на топлоелектрически централи (шлака, сгурия, пепел и др.)
- Отлагания, налепи и утайки от инсталации за добив и преработка на нефт и газ;
- Минерални торове, получени от някои фосфорити;
- Странични и отпадъчни продукти от производството на черни и цветни метали, фосфатна промишленост и др.
- Строителни материали и др.
- Производство и употреба на радионуклиди за медицински и научни цели.

11.2. Източници на нейонизиращи лъчения

Нейонизиращото лъчение е термин, даден на радиацията в частта от електромагнитния спектър, където няма достатъчно енергия да предизвика йонизация. Той включва електрически и магнитни полета, радиовълни, микровълни, инфрачервени, ултравиолетови и видими лъчения.

Най-често срещаните видове ЕМП са: ЕМП с промишлена честота – в енергетиката (около високоволтовите линии, в подстанциите за високо напрежение и др.); радиочестотни ЕМП в телекомуникационните системи, машиностроенето, металообработването, електрониката, при физиотерапевтични процедури и др.

11.3. Радиологичен мониторинг

Националната система за радиологичен мониторинг на околната среда има за цел откриване на отклонения от допустимите стойности на радиационните параметри в основните компоненти на околната среда – атмосферен въздух, води и почви и се осъществява чрез:

- автоматизирана система за on line наблюдение;
- лабораторно-аналитична дейност за off line наблюдение (достъпът е ограничен).

Непрекъснатите и периодични наблюдения на радиационните параметри на основните компоненти на околната среда осигуряват актуална информация за държавните и местни органи на управление и обществеността и се базират на изпълнение напрограма за радиологичен мониторинг, утвърдена от министъра на околната среда и водите със

Заповед №РД-295/28.04.2017 г. и включваща:

- Автоматизирана система за наблюдение на радиационния гама фон;
- Автоматизирана система за радиационен мониторинг на води;
- Лабораторно-аналитична дейност на off line наблюдение.

Автоматизирана система за наблюдение на радиоационния гама фон

Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон се състои от 26 локални мониторингови станции, измерващи мощността на дозата. Станциите са разположени по цялата територия на страната, работят в непрекъснат режим и изпращат данни в централната станция в ИАОС.

Автоматизираната система е част от Европейската система за обмен на радиологични данни (EURDEP) и ежедневно изпраща информация за радиационния статус в страната.

Автоматизирана система за радиологичен мониторинг на води

ИАОС администрира Автоматизираната система за радиационен мониторинг на води – р. Дунав в района на АЕЦ „Козлодуй" (АСРМВ). Системата дава възможност при евентуално радиоактивно замърсяване на р. Дунав да се определи категорично, дали източника е АЕЦ „Козлодуй".

Лаборатно-аналитични дейности на off line наблюдение

Радиометричните измервания в условия на пробонабиране и последващи лабораторно-аналитични дейности се осъществяват от лабораториите за радиационни измервания в София, Бургас, Варна, Враца, Монтана, Плевен, Пловдив и Стара Загора.

Освен фонов радиологичен мониторинг се извършва и надведомствен мониторинг на радиационното състояние на околната среда в наблюдаваната зона на АЕЦ „Козлодуй", както и в райони на бивши уранодобивни обекти и други потенциални замърсители.

На базата на резултатите от проведения радиологичен мониторинг се изготвят тримесечни бюлетини и Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в България. Данните от извършвания радиологичен мониторинг се докладват ежегодно към ЕК и се събират в общоевропейска база данни – REM (Радиологичен мониторинг на околната среда).

11.4. Източници на йонизиращи лъчения на територията на община Стражица

Агенцията за ядрено регулиране http://eservices.bnra.bg/sprIzdLicOut.jsf, поддържа публичен регистър на лицата, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения.

За територията на община Стражица, съгласно данни от Агенцията за ядрено регулиране няма лица, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения. На територията на общината няма обекти, работещи с радиоактивни вещества.
Като потенциални източниците на нейонизиращи лъчения на територията на община Стражица могат да секласифицират:

- радиопредаватели на къси, средни и дълги вълни;
- частни радиостанции на УКВ;
- телевизионни предаватели и ретранслатори;
- подстанции за високо напрежение;
- електропроводи;
- трафопостове, захранващи жилищни квартали;
- базови централи на мобилните оператори;
- системи за мобилни комуникации на транспорт, полиция, бърза помощ и др.;
- радарни системи и други сателитни връзки;

Съгласно данни за радиационната обстановка от Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда през 2019 година, приет на заседание на Министерски съвет на 26.05.2021 г, на територията на област Велико Търново е разположен един пункт от Националната автоматизирана система за непрекъснат мониторинг за радиационния гама фонд. През 2019 г. не са наблюдавани стойности, различни от естествените, характерни за съответния пункт.
В необработваемите почви не са установени отклонения от типичните стойности на специфичните активности за уран, радий, торий, за калий и за олово, както и в измерените стойности на радиационния гама фон на почвите

В повърхностните водни тела също не са установени замърсявания с естествени и техногенни радионуклиди.

Изводи и препоръки:

- ✓ *Не са регистрирани повишени стойности на радиационния гама-фон, различни от характерните за пунктовете на мониторинговите станции.*
- ✓ *За последните години не са регистрираниповишения на специфичната активност на естествени и техногенни радионуклиди*
- ✓ *В необработваемите почви не са установени отклонения от типичните стойности на специфичните активности;*

IV. СОЦИАЛНА СРЕДА

1. Демографска характеристика

1.1. Брой на населението

Текущата демографска ситуация в общината се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението и задържащо се високо равнище на общата смъртност. В резултат на демографските и емиграционните процеси към 31.12.2020 г. население на община Стражица по данни на НСИ е 11427. В общинския център град Стражица към 31.12.2020 г. живеят общо 4149 лица, а останалото население в размер на 7278 души живеят в 21 села. (таблица №25)

Таблица 20 Данни за броя на населението на община Стражица към 31.12.202 г.

№	Населено място	Население по настоящ адрес
1	гр. Стражица	4149
2	с.Асеново	705
3	с. Балканци	106
4	с.Благоево	328
5	с.Бряговица	349
6	с.Виноград	531
7	с.Владислав	235
8	с.Водно	8
9	с.Горски Сеновец	202
10	с.Железарци	28
11	с.Кавлак	23
12	с.Камен	1463
13	с.Кесарево	1168
14	с.Лозен	293
15	с.Любенци	6
16	с.Мирово	169
17	с.Николаево	74
18	с.Нова Върбовка	189
19	с.Ново Градище	79
20	с.Сушица	603
21	с.Теменуга	17
22	с.Царски Извор	702
	Общо	11427

Източник: инфостат, НСИ

За последните пет години се наблюдава намаление в броя на населението в община Стражица, както при градското, така и при селското население. Намалението на населението е един от основните лимитиращи фактори за бъдещото развитие на общината, които негативно ще се отразят най-вече върху работната сила и възпроизводствения му потенциал.

По данни от инфостат – НСИ към 2020 г. за територията на община Стражица има две села с население над 1000 души – с. Камен и с. Кесарево. С население под 100 души са седем села.

Информация за населението на област Велико Търново и Община Стражица по данни на НСИ към 31.12.2020 г. е представено в таблица № 26, а населението под, над и във трудоспособна възраст за община Стражица е представено в таблица №27.

Таблица 21 Население на община Стражица по данни на НСИ към 31.12.2020 г.

	Общо			В градове			В села		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Област Велико Търново	229718	110803	118915	160186	76540	83646	69532	34263	35269
Община Стражица	11427	5651	5776	4149	2025	2124	7278	3626	3652

Източник: НСИ

Таблица 22 Население във, под и над трудоспособна възраст в община Стражица към 31.12.2020 г.

Възрастови групи	общо			в т.ч. градовете		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
общо	**11427**	**5651**	**5776**	**4149**	**2025**	**2124**
Под трудоспособна възраст	2069	1048	1021	756	378	378
В трудоспособна възраст	6546	3539	3007	2449	1294	1155
Над трудоспособна възраст	2812	1064	1748	944	353	591

Източник: НСИ

Спрямо общините в областта по брой на населението, община Стражица се намира на шесто място. Най-голяма е община Велико Търново, а най-малка община Сухиндол. Населението на общината не е равномерно разпределено, - 36,3 % живеят в градовете, а 63,7% в малките населени места.

1.2. Възрастова структура

Възрастовата структура на населението е определяща, както за количеството и качеството на човешките ресурси в общината, така и за демографския й потенциал и не на последно място – за натовареността на социалната система на общината. Тя е с определящо значение за естественото възпроизводство на населението и формирането на трудовите ресурси.

Към 31.12 2020 г., мъжете в община Стражица 5651 (47.7 %), а жените 5776 (52,3%). Структурата на населението на община Стражица по пол (фиг. 14) за периода 2017 – 2020 година показва слабо намаляване на съотношението мъже/жени. Към настоящият момент, спрямо 2017 г., и мъжете и жените са намалели с 4%.

Фигура 12 Население по пол в община Стражица

Съществено влияние върху развитието на демографските процеси в общината оказват също половата, етническата и образователна структури, раждаемостта и смъртността, както и миграционните процеси на населението. Те влияят на формирането на човешките ресурси в общината, както в количествено, така и в качествено отношение.

1.3. Раждаемост и смъртност

По своята същност естественото възпроизводство на населението представлява смяна на поколенията на родителите с поколенията на децата. Количествените измерения на този процес се изразяват с помощта на стойностите за раждаемост, смъртност, естествен прираст (ЕП) и др.

В съответствие с характерните за цялата страна тенденции населението на община Стражица бележи отрицателен естествен прираст от -128 души (31.12.2020г.). През наблюдавания период 2017 -2020 г., стойността на ЕП варира, като отчетливо по-висока е през 2020 г., спрямо предходните две години. Това се дължи на трайната тенденция за намаляване на раждаемостта и задържащата се висока смъртност на населението.

Таблица 23 Основни демографски показатели за община Стражица

Показатели	2017	2018	2019	2020
Живородени	115	137	104	109
мъже	65	63	53	50
жени	50	74	51	59
Умрели	242	212	207	237
мъже	131	105	104	129
жени	111	107	103	108
Естествен прираст	-127	-75	-103	-128

мъже	-66	-42	-51	-79
жени	-61	-33	-52	-49

Източник: НСИ

От демографска гледна точка, относително ниската раждаемост (по отношение на възпроизводствения процес) се дължи на понижената плодовитост на жените в родилна възраст и на намаляването на техния брой. Проявяващият се в момента отрицателен ефект от намаляващия брой на жените в родилна възраст ще дава отражение върху възпроизводството на населението и през следващите десетилетия. Промяната се дължи на измененията в социално-икономическите условия, а от там и в ценностната система на жените – на преден план излизат такива ценности като завършване на образованието и осигуряване на работа.

Един от тревожните демографски проблеми в общината в момента е относително високото ниво на смъртност. Основен фактор, обуславящ динамиката в общата смъртност е процесът на демографско остаряване, характерен както за страната, област Велико Търново, така и за община Стражица. Поради застаряването на населението и влошаването на здравното обслужване, през последните 20 години се отбелязва трайна тенденция към поддържане на относително високи стойности на смъртността в общината.

Отрицателните стойности на естествения прираст остават относително високи, което води до намаляване на демографския потенциал на общината, а това ще играе ролята на ограничаващ фактор за бъдещото й социално-икономическо развитие. Отрицателният естествен прираст в комбинация с остаряването на населението влошава възпроизводствените възможности, което се потвърждава от стойностите на основните демографски показатели. Подобряването на социално-икономическата ситуация в общината, е една от възможностите за намаляване на отрицателните стойности на естествения прираст.

1.4. Механично движение на населението

Миграциите или механичното движение на населението, заедно с неговото естествено възпроизводство определят тенденциите в демографското развитие на определена територия.

Стойностите на механичния прираст на населението в община Стражица варират, като остават отрицателни през наблюдавания период, т.е. броят на изселванията превишава броят на заселванията, изключение има единствено за 2020 г., когато броя на заселилите се доближава до този на изселилите се и ефективно механичният прираст е -6 човека за 2020 година.

Таблица 24 Механично движение на населението в община Стражица

Община Стражица	2017	2018	2019	2020
Заселени	287	244	271	258
мъже	133	112	117	119
жени	154	132	154	139
Изселени	312	306	324	264
мъже	133	139	130	122
жени	179	167	194	142
Механичен прираст	-25	-62	-53	-6
мъже	0	-27	-13	-3
жени	-25	-35	-40	-3

Източник: НСИ

И при двата процеса (заселване и изселване) по-голям е броят на жените, което говори за по-голяма мобилност при женския пол, свързана с търсене на по-добри условия за живот и професионална реализация.

Отрицателният механичен прираст през последните години, в т.ч. изселванията на млади хора от общината води до влошаване на демографските структури, а чрез тях и до проблеми в естественото възпроизводство на населението.

Емиграционните процеси се изразяват от една страна в напускането на общината от по-младите хора в посока към по-големи градове, с по-развита икономика и повече възможности за професионална и лична реализация. Емигрирането на млади и образовани хора може да има сериозни икономически и социални последици за бъдещото развитие на общината.

2. Икономическа активност

На територията на общината доминират предприятия в сектора на услугите, следвани от тези в селското, горското и рибното стопанство. Индустрията в общината има 12.3 дяла в общината.

Разпределението на предприятията по броя на заетите не се отличав особено от икономиката в страната. С най-голям превес са микропредприятията (до 9 заети), които изграждат 90% от местния пазар. Броят на малките предприятия (от 10 до 49 заети) също се е увеличил с 3 (от 24 г. до 2014 г. до 27 през 2018 г.). В същото време броят на средните компании (между 50 и 249 заети) остава непроменен – 7. На територията на общината няма големи предприятия (над 250 заети). От тези данни може да се направи извода, че в общината липсват мащабни инвестиции и мащабни производства, но от друга страна подобен вид структура е по-гъвкава за устояване на отраслови сътресения

Първичният сектор на територията на икономиката, включващ селско, горско и рибно стопанство е с висока степен на значимост в община Стражица.Това е обусловено както от природо-географските фактори в общината, така и от историческия профил на общината. Като икономическа дейност селското, горското и рибното стопанство е застъпено във всички населени места на общината, като то е основен отрасъл в селата. Развити са и два клона на селското стопанство – растениевъдство и животновъдство.

Основните култури, които се отглеждат на територията на общината са пшеница, царевица, слънчоглед, ечемик, рапица, соя, грах, като техните площи остават сравнително постоянни във времето.

През 2019 г. на територията на община стражища има 258 бр.земеделски производители и животновъди. До 2017 г. броя на животновъдите надвишава този на земеделските производители, но с малки разлики. През 2018 г. и 2019 г. тази тенденция се променя и превес имат земеделските производители, които през 2016 г. са 161 бр. и са с 64 бр. повече от животновъдите.

Изводи и препоръки:

- ✓ *Населението на община Стражица е 11427 жители (2020 г.). Населението на общината не е равномерно разпределено, - 36,3 % живеят в градовете, а 63,7% в малките населени места.*
- ✓ *Към 31.12. 2020 г., мъжете в община Стражица са 5651 (47.7 %), а жените 5776 (52,3%).*
- ✓ *В съответствие с характерните за цялата страна тенденции населението на община Стражица бележи отрицателен естествен прираст;*
- ✓ *Един от тревожните демографски проблеми в общината в момента е относително високото ниво на смъртност. Основен фактор, обуславящ динамиката в общата смъртност е процесът на демографско остаряване, характерен както за страната и област Велико Търново, така и за община Стражица.*

V. УПРАВЛЕНЧЕСКИ ФАКТОРИ

1. Административна структура на община Стражица

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт, който упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината. Съгласно устройствения правилник на община Стражица, общинската администрация е разделена на обща и специализирана. Общата администрация организира техническите дейносто на органите на местната власт и на специализираната

администрация и извършва дейности по административно обслужване на граждани, физически и юридически лица. Специализираната администрация подпомага и осигурява осъществяването на правомощията на местната власт. Дирекциите и отделите са структурните звена за ръководство, организация, координация и контрол в съответните сфери от работата на общинската администрация и осъществява дейност в рамките на предоставените правомощия и функции, определени в нормативните актове.

В Община Стражица няма обособен отдел, в чийто функции са включени само дейности в областта на опазването на компонентите околната среда в т.ч. по управление на отпадъците. Дейностите по опазване на околната среда в т.ч. по управление на отпадъците се осъществяват от отел „ Устройство на територията“, звено „Екология и чистота“.

Към звено „Екология и чистота“ назначен еколог, който отговаря за опазването на околната среда, водите, почвите, въздуха, както и извършва контрол за неправомерната сеч на дървета в общината. Екологът отговаря и за предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешените за това места и недопускане образуването на незаконни сметища.

При разработването на общинския бюджет по дейности „Чистота“ и „Озеленяване“ водеща роля има дирекция „Бюджет, икономика и местни приходи”. Контролни функции в областта на опазването на околната среда на звено „Екология и чистота“, отдел „ Устройство на територията“, съгласно устройствения правилник на общината се свеждат до:

- Участва в изготвянето на програми, стратегии и планове за устойчиво развитие по отношение на околната среда, предлага идеи и участва в разработване на проекти за екологични мероприятия;
- Участва в разработването, провеждането и контрола на мероприятията, касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината;
- Организира и контролира дейностите по екологична защита на общината;
- Организира озеленяването и поддържането на зелените площи на територията на общината;
- Участва в оформянето и подсигуряването на финансовата обезпеченост на екологичните общински мероприятия и обекти;
- Координира дейността на общинската администрация в областта на екологията с РИОСВ, РВМС, БАБХ, РЗИ, БДУВДР- Плевен, РДНСК, както и с неправителствени екологични и природозащитни организации и движения;
- Контролира екологичното състояние на общината;

- Изготвя задания на проекти за озеленяване;
- Въвежда и ръководи ефективна система за управление на отпадъците;
- Подготвя договорите за дейността по сметопочистването, сметоизвозването, поддържането на депата за битови отпадъци и осигурява контрол по същата дейност;
- Упражнява редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи, стопанисване на зелените площи и паркове от граждани, физически и юридически лица;
- Разяснява, предупреждава и осведомява обществеността по отношение на всички дейности, намерения и последствия, спрямо компонентите на околната среда и проблемите, свързани с тях, чрез всички средства за масово осведомяване;
- Извършва административни услуги на физически и юридически лица;
- Разработва проекти на наредби, планове и програми за опазване за околната среда и нейните компоненти, съгласно изискванията на националното законодателство, следи за тяхното прилагане, подготвя отчети за тяхното изпълнение;
- Изготвя проекти на предложения до общински съвет Стражица свързани с опазването на околната среда и участва в заседания на неговите комисии;
- Участва в изготвянето и реализацията на проекти за финансиране на дейности по опазване на околната среда и нейните компоненти;
- Изпълнява и други функции, възложени му със закон или акт на кмета на общината

2. Местна нормативна уредба

Местната нормативна уредба в областта на опазване на околната среда включва следните нормативни актове, приети от Общински съвет – Стражица:

- Наредба за опазване и поддържане на зелените площи, градините, трайните насаждения и чистотата на територията на община Стражица, *приета с Решение №685/31.05.2019 г.;*
- Наредба за управление на отпадъците на територията на община Стражица, *приета с Решение №475/22.04.2014 г., изм. и доп. с Решение №764/30.09.2019* г.;
- Наредба за опазване на околната среда на територията на община Стражица, *приета с Решение №151/29.07.2012 г.*

Наредба за опазване и поддържане на зелените площи, градините, трайните насаждения и чистотата на територията на община Стражица

Наредбата определя редът за опазване на озелененните площи, градините, трайните насаждения и чистотата на територията на Община Стражица. Обект на опазване, съгласно наредбата са:

- всички градинки, между жилищни, междублокови пространства, зелени площи, детски и спортни площадки в чертите на населените места на общината;
- зелените площи в околностите на всички населени места;
- поречията на реките и прилежащите им територии;
- районите между язовирите и микроязовирите;
- храстовидната и дървесната растителност, намираща се в зелените ивици и/или в тротоарното пространство по улиците и пътищата на града и общината.

Наредба за управление на отпадъците на територията на община Стражица

Наредбата е разработена във връзка с изискванията на чл. 22 и на основание чл. 19 от Закона за управление на отпадъците.

С наредбата се уреждат:

- правата и задълженията на общинската Адмнистрация, физическите и юридически лица, свързани с управление на видовете отпадъци на територията на Община Стражица.
- екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности.
- наредбата действа на територията на община Стражица, като определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на територията на Община Стражица.

Наредба за опазване на околната среда на територията на община Стражица

С наредбата се урежда обществените отношения свързани с:

1.опазването и ползването на следните компоненти на околната среда:

а/ атмосферен въздух

б/ води

в/почви и земни недра

г/ландшафт, природни обекти, биологично разнообразие и неговите компоненти

2.контрола и управлението на факторите, които увреждат околната среда и в частност:

а/отпадъци

б/шум

3.поддържането на чистотата на територията на общината

4.изграждането,опазването и поддържането на зелената система на територията на

общината 5.предоставянето на информация за състоянието на околната среда на територията на общината
6.компетентните органи
7.правата, задълженията и отговорностите на физическите и юридическите лица и други организации
8.финансирането на дейностите по опазване на околната среда на територията на общината
9.контрола, глобите и санкциите за нарушаване разпоредбите на настоящата наредба.

Наредбата цели предотвратяване и ограничаване на замърсяването на околната среда на територията на общината с оглед опазване на околната среда и защитата на здравето на населението.

3. Сътрудничество с други общини и организации

3.1.Регионално сдружение за управление на отпадъците Регион Велико Търново

Съгласно ЗУО, общините, включени във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 ЗУО, създават регионална система за управление на отпадъците, състояща се от регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци.

Община Стражица е част от Регионално сдружение за управление на отпадъците – Регион Велико Търново, заедно с общините Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена и Златарица . Общините част от региона обхващат територия от общо 2661,77 кв. км, с население от 150010 жители към 31.12. 2020 г.

Регионалното сдружение е учредено на учредително събрание, проведено на 20.07.2010г. и включва общините Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Стражица, Елена и Златарица. Общото събрание на сдружението опредля пропорционалното участие на всяка от общините на база броя на населението, в разходите по изграждане и въвеждане в експлоатация на регионалната система, както следва:

- Община Велико Търново – 47,13% от размера на дължимите средства;
- Община Горна Оряховица – 27,68% от размера на дължимите средства;
- Община Лясковец – 8,11 % от размера на дължимите средства.
- Община Стражица – 8,60 % от размера на дължимите средства
- Община Елена – 5,90 % от размера на дължимите средства.
- Община Златарица – 2,58 % от размера на дължимите средства;

Собствеността на Регионалната система, с решение на Общото събрание е равна на процентното участие на всяка от общините на база броя на населението, в разходите по изграждане и въвеждане в експлоатация на обекта. С решение на Общото събрание на сдружението е определено всяка Община да изпълнява целите по реда на чл.31 от ЗУО

индивидуално. Общините участват спряма процентното си разпределение в разходите за изграждане на съоръжения за третиране на отпадъци и извършване на дейностти съгласно изискванията на ЗУО.

Общините могат да получат финансиране на проекти в областта на управление на отпадъците от европейските фондове, държавния бюджет, Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) към Министерството на околната среда и водите или други национални публични източници на финансиране само след създаването на регионално сдружение.

3.2.Взаимодействие с държавни и техните регионални сдружение

По редица въпроси в областта на опазването на околната среда, общинска администрация Стражица си сътрудничи и осъществява обмен на информация със следнитедържавни институции и техните регионални структури:

- Министерство на околната среда и водите (МОСВ)
- Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ);
- Регионална лаборатория Велико Търново – към ИАОС;
- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС);
- Басейнова дирекция „Дунавски района" с център гр. Плевен;
- Регионална здравна инспекция – Велико Търново
- Водоснабдяване и канализация „Йовковсци" ООД;
- Областна администрация – Велико Търново;
- Областна дирекция „Земеделие" – Велико Търново;
- Областна дирекция по безопасност на храните към Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ);

При осъществяване на дейностите в областта на опазването на околната среда общинска администрация Стражица си взаимодейства и с фирми предоставящи услуги в областта на управлението на отпадъците – „Булекопак" АД за разделното събиране на отпадъци от опаковки; „Глобъл Клинър" ООД – гр. Хасково – сметосъбиране и сметоизвозване; МЕТАЛ ГРУП 2006" ООД за разделно събиране на отпадъци от черни и цветни метали, ИУГ, ИУМПС и др.

3.3. Предлагани дейности и услуги от община Стражица

Рамковият закон в областта на опазването на околната среда в националното законодателство е Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Той дава общата визия за целите, приоритетите и задълженията по опазване и устойчиво ползване за всеки един от компонентите и факторите на околната среда, които се доразвиват в отделни закони.

Основните задължения на органите на местната власт са разписани в чл. 15 от ЗООС. Най-общо предлаганите услуги и дейности във връзка с опазване на околната среда са:

- Дейности и услуги в областта на управление на отпадъците;
    - Събиране и транспортиране на битови отпадъци;
    - Поддържане чистотата на териториите за широкото обществено ползване;
- Дейности и услуги по озеленяване;
- Дейности и услуги по водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъцчни води;
- Други дейности определени със закон;

3.4.Дейности и услуги в областта на управлението на отпадъците

На територията на общината, услугите по организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци се извършва от „Глобъл Клинър" ООД – гр. Хасково, съгласно договор от № 33/01.03.2018 г

За организиране на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки общината има сключен договор с организация по оползотворяване – „Булекопак" АД. За организиране на дейности по разделно събиране на масово разпространени отпадъци, община Стражица има сключени договори с „МЕТАЛ ГРУП 2006" ООД.

Оператор на Регионално депо за неопасни отпадъци „Региона Велико Търново" е ДЗЗД „Регионално депо – Велико Търново 2015", който изпълнява условията от комплексното разрешително по експлоатацията, закриването, поддръжката и следексплоатационните грижи за площадката на депото, съгласно сключен Договор за възлагане на обществена поръчка от 18.02.2016 г. Притежател на КР №467-Н0-И0-А0/2013 г. е община Велико Търново.

3.5Дейности и услуги по водоснабдяване, канализация и пречистване на води

Дружеството, което поддържа, експлоатира и стопанисва водоснабдителни и канализационни мрежи и системи, съоръжения и пречиствателни станции на територията на област Велико Търново е „Водоснабдяване и канализация – Йовковци" ООД.

ВиК Йовковци" ООД в сегашната си структура обслужва около 300 000 души от 9 общини – Велико Търново, Горна Оряховица, Елена, Лясковец, Златарица, Павликени, Полски Тръмбеш, Стражица и Сухиндол. Водоснабдяването на районите на територията, която обслужва "ВиК Йовковци" се осъществява от язовир "Йовковци" като повърхностен водоизточник и от общо 346 бр. водохващания /дренажи, каптажи, шахтови и сондажни кладенци/.

Кметът на общината контролира:

- изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи и съоръженията за пречистване на битови отпадъчни води;
- изграждането, поддържането и експлоатацията на водностопанските системи на територията на общината с изключение на тези, които са включени в имуществото на търговски дружества различни от ВиК операторите с държавно и/или общинско участиев капитала.

Регулирането на цените и качеството на ВиК услугите, извършвани от ВиК операторите, се осъществява от Комисията за енергийно и водно регулиране.

Комисията утвърждава цените на ВиК услугите:

- цена за доставяне на вода на потребителите в левове за кубически метър;
- цена за отвеждане на отпадъчни води в левове за кубически метър;
- цена за пречистване на отпадъчни води в левове за кубически метър.

Прилаганите от ВиК операторите цени не могат да бъдат по-високи от утвърдените от комисията.

Управлението на ВиК системите се осъществява от:

- министъра на регионалното развитие и благоустройството, който координира управлението на ВиК системите на национално ниво;
- асоциацията по ВиК, в която участват държавата и една или повече общини – когатособствеността на ВиК системите в границите на обособената територия е разпределенамежду държавата и общините или между няколко общини.

3.6.Дейности по осигуряване качеството на въздуха

Целта на Закона за чистотата на атмосферния въздух е защита здравето на хората, животните и растенията, техните съобщества и местообитания, природните и културните ценности от вредни въздействия, както и предотвратяване настъпването на опасности и щети в следствие изменение в качеството на атмосферния въздух.

В случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и на нормите за отлагания, кметовете на общините разработват програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми в установени срокове. Програмите са неразделна част от общинските програми за околна среда по чл. 79 от Закона за опазване на околната среда и същите включват целите, етапите и сроковете за тяхното постигане; средствата за обезпечаване на програмата; отчетността и контрола за изпълнението и оценка на резултатите.

3.7.Издаване на позволително за ползване на лечебни растения

Позволително за ползване на лечебните растения се издава от общинска администрация когато ползването е от:

- земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места – общинска собственост;
- териториите и акваториите в строителните граници на населените места – общинскасобственост.

Позволително се издава на физическо лице, което събира билки за продажба или за първична обработка или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване.

4. Бюджет и разходи на общината, свързани с опазване на околната среда

Дейностите в областта на опазването на околната среда, които се финансират от общинския бюджет, могат да се групират според финансирането си, както следва:

- Озеленяване;
- Дейности, финансирани от приходите от такса битови отпадъци;
- Други дейности по опазване на околната среда;

4.1. Бюджет на общината

Приходната част на общинският бюджет се състои от собствени приходи, субсидии от Републиканския бюджет, трансфери от Републиканския бюджет и др.

Бюджетните взаимоотношения между Държавния бюджет и общинските бюджети се определят със Закона за държавният бюджет на Република България. За всяка бюджетна година средствата се предоставят под формата на субсидии – обща допълваща, обща изравнителна, целева субсидия за капиталови разходи и други целеви трансфери.

Всяка от субсидиите е предназначена за финансиране на отделни дейности. Общата изравнителна субсидия е за финансиране на местни дейности- издръжка ОбА, ЦДГ и други.

Целевите трансфери по бюджета на общината са за обезпечаване на някои бюджетни дейности – снегопочистване, основен ремонт на четвъртокласна пътна мрежа и за програмите по времена заетост. Част от тях не се включват в първоначалната рамка на бюджета.

Годишния бюджет на община Стражица за 2021 г. в порядъка от 16 345 507 лв. Годишно, разходите по функции озеленяване са 103 9074,00 лв., по функция чистотата 669 688.00 лв. и управление на дейностите по отпадъци 16 895.00 лв., други

дейности по опазване на околната среда – 89 342.00 лв. Приблизително около 11% се изразходват за дейности по околна среда, озеленяване и поддържане на чистотата на обществените площи в т.ч. управление на отпадъците и други дейности по опазване на околната среда.

Приходите в бюджета на община Стражица за финансиране на дейности в областта наопазване на околната среда се осигуряват посредством:

1. *Местни такси – Такса битови отпадъци.*
2. *Приходи от структурни фондове на ЕС, Кохезионния фонд и държавния бюджет*

Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г." (ОПОС 2014-2020 г.) е една от оперативните програми на Република България, изготвяни в изпълнение на Стратегия „Европа 2020" на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Финансиранетона ОПОС е чрез ЕФРР, КФ и национално съфинансиране.

ПУДООС:

- Безвъзмездно финансира екологични проекти на общини;
- Отпуска заеми за финансиране на екологични проекти и дейности на общини.

3. *Други местни такси, определени със закон*

Такси за позволително за ползване на лечебни растения - позволително за ползване на лечебните растения се издава от общинска администрация, когато ползването е от земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места и териториите и акваториите в строителните граници на населените места – общинска собственост. Такса не се заплаща, когато ползването на лечебните растения е за лични нужди.

4. *Глоби и санкции*

Осемдесет на сто от санкциите за увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми по реда на ЗООС от наказателни постановления, издадени от министъра на околната среда и водите или от оправомощени от него лица, постъпват по бюджета на общината, на чиято територия се намира санкционираният субект (чл.65, ал.1 ЗООС).

Осемдесет на сто от имуществените санкции за административни нарушения за неизпълнение на условия в комплексно разрешително, свързани със замърсяване на атмосферния въздух, постъпват по бюджета на общината, на чиято територия се намира инсталацията (чл.65, ал.3 ЗООС).

Приходите от глоби и санкции, налагани от кметовете на общини или оправомощени от тях лица, по реда на:

- Наредба за опазване и поддържане на зелените площи, градините, трайните насаждения и чистотата на територията на община Стражица, *приета с Решение №685/31.05.2019 г.;*
- Наредба за управление на отпадъците на територията на община Стражица, *приета с Решение №475/22.04.2014 г., изм. и доп. с Решение №764/30.09.2019* г.;
- Наредба за опазване на околната среда на територията на община Стражица, *приета с Решение №151/29.07.2012 г.*

Горепосочените приходите се изразходват за екологични проекти и дейности по приоритети, определени в общинската програма за околна среда.

5. *Приходи от концесионни възнаграждения по реда на Закона за подземните богатства*

Концесионерът дължи концесионно плащане, размера на което се определя с акт на Министерски съвет, а условията и реда за концесионното плащане се определят в концесионния договор. Цялото концесионното плащане или част от него, в зависимост от вида на полезните изкопаеми и др., се превежда по бюджетите на общините по местонахождение на концесионните площи.

6. *Приходи от такса за притежаване на куче*
7. *Приходи от други актове, регламентирани с местни нормативни актове*

В общинския бюджет на Община Стражица постъпват приходи от такси за услуги, определени с *Наредба за определяне размера на местните данъци.*

Такса битови отпадъци осигурява основния дял от приходите от такси за общините в България и определя един стабилен процент от общинските бюджетни приходи. Приходите от такса битови отпадъци се характеризират с по-благоприятна динамика в сравнение с общите бюджетни приходи на общините и в частност приходите им от такси.

Изводи и препоръки:

- ✓ *В община Стражица няма обособен отдел, който да се занимава само с политиките по опазване на околната среда в т.ч. само с управлението на отпадъците. Контрола по управление както на отпадъците, така и по други политики по опазване на околната среда се изпълняват от звено „Екология и чистота“ към отедел „Устройство на територията“*
- ✓ *Функциите на структурните звена в общинската администрация осигуряват в голяма степен възможните с нормативната уредба правомощия.*
- ✓ *Броя на служителите за изпълнение на дейностите както по управление на отпадъците, така и в останалите дейности в областта на околнатара среда в община Стражица е недостатъчен за изпълнение на възложените функции;*

- ✓ *Необходимо е да бъдат назначени допълнителни служители в общинската администрация за подобряване изпълнението на функциите в общината, както по управление на отпадъците, така и в други сфери за опазване на околната среда;*
- ✓ *Необходимо е да се запази високото ниво на квалификация на служителите, чрез система на обучение за различни проекти.*

VI. ИНФОРМАЦИОННА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ ПО ВЪПРОСИТЕ СВЪРЗАНИ С ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Местни средства за масова осведоменост

Информираността на гражданите за състоянието на околната среда и участието на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда са два от основните принципи, на които се основава опазването на околната среда съгласно ЗООС.

Постигането на съответствие с горните принципи започва с оповестяването на своевременна и актуална информация сред широката общественост.

За да може правото на обществен достъп до информация за околната среда да бъде ефективно, от съществено значение е доброто качество на информацията за околната среда.

Информация за околната среда е всяка информация в писмена, визуална, аудио-, електронна или в друга материална форма относно:

- състоянието на компонентите на околната среда и взаимодействието между тях;
- факторите на околната среда, както и дейностите и/или мерките, включително административните мерки, международни договори, политика, законодателство, включително доклади за прилагане на законодателството в областта на околната среда, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху компонентите на околната среда;
- състоянието на човешкото здраве и безопасността на хората, доколкото те са или могат да бъдат засегнати от състоянието на компонентите на околната среда и др.;
- емисии, зауствания и други вредни въздействия върху околната среда;
- анализ разходи и ползи и др.

Информацията в областта на опазването околната среда, която се предоставя на широката общественост, може да бъде най-разнообразна:

- уведомяване за открит обществен достъп до документация в хода на издаването на индивидуален административен акт (комплексно разрешително, решение по ОВОС и/или преценяване необходимостта от ОВОС, становище по ЕО и решение за преценка необходимостта от ЕО, учредяване на СОЗ, разрешение за ползване на воден обект и разрешение за

водовземане и др.) по реда на ЗООС, ЗВ и/или друг нормативен акт;
- уведомяване на заинтересованите лица за открито производство по издаване на общ административен акт – заповед за организиране на услугите по: събиране и транспортиране на битови отпадъци, третиране на битовите отпадъци в депа или други инсталации, поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в населените места, както и определяне честотата на събиране и транспортиране на битови отпадъци;
- уведомяване за изготвен проект на нормативен акт, който ще се приема от Общински съвет – Стражица;
- уведомяване за изготвени проекти на планове / програми и осигурен достъп до документацията;
- предоставяне на информация за сключени договори / осигурено финансиране пооперативни програми и други международни източници на финансиране, ПУДООС и др.;
- предоставяне на информация за напредъка на проекти в областта на опазванетона околната среда;
- публикуване на интернет страницата на Общината на протоколи от работата на общото събрание на регионалното сдружение за управление на отпадъцитеза
- предстоящи публични събития в общината, бъдещи значими решения, дейностии акции на общинската администрация, предстоящи събития и др.;
- организиране на брифинги, пресконференции и други медийни изяви по значимиобщински теми;
- осведомяване за предстоящо провеждане на кампании.

Основна форма за предоставяне на информация за околната среда в т.ч. за управлението на отпадъците в община Стражица е чрез интернет страницата на общината. Информация за околната среда в т.ч. за управление на отпадъците се разпространява и чрез публикуване на съобщения на информационно табло. Сигнали от обществеността за нередности по всички наредби и закони се приемат и на официалните телефони на общината.

Допълнителен обмен на информация се осъществява и чрез привличане на местни медии, които да подпомогнат за информационното образование на населението.

VII. АНАЛИЗ НА СИЛНИ И СЛАБИ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ (SWOT АНАЛИЗ)

Един от основните етапи в стратегическото планиране е "анализът на средата". SWOT представлява акроним на вътрешните за общината силни страни (Strengths) и слаби

страни (Weaknesses) и външните за общината възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите „силни" и „слаби" страни. Средата в която функционира обекта на стратегически анализ се дефинира на „възможности" и „заплахи".

- **Възможности:** Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда на общината. Това са благоприятни за общината потенции, от които тя се възползва или би могла да се възползва;
- **Заплахи:** Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда за общината. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на общината;
- **Силни страни:** Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава общината. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство на общината;
- **Слаби страни:** Слабите страни представляват ограниченията или недостига на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на общината.

Между четирите квадранта съществуват определени зависимости. Връзката между възможностите и силните страни дава представа за лостовете на развитие. Връзката между слабите страни и заплахите формира основните проблеми на развитие. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете на развитие, а връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие.

След осъществяване на количествен и качествен анализ на средата, се оформя съдържанието на квадрантите на SWOT таблица. От изведените характеристики на обекта и обкръжаващата средата се избират най-важните, които се вписват в съответните квадранти. Този етап съдържа голяма доза творчество, но се опира на направения анализ в предишният етап. В същото време елемент на творчество и интуиция е избора на правилния квадрант за идентифицирания фактор. Практиката показва, че за много от идентифицираните тенденции и фактори стои въпроса в кой от квадрантите да бъде поставен. До голяма степен това зависи и от самата формулировка. Например, наличието на свободна работна сила може да е силна страна, докато високата безработица да е слаба страна; възможността да се развиват трудоемки производства да е възможност, а високият процент на трайно безработни да е заплаха. В реалният живот съществуват множество взаимовръзки, които се явяват причини и следствия в зависимост от гледната точка, от целите на анализа и т.н. Поради тази причина едно и също явление може да се разглежда в различни негови проявления.

Най-благоприятната стратегическа позиция е агресивната стратегия. Всеки обект на анализ се стреми да заеме максимална площ в квадранта между силните страни и възможностите. Тази позиция е най-благоприятна и стратегията на развитие трябва да

е построена така, че заеманата в нея площ само да се увеличава. Стратегията на развитие, която се определя между слабите страни и възможностите може да се нарече концентрираща, защото тя е насочена към използване на съществуващите благоприятни условия за развитие чрез намаляване на слабите страни. Стратегията на развитие, която се определя между слабите страни и заплахите може да се нарече защитна, е най-неблагоприятна. Организацията, попаднала в тази позиция трябва да търси възможност за оцеляване и след това да се опита да премине в някой от другите квадранти. Диверсификационната стратегия се определя между силните страни и заплахите. Основната посока на стратегическо развитие при нея е насочена към намаляване или ограничаване на заплахите и при едновременно укрепване на силните страни.

При използване на цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти на околната среда са изведени следните основни аспекти на силните и слабите страни на общината по отношение на опазване на околната среда, както и на възможностите и заплахите от страна на средата, които са представени в следната таблица .

Таблица 25 Анализ на силни и слаби страни, възможности и заплахи в община СТРАЖИЦА

АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ	
СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
✓*В общината липсват съществени промишлени източници на вредни емисии в атмосферния въздуха;* ✓ *Община Стражица не се отнася към зоните/териториалните единици в рамките на РОУКАВ Северен/Дунавски район, в който са превишени пределно допустимите норми за КАВ.*	✓ *Състоянието на пътната мрежа и автомобилния парк, оказват влияние върху КАВ, посредством замърсяване с вторичния унос на отложените върху пътните настилки прахови частици;* ✓ *Битово отопление - отоплителните инсталации могат да се разглеждат като източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон*
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
✓ *Постепенно намаляване на МПС на дизелово гориво.* ✓ *Въвеждане на национални стандарти за качеството на твърдите горива.* ✓ *Намаляване дела на използваните твърди горива през студеното полугодие.* ✓ *Изграждане на присъединяване на битови абонати към газопреносна мрежа.*	✓ *Увеличаване на пътния трафик, респективно емисиите.* ✓ *Увеличаване цената на алтернативните варианти наотопление – електричество, газ.*
ВОДИ	
СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
✓ *Повърхностните водни тела на територията на общината се намират в добро химично и екологично състояние/потенциал/*	✓ *Липсва на канализационните системи за всички населените места,* ✓ *Значителни загуби на вода, произтичащи от състоянието на водопроводната мрежа*

✓ *Подземни водни тела на територията на общината се намират в добро химично и количествено състояние;*

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
✓ *Реконструкция на водоснабдителната мрежа, водеща до повишаване на ефективната работа на водопроводната мрежа, намаляване на авариите, намаляване на загубите на вода;* ✓ *Изграждане и реконструкция на участъци от канализацията с цел достигане на пълна свързаност на населението;* ✓ *Намаляване / прекратяване на директните заустявания на отпадъчни води, които не са пречистени в достатъчна степен, във водни обекти.*	✓ *Недостатъчно намаление на загубите на вода;* ✓ *Невъзможност от подмяна на всички водопроводни и канализационни мрежи, за които това е необходимо.*

ПОЧВИ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
✓ *Почвите за района на общината се намират в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи /органично вещество, съдържание на тежки метали и металоиди и устойчиви органични замърсители* ✓ *Наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики в следствие на което, почвите в района не са замърсени с нитрати вследствие на предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.* ✓ *Площите заети от горскостопанската единица имат изключително равнинен характер, поради което ерозионни процеси в тях не се наблюдават;*	✓ *Почвените ресурси са подложенина естествена и антропогенна деградация, която се отразява неблагоприятно върху функционирането на екосистемите;* ✓ *Периодичните паления на стърнища и замърсявания с отпадъци, в резултат на което се нарушават почвените функции в най-плодородния (хумусен) слой;*

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
✓ *Подобряване на почвенитехарактеристики чрез изпълнение на мероприятия, водещи до намаляване на ветровата ерозия;* ✓ *Увеличаване на дела на рекултивираните терени.*	✓ *Увеличаване на дела на ерозиралите почви;* ✓ *Допускане замърсяване на почвите с тежки метали и др. в следствие на нерегламентирано депониране наотпадъци и др.*

БИОРАЗНООБРАЗИЕ (НАТУРА 2000)

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
✓ *Община Стражица се характеризира с богато биологично разнообрази и висок процент на площите заети от защитени територии и защитени зони.* ✓ *Висок процент на горските територии и територии част от мрежата „Натура 2000“*	✓ *Намаляване на биоразнообразието поради процеса на влошаване на състоянието на някои екосистеми, местообитания, микроклиматичните условия и естествената хранителна верига.* ✓ *Промяната на ландшафта, вследствие на строителството;* ✓ *шум и вибрации от ЖП транспорта;* ✓ *отработените газове влошават качеството на въздуха;* ✓ *в растителността се натрупват оловни съединения (а оттам и вупотребяващите я за храна птици ибозайници) и почвата.*

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
✓ *Подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания от мрежата Натура 2000;* ✓ *Проучване на биоразнообразието на територията на общината извън защитени територии;* ✓ *Изготвяне на планове за управление на защитени територии, с което ще осигури регламентиране на действията по опазването на природата и устойчивото ползване на възобновяемите ресурси в тях;*	✓ *Строителството може да доведе добезспокойство на видовете, нарушаване/уништожаване на местообитания, фрагментация на природни местообитания или местообитания на видове.*

ЗЕЛЕНА СИСТЕМА

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
✓ *Приета нормативна уредба на местно ниво;* ✓ *Общината притежава разнообразни типове ландшафти, при което доминират типовете с подчертано естествен характер.*	✓ *Липса на публичен регистър на озелененитe площи;* ✓ *Урбанизация на града, която води до намаляване на общите зелени площи;*
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
✓ *Изграждане на изолационни растителни пояси по улиците с интензивно движение, и на терени за озеленяване с едроразмерна растителност (с прахоулавящи видове).* ✓ *Озеленяване с храстова растителност, абсорбираща праха и аерозолите от въздуха, на улиците с интензивно движение.* ✓ *Дейности по естетизиране на градската среда:* o *изграждане на изолационни пояси на промишлените зони, контактуващи с бреговата ивица.* o *приоритетно внимание на уличното и вертикалното озеленяване.* o *акцент върху цветовото оформление и повишаване участието на цъфтящи храсти и иглолистна растителност.* o *изграждане на микрорайонните паркове.* o *уплътняване на растителните групи в междублоковите пространства.* ✓ *Мелиоративно озеленяване на дерета*	✓ *Продължаваща урбанизация на града, която води до намаляване на общите зелени площи;*

ОТПАДЪЦИ

✓ *Наличие на организирано сметосъбиране и сметоизвозване на ТБО във всички населени места от общината;* ✓ *Действащо Регионално депо за неопасни отпадъци – Регион Велико Търново, в което се експлоатира инсталация за сепариране (част от МБТ инсталация);*	✓ *Недостатъчна активност на гражданите и неправителствените организации в началните фази на планиране и проектиране на съоръжения и дейности по управление на отпадъци;* ✓ *Липса на целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци;*

✓ *Общината предоставя услуги по управление на специфични потоци отпадъците – организации за разделно събиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци в т.ч. отпадъци от опаковки;*

✓ *Рекултивирано общинско депо за битови отпадъци;*

✓ *Няма обособен отдел, чиито служители да са ангажирани само с управлението на отпадъците;*

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
✓ *Осигуряване на средства по оперативни и/или национални програми за финансиране на проекти;* ✓ *Промяна на обществените нагласи за намаляване образуването и ефективно управление на отпадъците.* ✓ *Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъци в т.ч. управление на хранителни отпадъци;*	✓ *Високи разходи по прилагане на екологичното законодателство за достигане на високите изисквания на ЕС и набелязаните цели;* ✓ *Спиране финансирането по оперативните програми, с което да се затрудни реализацията на проекти на общината;* ✓ *Неизпълнение или забавяне на инвестиционни проекти в инфраструктурата, важни за развитието на общината;*

ШУМ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
✓ *Община Стражица не се характеризира с постоянно задържане на високи нива на шум;* ✓ *Няма жилища, респективно брой жители, изложени на нива на шум над граничните стойности по показателите за шум от:* o *железопътния трафик;* o *от промишлени източници на шум.*	✓ *Движение в режим на тръгване и спиране и неспазване на ограниченията за скорост (особено по най-ошумените трасета – основните улични отсечки).* ✓ *Съществуващата организация на движение и обособените зони за паркиране, натоварват градската среда.* ✓ *Пътна настилка с ниски показатели по отношение на предаване на шума.* ✓ *Липса на бариери и активни противошумови мерки за зоните с предполагаема приоритетна шумова защита (тихи зони, учебни и лечебни заведения).*

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
✓ *Реализиране на дейности, свързани със създаване на ефективна организация натранспорта* ✓ *Изграждане, рехабилитация и поддържане на пътната и уличната инфраструктура в общината и адекватна нануждите за свързаност и достъп до публични услуги организация на движението.* ✓ *Подобряване на транспортната свързаност* ✓ *Създаване на условия за алтернативни начини на придвижване и нова култура на градска мобилност – основно велосипеден транспорт.* ✓ *Подкрепа на дейности по разширяване на зелената система на Общината с целеподобряване на акустичната обстановка.*	✓ *Липса на достатъчно средства отстрана на бизнеса и публичния секторза прилагане на изискванията на екологичното законодателство,свързани с изменения и допълнения в европейското екологично законодателство.*

ОБЩИ ПОКАЗАТЕЛИ (географски, икономически, демографски)

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ

✓ *Благоприятно географско разположение;*
✓ *Разработени и актуализирани общинскинаредби, хармонизирани с националното екологичното законодателство, заедно с приети програми / стратегии за реализацияна политиките по опазване на околнатасреда.*
✓ *Добро организиране и планиране актуализацията на стратегии, планове, програми и нормативни актове на местно ниво в областта на опазването на околнатасреда.*

✓ *Липса на значителни природни богатства, благоприятнстващи развитието на промишлеността.*
✓ *Недостатъчно развити публично- частни партньорства.*
✓ *Амортизирана транспортна и комунална инфраструктура.*
✓ *Намаляващо население и формиране на отрицателен естествен и механичен прираст.*

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
✓ *Наличие и достъпност на национални и международни програми за финансиране наобщински проекти в областта на опазванетона околната среда.* ✓ *Привличане на стратегически инвеститори с интереси.* ✓ *Прилагане инструментите наСтруктурните фондове и КФ на ЕС.* ✓ *Доближаване на Европейските стандарти в икономическата и социалната сфери.* ✓ *Конкурентноспособно развитие на малките и средни предприятия.* ✓ *Инвестиции в инфраструктура, недвижими имоти и екологичнипроизводства.*	✓ *продължаваща тенденция на намаляване на населението на общината и областта.* ✓ *увеличаване броя на населението в и над трудоспособнавъзраст.* ✓ *Миграция на способните и предприемчиви хора в активна възраст.*

Най силна и най-реалистична е връзката между слабите страни и възможностите. Те определят ограниченията на развитие на общината. Стратегията на развитие, която определя тази връзка може да се нарече концентрираща, защото тя е насочена към използване на съществуващите благоприятни условия за развитие чрез намаляване на слабите страни на общината. Основните задачи, върху които трябва, да се концентрира управлението на общината са:

- ✓ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с инфраструктурата на общината, опазването на околната среда и повишаване потенциала на общината;
- ✓ Оптимизиране на водоснабдителните системи в малките населени места;
- ✓ Изграждане на канализационни системи в малките населени места.

VIII. ВИЗИЯ НА ОБЩИНАТА

Формулирането на визия за развитието на общината се основава на идентифицираните й предимства и проблеми, и осъществяване на целенасочени мерки и дейности за постигане на стратегическите и специфичните цели.

Визията за развитието на Община Стражица, формулирана в действащите на местно

ниво планови и програмни документи, може да се реализира само в условията на устойчиво развитие в благоприятна и здравословна околна среда. Принципите за опазване на околната среда в българското законодателство, което изцяло е хармонизирано с това на Европейския съюз, са насочени именно към постигането на тази цел, а тяхното следване, съчетано с местните дадености, би осигурило на община Стражица статута на едно от най-привлекателните места не само в България.

Процесът на планиране на общинско ниво търси баланса между различните аспекти на развитието (екологичен, териториален, икономически и социален) и между различните териториални общности, институции и социални групи. Общинската програма за опазване на околната среда се явява един от основните инструменти за превенция и опазване на компонентите на околната среда, запазване на достиженията и подобряване на екологичното състояние в областите, където е необходимо, като е съобразена със сферите на компетенции и задължения на Община Стражица.

Стратегическата част на Програмата следва да се разглежда като отворен документ, който има възможност да бъде допълван и актуализиран съобразно промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други елементи на обкръжаващата среда, оказващи влияние върху протичащите процеси в общината. Програмата е съобразена с основните цели на политиката за опазване на околната среда, дефинирани в стратегически и планови документи на национално ниво и имащи отношение към опазването и съхранението на околната среда.

Благодарение на целенасочените и последователни усилия на общинска администрация Стражица е осигурено опазването на компонентите на околната среда, което подпомага икономическото и социалното развитие, и има решаващо значение за трайното развитие на обществото. Общинската администрация провежда прозрачна политика по околната среда: своевременно и регулярно се предоставя информация за предстоящи проекти, приемането на които се предхожда от обществено обсъждане сред широката общественост, въвлича населението като ключов фактор за решаване на екологични проблеми и подобряване на жизнената среда.

Стремежът към постигане на висок жизнен стандарт е в хармония и в унисон с развитието на чиста индустрия, разширяване на зелените площи и опазване на биологичното разнообразие.

Устойчивото развитие на Общината е свързано със съхраняването на културните, природни и исторически ценности на града и непрекъснатото развитие на компонентите на околната среда, като първостепенна задача е опазването на чистотата на атмосферния въздух, подобряване на водоснабдяването, почистването на града и опазване на екосистемите и биоразнообразието им, а крайният резултат от постиганетона тези цели – бъдните поколения да получат възможност да посещават и живеят в град, който е запазил за тях духа и материалното наследство от миналото, но същевременно предлага

отлични условия за техния бъдещ просперитет.

Предвид всичко гореизложено визията за околна среда на Община Стражица се формулира като:

ОБЩИНА Стражица - чиста околна среда, здравословен начин на живот с условия за пълноценен труд и активен отдих.

Така формулираната визия отразява виждането за развитие на общината съобразено с наличния природен потенциал при отчитане на интересите на местното население. Визията на Общината може да се постигне чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

IX. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

С програмата се цели да се фокусират управленските процеси и да се даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин, че Община Стражица е да успее да запази и надгради постигнатото до момента и в същото време да създаде и развива конкурентни предимства от потенциала си.

С оглед определянето на конкретните мерки за опазване и възстановяване на околната среда на базата на съществуващото състояние и очакваното развитие на икономиката и инфраструктурата в общината и с оглед на определената визия, главната стратегическата цел за периода 2021-2028 г. може да бъде определена по следния начин:

Генерална цел: *Поддържане и подобряване на качеството на живот на населението в общината, чрез осигуряване на здравословна и благоприятна околна среда и запазване на богатото природно наследство, чрез устойчиво управление на околната среда.*

С оглед на поставената стратегическа цел Общинската програма за опазване на околната среда на община Стражица за периода 2021-2024 г. определя следните стратегически цели:

- **Стратегическа цел 1:** ***Съхраняване на природните ресурси и подобряване на екологичните показатели на територията на общината.***
- **Стратегическа цел 2:** ***Подобряване на състоянието и развитието на инфраструктурата, свързана с опазване на околната среда;***
- **Стратегическа цел 3** ***Повишаване на институционалния капацитет и обществената ангажираност в опазването на околната среда.***

За да бъде постигната така определената генерална стратегическа цел и поставените 3 стратегически цели са идентифицирани специфични цели, към които да бъдат насочени усилията на общинската политика за опазване на околната среда и за устойчиво и балансирано развитие.

Стратегическа цел 1 :

- *Специфична цел 1: Ограничаване изменението на климата, чрез дейности насочени към опазване на околната среда;*
- *Специфична цел 2: Опазване и подобряване качеството на въздуха;*
- *Специфична цел 3: Опазване и подобряване качеството на водите;*
- *Специфична цел 4: Опазване на качеството на земите и почвите;*
- *Специфична цел 5: Опазване и поддържане на биоразнообразието;*

Стратегическа цел 2:

- *Специфична цел 1: Екологосъобразно управление на отпадъците*
- *Специфична цел 2: Развитие на системата за управление качеството на водите;*
- *Специфична цел 4: Развитие и поддръжка на зелените площи;*

Стратегическа цел 3:

- *Специфична цел №1: Повишаване на институционалния капацитет на общината;*
- *Специфична цел №2: Повишаване на обществената информираност и ангажираност.*

Така формулираните специфични цели акцентират върху усилията на Общината, насочени към запазване, подобряване и възстановяване на природната среда и развитие на екологичната инфраструктура, водещи до подобряване качеството на живот на населението, привличането на повече туристи и повишаване на възможностите за инвестиции в общинската икономиката.

X. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на Община Стражица за периода 2021 – 2028 г. предвижда изпълнението на конкретни мерки и дейности поотделните компоненти и фактори на околната среда, реализацията на които ще доведедо изпълнение както на законови изисквания, вменени на кмета на Общината, така и до постигане на главните и специфичните цели на Програмата. Крайната цел на изпълнението на плана за действие е подобряване на състоянието на компонентите и факторите на околната среда на територията на община Стражица и здравето на населението.

Планът за действие към настоящата Програма представя необходимите мерки, средства, източниците на финансиране и отговорностите институции, свързани с реализиране на определените приоритети и мерки за тяхното постигане, представен в следващата таблица:

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	целеви	Водеща	Партньор
Стратегическа цел 1 : *Съхраняване на природните ресурси и подобряване на екологичните показатели на територията на общината*								
Специфична цел 1: *Ограничаване изменението на климата чрез дейности насочени към опазване на околната среда*								
1. Създаване на зони за отдих – изграждане на зелени пояси, паркови пространства, рекреационни зони около водоизточници и др. за възстановяване на съществуващите екосистеми и осигуряване на равнопоставен достъп;	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	постоянен	Подобряване на градският микроклимат чрез създаване на благоприятни условия за всекидневен отдих във всички селищни части	м² съществуващи зелени площи;	м² обновена/изградена площ	Община	ПОС 2021 – 2027 г., частни инвестиции
2.Енергийни обследвания и сертифициране на сгради общинска собственост до получаване на удостоверения за енергийни спестявания.	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Подобряване на безопасността и физическите характеристики на градската среда.	-	Бр. енергийни обследвания	Община	-
3.Реконструкция и обновяване на съществуваща общинска социална, здравна, спортна, културна, образователна и административна инфраструктура и въвеждане на пакети от енергоспестяващи мерки;	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Подобряване на безопасността и физическите характеристики на градската среда.	-	Брой реновирани сгради, кв. метра санирана площ; бр. издадени енергийни паспорти;	Община	МРРБ

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	целеви	Водеща	Партньор
4.Изготвяне и изпълнение на проект за ремонт и модернизация на съществуващо и изграждане на ново енергийно ефективно улично осветление във всички населени места от община;	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Подобряване на качеството на транспортното обслужване в общината.	Изготвен проект	Подменено енергийно е	Община	-
5.Подобряване на съществуващата транспортна инфраструктура в общината, закупуване на нов екологичен градски транспорт.	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	ежегодно	Намаляване емисиите на парникови газове, чрез подобряване качеството на транспортното обслужване в общината.	-	Бр. подновени превозни средства	Община	ПОС 2021 – 2027, ПРР 2021 – 2027 г.
6.Повишаване на информираността на населението чрез провеждане на информационни кампании, за ползите от въвеждането на мерки за енергийна ефективност за намаляване на парниковите газове и опасностите от климатичните промени с цел създаване на култура и модел на поведение, свързан с опазването на околната среда;	10 хил. лв (прогнозно на кампания)	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	ежегодно	Повишаване на информираността на населението, относно климатичните промени и създаване на култура и модел на поведение	-	Брой проведени кампании	Община	НПО, Научни организаци, РИОСВ
Специфична цел 2: *Опазване и подобряване качеството на въздуха*								

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	целеви	Водеща	Партньор
7.Провеждане на информационни кампания сред населението за приноса на въглищата към замърсяването на атмосферния въздух в приземния въздушен слой.	Прогнозно - 10 хил. лв. (на кампания)	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	ежегодно	Намаляване на замърсяването с ФПЧ10	-	Брой проведени кампании	Община	НПО, научни организации
8.Системно през цялата година машинно миене на основната улична мрежа.	Съгласно план-сметка	Общински бюджет	постоянен	Намаляване на замърсяването с ФПЧ10 и поддържане на уличната мрежа чиста	-	Брой измивания, кв. метра измита площ	Община	-
9.Благоустрояване на крайпътни и улични пространства.	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Подобряване състоянието на КАВ	Брой разработени проекти	Брой реализирани проекти, кв. метра благоустроени пространства	Община	ПУДООС, НПО, областни администрации
10.Осъществяване на контрол за възстановяване на улици и тротоари при ремонт / изграждане на елементи на техническата инфраструктура.	-	В рамките на контролната дейност на общината	постоянен	Недопускане на замърсявания, водещи до увеличаване на пътния нанос или ветрово запрашаване	Контрол за Недопускане замърсяването на въздуха	Брой извършени проверки, бр. съставени констативни протоколи	Община	-
11.Контрол за недопускане замърсяване от строежите, вкл. по	-	В рамките на контролната	постоянен	Недопускане на замърсявания,	Контрол за Недопускане	Брой извършени проверки, бр.	Община	-

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	целеви	Водеща	Партньор
спазването на маршрутите за транспортиране на отпадъците от строителните обекти.		дейност на общината		водещи до увеличаване на пътния нанос или ветрово запрашаване	Замърсяването на въздуха	съставени констативни протоколи		
Специфична цел 2: *Опазване и подобряване качеството на водите*								
12. Ежегодно възлагане на машинно и ръчно почистване на речни корита, дерета и отводнителни канали.	Съгласно проект (прогнозно 150 хил. лв.)	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	ежегодно	Подобряване състоянието на водите и превенция от наводнения		Кв.м почистена площ	Община ВиК Оператор	
13.Поддържане проводимостта на оттоците и дъждоприемните шахти.	Съгласно план-сметка	Общински бюджет	постоянен	Подобряване състоянието на водите и превенция от наводнения		Бр. проверки, обследвани и почистени райони	Община ВиК Оператор	
14.Периодично изследване качеството на водата на включените в регистъра местни водоизточници.	Съгласно проект	Общински бюджет	ежегодно	Подобряване състоянието на водите		Протоколи от измерване	РЗИ	Община, БДДР
Специфична цел 3: *Опазване на качеството на земите и почвите;*								
15.Възстановяване на почвеното плодородие на установените нарушени терени; почистване и рекултивация на нарушени терени.	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални	До 2028 г.	Опазване чистотата на почвите, водите и въздуха възстановяване на	Контрол на осъществяването на техническа и биологична рекултивация	Брой закрити и рекултивирани сметища за периода	Община	РИОСВ

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	целеви	Водеща	Партньор
		финансиращи структури		функциите на почвените				
16.Ограничаване на строителството в зелените площи и покритие на градските райони с растителност чрез общите устройствени планове (УОП).	-	Държавен бюджет	постоянен	Намалени площи със „запечатани" почви в зелените площи; Адаптиране към климатичните промени.	Брой реализирани ОУП, и площи в градските райони, покрити с растителност.	Общ брой реализирани ОУП, съобразени с мярката.	Общини	-
17.Провеждане на информационни кампании, свързани с популяризиране на въпросите за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите.	Прогнозно - 10 хил. лв. (на кампания)	Държавен бюджет – МОСВ, областни/общински бюджети	ежегодно	Информирана и ангажирана общественост, земеделски стопани и дребен бизнес по въпросите, свързани с опазване, устойчиво ползване и възстановяван е на почвите	брой на проведените семинари/ информацио нни кампании	Брой проведени информационни кампании за периода	Общини	НПО, Научни организаци и
18.Засилване на контрола върху спазване на забраната за палене на стърнища.	Служебен анагажимен т	-	Ежегодно	Предотвратена загуба на органично вещество следствие от незаконно	Недопускане на пожари в стърнища	Брой проверки, Брой изпратени предписания Брой санкции за периода	Община	Областни управители, РИОСВ

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	целеви	Водеща	Партньор
				палене на стърнища.				
Специфична цел 4: *Опазване и поддържане на биоразнообразието*								
19.Провежда на информационни кампании с цел запознаване на населението в общината с биологичното разнообразие на нейната територия, както и с неговия природозащитен и законов статут и начините за опазването му;	Прогнозно - 10 хил. лв. (на кампания	Държавен бюджет – областни/общински бюджети	Ежегодно	Опазване на биологичното разнообразие	-	Бр. проведени кампании/семинари	Община	НПО, Научни организации
20. Изготвяне на годишни справки за издадените разрешителни за добив на лечебни растения.	Служебен ангажимент	-	ежегодно	Опазване на ресурсите от лечебни растения	-	Брой издадени разрешителни	Община	-
Стратегическа цел 2: *Подобряване на състоянието и развитието на инфраструктурата, свързана с опазване на околната среда*								
Специфична цел 1*: Екологосъобразно управление на отпадъците*								
21.Насърчаване на домашното компостиране. Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци	15	Бюджет на община, ПОС 2021-2027, безлихвен заем ПУДООС	Ежегодно до 2028 г.	Предотвратени зелени и други биоотпадъци	Брой предоставени компостери на домакинствата през всяка от годините на програмата	Броят на домакинствата, на които са предоставени компостери	Община	Домакинства

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	целеви	Водеща	Партньор
22. Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на националните и секторни програмни документи за „електронно управление"	5	Бюджет на общини, „Програма за техническа помощ 2021-2027“	до 2028	Мерките за „електронно управление" са реализирани в пълен обхват	Изпълнени проекти за електронно управление	Предотвратени отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи, материали и услуги	Общини	Държавни и общинска администрация
23. Изграждане на нови и разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на битови отпадъци .	10	ПОС 2021-2027, общински бюджет	01/2022-12/2028	Изградена нова система и разширена съществуваща система за разделно събиране на битови отпадъци	Изготвено проектно предложение и сключен договор с бенефициент и	Изградени нови системи или разширени съществуващи системи	Общини, РСУО	УО на ПОС
24. Широко информиране на населението за точните местонахождения на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вид и количество на отпадъците, които да се оставят на тези площадки и др.	1	Общински бюджет	01/2022 - 11/2028	Обществеността е информирана относно местонахождението на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци и вида и количествата на отпадъците, които могат да бъдат предавани	Публикуване на интернет страницата на общината информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и	Публикуване на интернет страниците си информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци	Общини	-

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	целеви	Водеща	Партньор
					количествата на събираните отпадъци до 12.2021 г. и актуализирането и.			
25.Провеждане на информационните кампании сред обществеността, относно ОО и МРО	2	Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци	Брой проведени информационни кампании	Повишена информираността на обществеността по въпросите на управлението на МРО, отчетена при проучвания на общественото мнение	Община	ОО
26.Периодично почистване на локално образувани натрупвания на отпадъци на нерегламентирани за целта места.	20	Общински бюджет	Постоянен	Предотвратяване замърсяването с отпадъци	Брой нерегламентирани замърсявания	% или брой намаление нерегламентирани замърсявания	Община	-
***Специфична цел 2**: Развитие на системата за управление качеството на водите;*								
27.Реализиране на проект за рехабилитация/доизграждане на водоснабдителна мрежа за гр. Стражица	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални	До 2028 г.	Подобряване състоянието на водопроводната система	Изпълнение на проект за рехабилитация/доизграждане	Лм рехабилитирана/ доизградена мрежа	Община, ВиК оператор	ПУДООС, ПОС 2021 – 2028 г.

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	целеви	Водеща	Партньор
		финансиращи структури						
28.Изграждане на канализационна мрежа за населените места на община .	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Елиминиране замърсяването на почвите и повърхностнитеи подземните водни тела от дифузни източници на замърсяване	Изпълнение на проект	Лм изградена мрежа	Община, ВиК оператор	ПУДООС, ПОС 2021 – 2028 г.
***Специфична цел 4**: Развитие и поддръжка на зелените площи*								
29.Поддържане и изграждане на зелени площи, резитба и отсичане на дървета на територията на община Стражица	Съгласно годишен бюджет	Общински бюджет	ежегодно	Поддържане на естетична и здравословна околна среда	-	Поддържане на естетична и здравословна околна среда	Община	-
30. Изграждане и поддържане на публичен регистър на озелененитe площи на дълготрайни декоративни дървета и на дървета с историческо значение.	Съгласно годишен бюджет	Общински бюджет	До 2028 г.	Поддържане на естетична и здравословна околна среда	-	Създаден регистър	Община	-
31.Обогатяване на вътрешноквартални паркове и градини и системно им поддържане във всички населени места.	Съгласно годишен бюджет	Общински бюджет	ежегодно	Поддържане на естетична и здравословна околна среда	-	Кв.м изградена зелена площ	Община	-
Стратегическа цел №3 Повишаване на институционалния капацитет и обществената ангажираност в опазването на околната среда.								
Специфична цел №1: Повишаване на институционалния капацитет на общината								

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	целеви	Водеща	Партньор
32.Запазване на високото ниво на квалификация на служителите чрез системи от обучения, вкл. на новопостъпващите в сектора	2	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Повишаване административния капацитет на общинската администрация	-	Бр. обучения/семинари	Община	-
33. Назначаване на допълнителни служители в общинската администрация, занимаващи в основно с опазване на околната среда в т.ч. с управлението на отпадъците		Общински бюджет, Програми за осигуряване на заетост	До 2028 г.	Подобряване на административния капацитет	-	Бр. назначени	Община	-
Специфична цел №2: Повишаване на обществената информираност и ангажираност								
34.Публикуване ежегодно на интернет страницата на общината на отчет за изпълнението на приетите от Общински съвет – Стражица стратегически и програмни документи – Програма за управление на отпадъците, ПООС и др.	-	-	ежегодно	Повишаване на обществената информираност		Повишаване на обществената информираност	Община	-
35.Своевременно разпространяване на актуална информация за околната среда сред обществеността, в т. за напредъка	-	-	ежегодно	Повишаване на обществената информираност	Публикувана информация,	Бр. информационни кампании/семинари, бр.	Община	НПО, обществеността

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	целеви	Водеща	Партньор
по проекти в областта на околната среда						бродушири, дипляни и др.		
36. Осигуряване на публично участие в планове и програми, свързани с околната среда.	-	-	Постоянен	Повишаване на обществената информираност	Публикувана информация,	Бр. информационни кампани/семинари, бр. бродушири, дипляни и др.	Община	НПО, обществено сг
37.Организирана бази данни в областта на опазването на околната среда, лесно достъпназа обществеността.	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Повишаване на обществената информираност	Публикувана информация	Създадена база данни	Община	-
38. Ежегодно организиране на информационни кампании за опазване на околната среда – международен ден на земята и опазването на околната среда, европейски ден без автомобили, разделно събиранена масово разпространени отпадъци и др.	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	ежегодно	Повишаване на обществената информираност	Публикувана информация	Бр. информационни кампани/семинари, бр. бродушири, дипляни и др.	Община, организации по оползотворяване	НПО, граждани

XI. АКТУАЛИЗАЦИЯ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Мониторинг, контрол, оценка и актуализация на общинската програма за опазване на околната среда

За да бъдат реализирани поставените с програмата задачи и постигнати заложените в нея цели е нужно предложените действия на Общината по опазване на околната среда да бъдат еднакво добре приети от Общинския съвет, общинското ръководство и съответните секторни специалисти. Изпълнението на конкретните мерки и дейности, които водят до постигане на планираните цели и действия са задължение на Отдел „Устройство на територията“, звено „Екология и чистота“.

В съответствие с изискванията на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, Кметът на Общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост – и предложения за нейното допълване и актуализиране. В тази връзка в настоящата програма се предлага отчетът да се изготвя и внася в Общинския съвет до 31 март всяка година заедно с информацията за изпълнението на Общинската програма за управление на отпадъците през предходната календарна година. Екземпляр от двата отчета се представя за информация и в РИОСВ Велико Търново.

Наблюдението и оценката на ОПООС ще се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението ѝ. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Наблюдението, както и изпълнението на програмата е отговорност на Кмета на Общината и Отдел „Устройство на територията“, звено „Екология и чистота“.

В процеса на наблюдение Общинската администрация осигурява спазването на принципите за партньорство, публичност и прозрачност. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят.

2. Контрол по изпълнение на програмата

Контролът върху изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда се извършва от Общинския съвет на Община Стражица. Кметът представя пред Общинския съвет всяка година отчет за изпълнението на програмата, който се предоставя и на РИОСВ-Велико Търново.

Информация за изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда на Община Стражица под формата на годишен отчет ще се публикуват ежегодно на

интернет страницата на Община Стражица с цел информиране на обществеността.

3. Актуализация на програмата и допълване

Член 79, ал.5 от ЗООС регламентира, че общинските програми за опазване на околната среда могат да бъдат допълвани и актуализирани при необходимост.

Необходимост от актуализацията на Програмата за опазване на околната среда на Община Стражица може да възникне основно поради следните причини:

- в резултат от въздействието на „външни" фактори като например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в заложените стратегически и програмни цели в областта на опазването на околната среда и в съответните програмни мерки;
- поради неизпълнение или значително изоставане в изпълнението на програмните мерки;
- при констатации за отклонение в набелязаните тенденции на целевите индикатори, въпреки изпълнението на основните пакети от приоритетни мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или вместо някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

Законодателството (Закон за управление на отпадъците, Закон за чистотата на атмосферния въздух, Закон за почвите) регламентира, че програмите за управление на отпадъците, програмите за намаляване нивата на замърсителите и за достигане наутвърдените норми (изготвят се в случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух) и програмите за опазване, устойчиво ползване и възстановяванена почвите за общините са неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на дадената община.

Мерките от плановете за действие на горепосочените програми, са неразделна част от съответната общинска програма заопазване на околната среда.
При необходимост от актуализация на Общинската програма за опазване на околната среда на Община Сстражица, Отдел „Устройство на територията", звено „Екология и чистота" ще организира и възложи разработването на същата. Актуализацията на Програмата трябва да премине на процедури на обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, и едва след приключването им – да се приеме от Общински съвет – Стражижа.

Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за опазване на околната среда се приемат от Общински съвет – Стражица по предложение на Кмета на Общината.

XII. СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ, ДОКУМЕНТИТЕ, ПРОУЧВАНИЯТА, ИЗПОЛЗВАНИ ЗА ИЗРАБОТКА НА ПРОГРАМАТА

1. Закон за опазване на околната среда (*ДВ, бр. 91/25.09.2002г., посл. изм. и доп., ДВ бр.21 от 12 Март 2021 г.*);
2. Закон за чистотата на атмосферния въздух (*ДВ. бр. 45 от 28.05.1996г., посл. изм., и доп. ДВ бр. 18 от 2 Март 2021 г.*);
3. Закон за управление на отпадъците /ЗУО/ *(обн. ДВ бр. 53 от 13 юли 2012г., изм. и доп. бр. 19 от 5 Март 2021 г.)*
4. Закон за водите /ЗВ/ *(обн. ДВ, бр. 67 от 27.07.1999г. изм. и доп. бр.17 от 26 февруари 2021 г.)*
5. Закон за почвите /ЗП/ *(обн. ДВ, бр. 89 от 06.11.2007г., изм. ДВ, бр. 98 от 27 ноември 2018г.)*
6. Закон за лечебните растения /ЗЛР/ *(Обн. ДВ, бр, 29 от 07.04.2000 г, изм. и доп. ДВ бр.17 от 26 февруари 2021г.)*
7. Закон за защитени територии /ЗЗТ/ *(Обн. ДВ. бр. 133 от 11.11.1998г., изм. и доп. ДВ бр.21 от 12 март 2021 г.)*
8. Закон за биологичното разнообразие /ЗБР/ *(Обн. ДВ. Бр.77 от 9.08.2002г., изм. и доп. ДВ бр. 27 ноември 2018 г.)*;
9. Закон за защита от шума в околната среда *(обн. ДВ, бр. 101 от 27 Ноември 2020 г.)*
10. Общинска програма за опазване на околната среда на община Стражица, 2016-2020 г.
11. Общински план за развитие на Община Стражица 2014 – 2020 г
12. Доклад за екологична оценка на ОУП на Община Стражица, 2016 г.
13. План за интегрирано развитие на община Стражица (проект!) 2021 – 2027 г.
14. Регионални доклади за състоянието на околната среда на РИОСВ – Велико Търново;
15. План за управление на речните басейни в Дунавски район (ПУРБ) 2016 – 2020 г.
16. План за управление на риска от наводнения в Дунавския район (ПУРН) 2016 – 2020 г.
17. Бюлетини за качеството на водите в Дунавския район
18. Бизнес план на ВиК Йовковци ООД като ВиК оператор, 2017 – 2021 г.;
19. Доклади и анализи, РЗИ –Велико Търново;
20. Статистически данни от НСИ;
21. Национален доклад за състоянието на околната среда, 2018 г. – НСИ;
22. Годишен доклад на Регионална система за управление на отпадъците – Регион Велико Търново, 2019 г.;

23. Комплексно разрешително №467-Н0-И0-А0/2013 г. на Община Велико Търново за „Регионална система за управление на отпадъцит" за общините Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражиц

24. Л. Събев, Св. Станев, Климатични райони на България и техният климат;

25. Климатични справочник на България, Институт по метеорология и хидрология - БАН, 1983 г

26. Национален план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г. (проект!)

27. Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвата, 2020 – 2030 г.

28. Регистър на свлачищните райони в България, Геозащита Плевен ЕООД;

29. Регистър защитени територии и зони, ИАОС

30. Официален сайт на Натура 2000;

31. Устройствен правилник на община Стражица

32. Наредба за опазване и поддържане на зелените площи, градините, трайните насаждения и чистотата на територията на община Стражица, *приета с Решение №685/31.05.2019 г.;*

33. Наредба за управление на отпадъците на територията на община Стражица, *приета с Решение №475/22.04.2014 г., изм. и доп. с Решение №764/30.09.2019* г.;

34. Наредба за опазване на околната среда на територията на община Стражица, *приета с Решение №151/29.07.2012 г.*

35. Информация от община Стражица;